

jrefmEbfH\$bfBm;jzpf!
acwlykftjri fsm;? aqGaEGrfsm;ESh
jykyi ajymi fv&;vkyefp0f\$edc:rfsm;

CITIZENSHIP IN MYANMAR, CONTEMPORARY DEBATES AND CHALLENGES IN LIGHT OF THE REFORM PROCESS

Marie Lall, Thei Su San, Nwe Nwe San,
Ye Htut Naing, Theint Theint Myat, Lwin Thet Thet Khaing,
Swann Lynn Htet and Yin Nyein Aye

A report by Myanmar Egress

This report has been written for Myanmar Egress and no part of it may be reproduced without permission from Myanmar Egress and the first author.

မြန်မာအီးဂရက်စ်မှ အစီရင်ခံစာ

ဤအစီရင်ခံစာအား မြန်မာအီးဂရက်စ် အတွက် ရေးသားခဲ့ပြီး မြန်မာအီးဂရက်စ်နှင့် ရေးသားသူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ခုလုံးသော်လည်းကောင်း ကူးယူဖော်ပြခြင်း မပြုရ။

Supported By

Friedrich Naumann
STIFTUNG FÜR DIE FREIHEIT

Disclaimer: This publication/documentary has been produced with financial aid of the European Commission. The views expressed herein should not be taken, in any way, to reflect the official opinion of the European Commission.

Acknowledgements:

We would like to thank the Friedrich Naumann Stiftung who is collaborating with Myanmar Egress on the EU funded project that has made this research possible. The creation of a Research Institute at Myanmar Egress has allowed for a team of Myanmar researchers to be trained in qualitative and mixed research methods. This is the second report based on the data collected by this team. None of this would have been possible without the generous support of both FNS and the EU.

Our thanks also go to the 2007 people across the whole country who took the time to fill in the questionnaire and to share their views on citizenship in Myanmar with us. No research is possible without the participation and views of the stakeholders, and as such we are indebted to you.

Most importantly we would like to thank the directors at Myanmar Egress for their leadership and vision as well as their continued support in a time of change and reform in Myanmar.

Photo : Ko Phyo Gyi, Nay Aung Khine, Thaw Thaw Htet

About the authors:

Dr. Marie Lall, FRSA is a South Asia specialist at the University of London. Her research focuses on the politics of South Asia, specifically India, Pakistan & Myanmar and she has years of field experience in the region. She has written widely on education policy of all three countries and the formation of National Identity and citizenship in South Asia more broadly. She also works on issues of political economy, energy security, foreign policy formulation including pipeline diplomacy and geopolitics, and Diaspora politics. She is the author of *India's Missed Opportunity* (Ashgate 2001), the editor of *Education as a Political Tool in Asia* (Routledge 2009), *Geopolitics of Energy in South Asia* (ISEAS 2009) and *Education and Social Justice in the Era of Globalisation -India and the UK* (Routledge 2012) as well as the author of a large number of articles and chapters on the region.

She has appeared on BBC World, Channel 4, Sky News, Aljazeera, been interviewed by a large number of international radio stations and is widely cited in the international press. Her recent speaking engagements have included amongst others the House of Lords, the European Commission and a keynote address at the Contemporary Thoughts Project in Osaka funded by the Suntory Foundation. She has been a visiting fellow at Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India, a visiting faculty at the Lahore University of Management Science in La-

hore, Pakistan and a visiting professor at Keio University, Japan.

She is a Reader in Education and South Asian Studies at the Institute of Education (IoE), University of London as well as Myanmar Egress' education advisor. She is also an honorary fellow at the Institute of South Asian Studies, National University of Singapore and was an associate fellow on the Asia Programme at Chatham House till August 2011. She received her PhD in International Relations at the London School of Economics in 1999.

Dr. Thei Su San works both at the Myanmar Peace Centre and at the Research Institute at Myanmar Egress (ME). She graduated from the Institute of Medicine 2, Yangon in 2009. She joined ME in the summer of 2009 as a Training Manager on the Civic Education Course. She then conducted the opinion polls for the 2010 elections and has helped build up the Research Institute from scratch. Currently she supports ME's President Tin Maung Thann in the peace process.

Nwe Nwe San headed the 'Citizenship' research project that was conducted by the Myanmar Egress Research Institute. Prior to that she had headed the 'Teachers Voice' research project, conducted at the same institute. She graduated from the University of East Yangon majoring in Business Management and holds a Diploma in Development Studies from the Yangon Institute of Economics. Her career aim is to be good social worker and also to contribute to the development of her country. In accordance with his vision, she actively participated in development activities in Myanmar. When Cyclone Nargis struck, she participated in the emergency response, recovery and development activities in Pyapon Township, one of the townships damaged by Nargis. Two years later, she joined the Ya Ta Na Mitta organization as a Community Facilitator for the Organization of child protection. She strongly and actively participated in activities such improving awareness, capacity, social, morale, education, and livelihood of marginalised groups in urban areas. Six months

later, she joined the diploma in the Development Studies Programme at the Yangon Institute of Economics, and it was a turning point in her life. Thus, she changed her career to become a researcher in the development field. Finally, she joined the Myanmar Egress research team. Currently she is leading the third research Project at the Myanmar Egress Research Institute that focuses on the peace process.

Ye Htut Naing is Research Institute Manager at Myanmar Egress. He graduated from Mandalay University majoring in International Relations in 1993. He received his certificate of the peace building programme from Bangkok, Thailand and certificates of social sciences and research methodology from the Myanmar Egress capacity development centre. His career aim is to help and support his country by doing research and conducting capacity building trainings. He became the assistant programme manager at the Research Institute between March 2010 to May 2012. He then became the Research Coordinator at the Research Institute from January 2012 to June 2013. He is also a trainer of the Social Entrepreneurship, Mass Communication Training at the Myanmar Egress Capacity Development Centre.

Theint Theint Myat is an assistant researcher at the Research Institute at Myanmar Egress. She passed her Government matriculation examination in 2005 and received her B.Sc Biotechnology from Dagon University in 2010. She took a number of professional trainings including amongst others a Computer Training Course. She became a biology teacher in the private sector from 2006 to 2011. In 2011, she received her certificate of the Social Entrepreneurship course at Myanmar Egress and then joined the as an assistant researcher.

Lwin Thet Thet Khaing is an assistant researcher at the Research Institute at Myanmar Egress. She passed her matriculation in 1999 and then served as a volunteer teacher at Kyungone High School for two years. She received a B.A History

degree in 2003. She attended the project cycle management course in Myanmar Egress Capacity building centre in 2010 and then served as a volunteer surveyor. She is now serving as an assistant researcher at Myanmar Egress working in the field of Political, Economic and Education research. Currently she is also working with the education research team.

Dr. Swann Lynn Htet is a researcher at the Research Institute at Myanmar Egress. He graduated from the Institute of Medicine (2), Yangon in 2011. He joined ME in 2012 as an assistant researcher. He is involved in the citizenship research project.

Yin Nyein Aye is an assistant researcher at the Research Institute at Myanmar Egress. She passed the government matriculation examination in 1999 and received her B.A (Economics) from Yangon University Distance Education. She attended the Project Cycle Management course and the Enterprise Leadership for State Building course in 2010. She worked at the Network Activities Group –Myebonas as an Admin & Finance Officer and at Helpage International (HAI)-KyaikLatt as a data collector. Now she is working at the Myanmar Egress Research Department working with the citizenship research team.

Table of Contents

1	Executive Summary.....	11
	1.1 Methodology.....	11
	1.2 Main findings.....	11
	1.3 Recommendations for reform.....	14
2	Objectives of the Project	17
3	Background.....	21
	3.1 Citizenship in Myanmar – the changing context.....	21
	3.2 The legal context in Myanmar.....	22
	3.3 The President on rights and responsibilities	29
	3.4 The press.....	30
	3.5 Ethnic issues, citizenship and the peace process	33
4	The respondents and their backgrounds	35
	4.1 The areas where research was conducted.....	35
	4.2 Demographic data.....	35
5	The questions and the answers	41
	5.1 Describing the country – how would you describe the meaning of Myanmar to a foreigner?	41
	5.2 What is a Myanmar citizen? How do you explain Myanmar citizenship?	42
	5.3 Difference between current situation and what has been described above.	42
	5.4 Citizens’ rights and responsibilities	47
	5.5 Citizens involvement in politics	49
	5.6 What should the state provide?.....	52
	5.7 Ethnic rights.....	53
	5.8 How can we achieve national reconciliation?	55
6	Themes – what was said about... ..	57
	6.1 Equal rights for all	57
	6.2 Are Bamar an ethnic group?.....	59
	6.3 Patriotism/ nationalism	59
	6.4 The role of Buddhism.....	61
	6.5 The right to live in the country	62
7	Research Findings and Recommendations	65
	7.1 Main findings.....	65
	7.2 Recommendations for reform.....	68
8	Bibliography	71

1. Executive Summary

The purpose of the project was to focus on the concept of citizenship in light of Myanmar's reform process. The shift from Myanmar's military junta to a parliamentary system poses new questions about the concept of citizenship and about how individuals view the state. Whilst identity is certainly a part of citizenship, the focus of this report is on the concepts of rights and responsibilities and aims to shed light on how the process of political participation is perceived in Myanmar. This is particularly important as the country moves towards the 2015 elections.

1.1. Methodology

Data was collected across the whole country between February 2012 and June 2013. A mixed methods questionnaire was administered to respondents from seven states (Mon, Karen, Kaya, Shan, Kachin, Chin and Rakhine States) and four regions (Yangon, Bago, Mandalay, Sagain Region) in urban, rural and semi-urban settings. 2007 (out of around 2050) respondents of Bamar, Kachin, Kaya, Karen, Chin, Shan, Mon and Rakhine ethnic groups returned the questionnaire. There were also small samples of Pa-O, Phalaung, Lisu, In Thar, Naga, Kaman and Maramagyi ethnic representatives.

1.2. Main findings

A government trying to transform a nation is faced with two steep challenges: first to make the people believe in a future that is positive and possible and second to follow that up with coherent action to fulfil that possibility. Countries that have had years of stagnant/little development develop a 'learned helplessness' and it is both amazing and encouraging to find that the Myanmar people surveyed here believe in the transformation of their country. They spoke about the concept of fairness, shared consistent beliefs and believed in a common national future. More specifically the strong underlying encouraging themes were:

- **A sense of oneness:** In responding to how they would describe their country to a foreigner, apart from the legal aspect of being a Myanmar national (i.e. holders of ID cards), the most common answer was that Myanmar was the combination of various national races. Understandably this view was stronger amongst ethnic minorities than amongst Bamar.

- Commonly held beliefs on citizenship:*** There was a greater similarity than disparity in responses: surveys across more than 2000 participants and the 8 main ethnicities revealed a stark similarity in responses whether negative or positive, where the results could be said to be statistically similar rather than different. There were three striking examples. The first was on 'how alienated /abandoned do you feel by the state?' where Kachin, Kayin, mixed race, Shan, Bamar, Kayah, and Rakhine responded similarly. Secondly whilst responding to 'interest in politics' again, the same set of ethnicities had largely similar responses ranging from 55% to 65%, with the exception of Mon State at 28%. The third was whether 'ethnicities were given sufficient rights' and the responses from most nationalities were again within a narrow range. The two anomalies were a) respondents from Mon state that held differing views and b) that Bamars held the same views as that of the minority ethnicities and felt equally connected or alienated as other ethnicities.
- Growing sense of patriotism/nationalism:*** One of the most prominent cross-cutting themes was that of patriotism, nationalism, often linked to culture, religion and sometimes to language. The issue of braveness, strength, protecting culture and/or traditions, came up throughout the qualitative answers and were reflected across questions. This was more than simply love for the country and seems to reflect almost a martial tradition, a pride of history, and it was not surprising to find the names of ancient kings mentioned almost as role-models.
- Concept of fairness:*** Equal rights for all were a theme that transcended all questionnaires. There were however regional differences on whether the fairness was based on access to resources (Bamars) or a federated concept of ethnic rights and national rights (other ethnic nationalities). A lot of these rights focussed on freedom of culture, religion, speech, access to land, and most importantly access to opportunities.
- The right to live in the country.*** Given the decades where Myanmar citizens had no 'rights' in the western sense of the word, it is notable that the right to reside in the country seems to be a reoccurring theme across the citizenship debate. Whilst this issue may be more prominent now due to the issues surrounding the Specific group (the Islamic people who are defined as

Rohinga themselves in the Rakhine State) demands to be given this right, it clearly predates the riots and has been reflected not only in the citizenship legislation but also in the anti-Indian and anti-Chinese movements in the past.

- *Projection into the future:* Although the questions in the nationwide survey were intended to capture the situation today, the majority of the answers focused on ‘what should be’ – i.e. a commonly held belief of a harmonious future state of the nation. Rather than be stuck in the helplessness of the past, citizens whilst acknowledging the lack of rights also acknowledged the momentum and direction of change and projected their views in the future.

In summary, these insights are extremely useful as they show a greater coherence of beliefs in harmony, concepts of equitable possibilities and the future state of the nation. However the last points on the concepts of fairness and nationalism (and as a result of national transformation) also show the subtle differences that exist and the expectation in each ethnicity that could hamper national progress.

In the subtleties of strongly held beliefs there were two further insightful findings that need to be addressed carefully: a) a growing sense of differing views on what rights are (and what is expected) and b) a growing sense of Buddhism as part of the national identity that serves to discriminate or divide rather than unite.

- *Differing expectation on rights by ethnicity:* Equal rights for all were a theme that transcended all questionnaires. There were however regional differences on whether the fairness was based on access to resources (Bamars) or a federated concept of ethnic rights and national rights (other ethnic groups).
- *A growing sense of Buddhism as part of the national identity* that serves to discriminate/divide rather than unite. Difficult to separate from the patriotic quotes above, the role of Buddhism was another prominent theme. However a very large number of respondents within the Buddhist ethnic groups – i.e. not only Bamar respondents, equate citizenship with religion, or seem to think that in order to be Myanmar one has to also be Buddhist. This religious nationalism if not dealt with carefully could serve to alienate other groups with a different religious identity.

1.3 Recommendations for reform

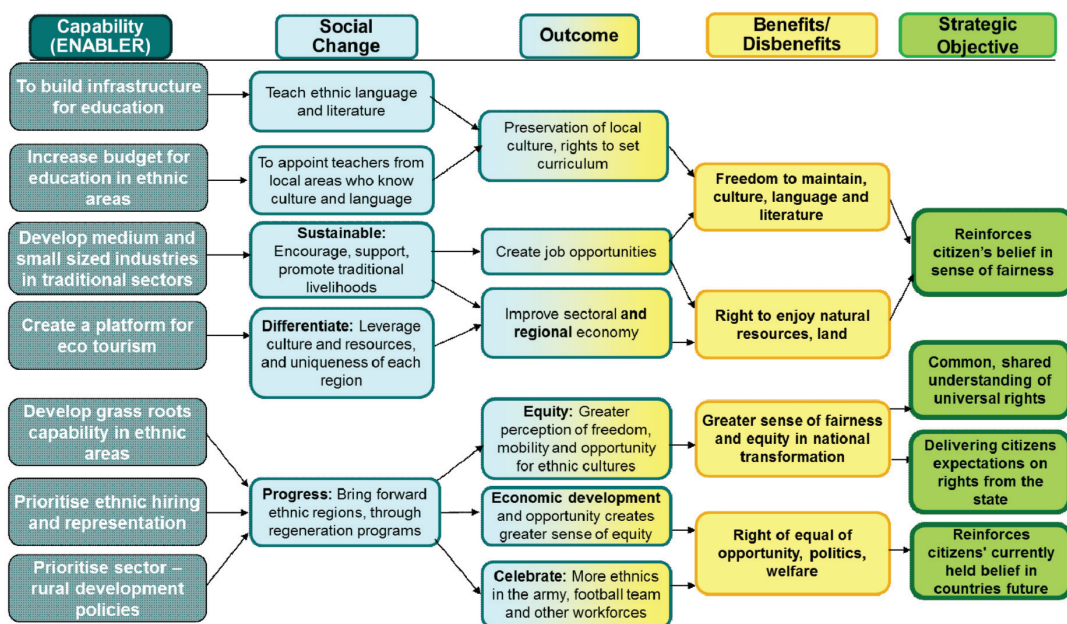
The Myanmar government is faced with two steep challenges: first to make the people believe in a future that is positive and possible and second to follow that up with coherent action to fulfil that possibility.

How to meet the citizen's expectations on rights, equality and fairness

The following benefit map shows how the government can leverage certain initiatives such as economic development, prioritising sectoral development, and ethnic culture based economies.

The outcomes that result are preservation of local culture, creation of job opportunities that leverage natural and local resources and a greater sense of equity and fairness. They reinforce the citizens' benefit in fairness, develop a

Figure: Benefit maps from recommendations aimed to achieve citizens' expectations on rights, equality, and fairness

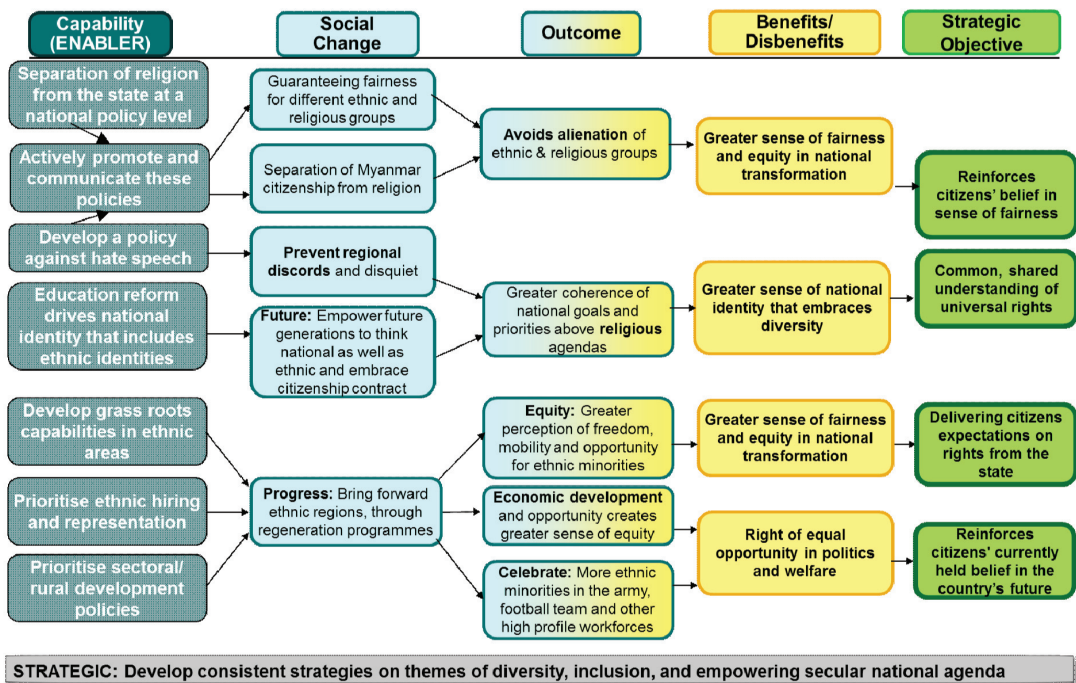
STRATEGIC: Develop consistent strategies on themes of differentiation, economic progress and sustainable futures

shared and consistent understanding of universal rights and reinforce what was already a positive signal for the national transformation, the prevailing sense and future expectation of a fair and equal society.

How to combat religious nationalism that could divide the nation

The following benefit map shows how the government can leverage certain initiatives such as diversity, inclusion, and empowering a secular national agenda *in addition to* economic development, prioritising sectoral development, and ethnic culture based economies. Given that the two areas are related the benefit maps overlap on the issues of bringing forward the ethnic regions by developing grass roots capabilities, prioritising local hiring and prioritising the development of the rural sector.

Figure: Benefit maps from recommendations aimed to achieve citizens' expectations on rights, and national objectives on citizenship and national goals

The outcomes that result avoid the alienation of different ethnic and religious groups and achieving greater coherence of national priorities over religious agendas. They reinforce the citizens' belief in fairness, develop a shared and consistent understanding of universal rights and reinforce what was already a positive signal for the national transformation, the prevailing sense and future expectation of a fair and equal society.

The recommendations have been clubbed as

- ***Tactical-*** need to start now
Economic development and recognising ethnic groups and cultures; increase engagement amongst divided society, increase role for CSOs, community dialogues.
- ***On-going incremental development***
Education reform, review official language use in schools in ethnic areas, ethnic areas need to teach their own culture, teaching of democracy and rights and responsibilities, rewriting history textbooks, public debates about national identity; delivering basic needs, making health care and education accessible.
- ***Strategic:*** medium to long term recommendations
Federalism, resource sharing, power sharing and fiscal arrangements.

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာ ဖြစ်မြောက်အောင် ဥရောပသမဂ္ဂရန်ပုံငွေ စီမံကိန်းဖြင့် မြန်မာအီးဂရက်စ်နှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော Friedrich Naumann Stiftung အား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ မြန်မာအီးဂရက်စ်တွင် သုတေသနဌာန ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာသုတေသီများပါဝင်သည့် သုတေသနအဖွဲ့အား သုတေသနဆိုင်ရာ အသုံးပြုသည့် နည်းစနစ်များကိုလေ့ကျင့်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသန အစီရင်ခံစာသည် ၎င်းအဖွဲ့မှ ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ ပြုစုသော ဒုတိယအစီရင်ခံစာ ဖြစ်ပါသည်။ FNS နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့၏ ရက်ရောသော အကူအညီမပါပဲ ဤအစီရင်ခံစာ မပြီးမြောက်နိုင်ပါ။

မေးခွန်းများကို အချိန်ပေး၍ ဖြေဆိုကြသော၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်သော အမြင်များကို မျှဝေကြသော နိုင်ငံအဝှမ်းမှ ပြည်သူ (၂၀၀၇) ဦးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာအကျိုးရှင်များ၏ အမြင်များနှင့် ၎င်းတို့ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိပါကလည်း ဤသုတေသန မပြီးမြောက်နိုင်ပါ။ ထို့အတွက်လည်း ကျေးဇူးတင်ရပါသည်။

အရေးပါဆုံးအနေဖြင့် မြန်မာအီးဂရက်စ်မှ ဒါရိုက်တာများကို ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် မျှော်မြင်မှု၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းနေချိန်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ဆောင်သည့်အချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ အဆက်မပြတ် ကူညီမှုများအတွက် ကျေးဇူးတင်ကြောင်းရေးသားအပ်ပါသည်။

တတမ်းပြုစုသူများ

Dr. Marie Lall, FRSA သည် လန်ဒန်တက္ကသိုလ်မှ တောင်အာရှရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်ပါသည်။ သူ(မ)၏ သုတေသနသည် တောင်အာရှ၏နိုင်ငံရေး အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံများအရေးကိစ္စကို အဓိက ဦးတည်ပြီး ယင်းဒေသများတွင်လည်း ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအတွေ့အကြုံများ ရှိပါသည်။ သူ(မ)သည် အထက်ပါ (၃) နိုင်ငံ၏ ပညာရေးမူဝါဒများနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း၊ တောင်အာရှ၏ နိုင်ငံဖြစ်တည်မှုနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ဆောင်ရေးသားလျက်ရှိပါသည်။ သူ(မ)သည် နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒ ဆိုင်ရာအရေးကိစ္စများ၊ စွမ်းအင်လုံခြုံရေးကိစ္စ၊ စီစဉ်လုပ်ဆောင်ဆဲ သံတမန်ဆက်ဆံရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေး အပါအဝင် နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒဖော်ဆောင်ရေး နိုင်ငံများတွင် ပြန့်ကျဲနေထိုင်ကြသော လူမျိုးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ တွင်လည်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ သူ(မ)သည် India's Missed Opportunity (Ashgate 2001) ကိုရေးသားပြုစုခဲ့ပြီး Education as a Political Tool in Asia (Routledge 2009)၏ တည်းဖြတ်သူ အယ်ဒီတာဖြစ်သည့်အပြင် The Geopolitics of Energy in South Asia (ISEAS 2009) နှင့် Education and Social justice in the Era of Globalization – India and the UK (Routledge 2012) စသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့ပြီး တောင်အာရှဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများစွာကိုလည်း ရေးသားခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။

သူ(မ)၏ ဆွေးနွေးချက်များ၊ အင်တာဗျူးများအား BBC World, Channel 4, Sky news, Aljazeera စသည့် ရုပ်သံလိုင်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ ရေဒီယိုဌာနများတွင် လွှင့်ထုတ်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာ ပုံနှိပ်မီဒီယာများတွင်လည်း ထုတ်နှုတ်ကိုးကားကြလေ့ရှိပါသည်။ များမကြာသေးမီကာလက သူ(မ)သည် ဆန်တိုရီဖော့ဒ်ဒေရင်းမှ ထောက်ပံ့သော အိုဆာကာရှိ ခေတ်ပြိုင်အတွေးများအစီအစဉ်တွင် မိန့်ခွန်းတိုတစ်ခု၊ ဗြိတိသျှအထက်လွှတ်တော်နှင့် ဥရောပကော်မရှင် စသည်တို့တွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ ဟောပြောမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သူ(မ)သည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်ဧပြီလတွင် နယူးဒေလီရှိ ဂျပါဟလာနေရှူး တက္ကသိုလ်၌ ဧည့်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ လာဟိုဟိုး ရှိ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လာဟိုဟိုးတက္ကသိုလ်တွင် ဧည့်ဌာနမှူးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်နိုင်ငံ ကီယိုတိုတက္ကသိုလ်တွင် ဧည့်ပါမောက္ခအဖြစ်လည်းကောင်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

သူ(မ)သည် လက်ရှိကာလ၌လန်ဒန်တက္ကသိုလ်၊ ပညာရေးအင်စတီကျုတွင် ပညာရေးနှင့် တောင်အာရှဆိုင်ရာ ကထိက အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ Myanmar Egress ၏ ပညာရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖြစ်လည်းကောင်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ သူ(မ)သည် စင်ကာပူ အမျိုးသားတက္ကသိုလ်၊ တောင်အာရှလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အင်စတီကျုတွင် ဂုဏ်ထူးဆောင်အဖွဲ့ဝင်၊ Chatham House တွင် ၂၀၁၁ ဩဂုတ် မှ ယခုထိ အာရှဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တွင် တွဲဖက်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သူ(မ)သည် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ဆိုင်ရာ ဒေါက်တာဘွဲ့ကို လန်ဒန်စီးပွားရေးကျောင်းမှ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ရရှိခဲ့ပါသည်။

ဒေါက်တာ သဲစုစံ သည် Myanmar Egress ၏ သုတေသနဌာနနှင့် မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေးပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းဗဟိုဌာန နှစ်ခုလုံးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ဆေးတက္ကသိုလ် (၂) မှ ဘွဲ့ရရှိခဲ့ပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ် နွေရာသီတွင် Myanmar Egress ရှိ ပြည်သူ့နီတိ သင်တန်းတွင် လေ့ကျင့်ရေး မန်နေဂျာအဖြစ် စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် သဘောထားစစ်တမ်းများ ကောက်ယူမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ME၏သုတေသနဌာနကို ရခိုင်သမ္မတအစိုးရများစုစည်း၍ တည်ထောင်ရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိကာလတွင် Myanmar Egress ၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်မောင်သန်းအား ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

ဒေါ်နွယ်နွယ်စမ်း သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာန ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်သည့် “နိုင်ငံသားဖြစ်မှု” သုတေသန စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ သူမသည် “ဆရာများအသံ” သုတေသနကို ဦးဆောင်၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ သူ(မ)သည် ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတက္ကသိုလ်မှ စီးပွားစီမံဘာသာရပ် အဓိကဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရရှိခဲ့ပြီး ရန်ကုန်စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်မှ ဖွံ့ဖြိုးမှုပညာဘာသာဖြင့် ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာရရှိခဲ့ပါသည်။ သူ(မ)၏ရည်ရွယ်ချက်သည် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများနှင့် တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးတွင် စိတ်အားထက်သန်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ နာဂစ်မုန်တိုင်းဖြစ်ပွားသောအခါ နာဂစ်ဒဏ်ခံဒေသဖြစ်သည့် ဖျာပုံမြို့နယ်တွင် အရေးပေါ်ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ (၂)နှစ်ကြာပြီးနောက် သူမသည် ကလေးသူငယ်ကာကွယ်ရေး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သော ရတနာမေတ္တာ အဖွဲ့တွင် လူထုဆက်ဆံရေးမှူးအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

သူ(မ)သည် မြို့ပြရှိ ပစ်ပယ်ခံအုပ်စုများ၏ သက်မွေးမှု၊ ပညာရေး၊ စိတ်ဓာတ်၊ လူမှုရေး၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ နားလည်သဘောပေါက်မှုများ တိုးတက်ရေးကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ခိုင်မာတက်ကြွစွာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ (၆) လကြာပြီးနောက် ရန်ကုန်စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုပညာဘွဲ့လွန်ကို တက်ရောက် ခဲ့ခြင်းက သူ(မ)ဘဝ၏ အလှည့်အပြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့် သူ(မ)သည် ဖွံ့ဖြိုးရေးနယ်ပယ်တွင် သုတေသနသမားတစ်ယောက်အဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံး၌ သူ(မ)သည် Myanmar Egress သုတေသနအဖွဲ့နှင့် လက်တွဲခဲ့ကာ ယခုအခါ သူ(မ)သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အပေါ် ပြုလုပ်သည့် Myanmar Egress သုတေသနဌာန၏ တတိယမြောက် သုတေသနစီမံကိန်းတွင် ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။

ဦးရဲထွဋ်နိုင် သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲရေးမှူး ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှ နိုင်ငံတကာရေးရာဘာသာရပ် အဓိကဖြင့် ဘွဲ့ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘန်ကောက်မြို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု အစီအစဉ်ဆိုင်ရာ သင်တန်းနှင့် Myanmar Egress စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်စင်တာမှ ဖွင့်လှစ်သော Social Sciences and research methodology သင်တန်းတို့ကို တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သူ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်သင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် သုတေသနများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံကို တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ ကူညီပံ့ပိုးပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ သူသည် ၂၀၁၀ မတ်လမှ ၂၀၁၂ မေလအထိ Myanmar Egress သုတေသနဌာနတွင် လက်ထောက် အစီအစဉ် စီမံခန့်ခွဲရေးမှူးအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူးအဖြစ် ၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၁၃ ဇွန်လအထိ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယခုလက်ရှိတွင် Myanmar Egress စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်စင်တာရှိ Social Entrepreneurship နှင့် Mass Communication သင်တန်းများတွက် သင်ကြားသူအဖြစ်လည်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ဒေါ်သိန်းသိန်းမြတ် သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာနတွင် လက်ထောက်သုတေသနမှူး ဖြစ်ပါသည်။ သူ(မ)သည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းအောင်မြင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၀ တွင် ဒဂုံတက္ကသိုလ်မှ ဇီဝနည်းပညာ ဆိုင်ရာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူ(မ)သည် ကွန်ပျူတာသင်တန်းအပါအဝင် သက်မွေးမှုသင်တန်းများလည်း တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သူ(မ)သည် ၂၀၀၆ မှ ၂၀၁၁ အထိ ပြင်ပကျောင်းဆရာမအဖြစ် ဇီဝဗေဒဘာသာကို သင်ကြားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် သူမသည် Myanmar Egress မှဖွင့်လှစ်သော လူမှုစွန့်ဦးတီထွင်သင်တန်း အပတ်စဉ် ၁၅ တွင်တက်ရောက်ခဲ့ပြီး လက်ထောက်သုတေသနမှူးအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေပါသည်။

ဒေါ်လွင်သက်သက်ခိုင် သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာနမှ လက်ထောက်သုတေသနမှူး ဖြစ်ပါသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းကို ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် အောင်မြင်ခဲ့ကာ ကျွန်းကုန်းအထက်တန်းကျောင်းတွင် လုပ်အားပေးဆရာမ

အဖြစ် (၂) နှစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် သမိုင်းဘာသာနှင့် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၀တွင် Myanmar Egress စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်စင်တာမှဖွင့်လှစ်သော ပရောဂျက်စီမံခန့်ခွဲရေးသင်တန်းတွင် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး လုပ်အား ပေးကင်းဆင်းလေ့လာသူအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ Myanmar Egress တွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ သုတေသနများတွင် လက်ထောက်သုတေသနမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး သုတေသနအဖွဲ့နှင့်လည်း ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။

ဒေါက်တာစွမ်းလင်းထက် သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာနတွင် သုတေသနမှူးအဖြစ် လုပ်ဆောင် လျက်ရှိပါသည်။ သူသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဆေးတက္ကသိုလ် (၂)၊ ရန်ကုန်မှ ဘွဲ့ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် ၂၀၁၂ တွင် Myanmar Egress တွင် လက်ထောက်သုတေသနမှူးအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံသားဖြစ်မှု သုတေသနတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

ဒေါ်ယဉ်ငြိမ်းအေး သည် Myanmar Egress သုတေသနဌာနတွင် လက်ထောက်သုတေသနမှူး ဖြစ်ပါသည်။ သူမသည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအထက်တန်းစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ရန်ကုန်အဝေးသင်တက္ကသိုလ်မှ B.A (Economics) ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူမသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် Myanmar Egress စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့် စင်တာမှဖွင့်လှစ်သော ပရောဂျက်စီမံခန့်ခွဲရေးသင်တန်းနှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်မှုသင်တန်း တို့ကို တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သူမသည် Network Activities Group တွင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အရာရှိအဖြစ် မြေပုံမြို့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် သူမသည် Helpage International (HAI) တွင် အချက် အလက် စုဆောင်းသူအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ သူမသည် Myanmar Egress သုတေသနဌာန၏ “နိုင်ငံသားဖြစ်မှု” သုတေသန အဖွဲ့နှင့်အတူ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။

မာတိကာ

၁။ အနှစ်ချုပ်.....	၇
၁.၁။ ကောက်ယူပုံနည်းစနစ်.....	၇
၁.၂။ အဓိက တွေ့ရှိချက်များ.....	၇
၁.၃။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပေါ် အကြံပြုချက်များ.....	၁၀
၂။ စီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ.....	၁၃
၃။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ.....	၁၇
၃.၁။ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု - ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေ.....	၁၇
၃.၂။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှ တရားဝင် အခြေအနေ.....	၁၈
၃.၃။ ရပိုင်ခွင့်များ၊ ဝတ္တရားများနှင့် ပတ်သက်၍ သမ္မတ၏ ပြောဆိုမှု.....	၂၅
၃.၄။ သတင်းစာ၊ စာနယ်ဇင်း.....	၂၆
၃.၅။ တိုင်းရင်းသားကိစ္စများ၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်.....	၂၉
၄။ စစ်တမ်းဖြေသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာများ.....	၃၁
၄.၁။ သုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့သော နယ်မြေများ.....	၃၁
၄.၂။ ဖြေဆိုသူများ၏အခြေခံ အချက်အလက်များ.....	၃၁
၅။ မေးခွန်းနှင့် အဖြေများ.....	၃၇
၅.၁။ နိုင်ငံကို ဖော်ပြခြင်း - မြန်မာဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို နိုင်ငံခြားသားတစ်ယောက်အား သင်မည်သို့ ရှင်းပြမည်နည်း။.....	၃၇
၅.၂။ မြန်မာနိုင်ငံသားဆိုသည်ကို သင်မည်သို့နားလည်သနည်း။ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်မှု ဆိုသည်ကို သင်မည်သို့ ရှင်းပြမည်နည်း။.....	၃၈
၅.၃။ လက်ရှိအခြေအနေနှင့် အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည်များကြား ခြားနားချက်.....	၃၈
၅.၄။ နိုင်ငံသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ.....	၄၁
၅.၅။ နိုင်ငံရေးတွင် နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်မှု.....	၄၃
၅.၆။ နိုင်ငံတော်က ဘာတွေဖြည့်ဆည်း ပေးသင့်သလဲ။.....	၄၆
၅.၇။ တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်များ.....	၄၈
၅.၈။ အမျိုးသားပြန်လည် စည်းလုံးရေးကို အောင်မြင်ရန်အတွက်မည်သို့ လုပ်ဆောင်မည်နည်း။.....	၄၉
၆။ အဓိကအကြောင်းအရာများ - ဘာတွေပြောကြသနည်း.....	၅၁
၆.၁။ အားလုံးအတွက် တူညီသော ရပိုင်ခွင့်.....	၅၁
၆.၂။ ဗမာသည် တိုင်းရင်းသား အုပ်စုတစ်ခုလား.....	၅၃
၆.၃။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒ.....	၅၃
၆.၄။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍ.....	၅၄
၆.၅။ တိုင်းပြည်အတွင်း နေထိုင်ခွင့်.....	၅၆
၇။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုတင်ပြချက်များ.....	၅၉
၇.၁။ အဓိကတွေ့ရှိချက်များ.....	၅၉
၇.၂။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ.....	၆၁
၈။ ကျမ်းကိုးစာရင်း.....	၆၅

၁။ အနှစ်ချုပ်

စီမံကိန်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဟူသော အယူအဆကို ဦးတည်လေ့လာရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှ လွတ်တော်နိုင်ငံရေးစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဟူသော အယူအဆ၊ နိုင်ငံတော်အပေါ် နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းရှိခြင်းပုံတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းသစ်များထွက်ပေါ်လာစေသည်။ အမှတ်သရုပ်လက္ခဏာသည် နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဟု အသေအချာဆိုနိုင်သော်လည်း၊ ယခုအစီရင်ခံစာသည် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေး၊ တာဝန်ဝတ္တရားတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆများကို ပစ်မှတ်ထားလေ့လာကာ၊ နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်စဉ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ မည်သို့ လက်ခံယူဆထားကြသည်ဆိုသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြရန်ရည်ရွယ်သည်။ တိုင်းပြည်သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားနေသည့်အလျောက် ယခုကိစ္စသည် အထူးအရေးပါသည်။

၁.၁။ ကောက်ယူပုံနည်းစနစ်

၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် ၂၀၁၃ ဇွန်လအကြား နိုင်ငံ၏ ဒေသအနှံ့အပြားတွင် အချက်အလက် ကောက်ယူခဲ့သည်။ ပြည်နယ်(၇)ခု (မွန်၊ ကရင်၊ ကယား၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ရခိုင်)နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (၄)ခု (ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း) ရှိမြို့ပြ၊ ကျေးလက်နှင့် တောမကျမြို့မကျနေရာများမှဖြေဆိုသူများအား မေးခွန်းများ မေးမြန်း၍ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗမာ၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ရခိုင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ ပါဝင်သော ဖြေဆိုသူ(၂၀၅၀ဦးအနက်မှ)၂၀၀၇ဦးက စစ်တမ်းအဖြေလွှာကို ပြည့်စုံစွာ ဖြေဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် ပအိုဝ်၊ ပလောင်၊ လီဆူး၊ အင်းသား၊ နာဂ၊ ကမန်၊ မရမာကြီး စသော တိုင်းရင်းသားအနည်းငယ်လည်း ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။

၁.၂။ အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ကြိုးပမ်းရာ၌ စိန်ခေါ်မှုနှစ်ရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ပြည်သူများသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အပြုသဘောရှိမြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်ဟု ယုံကြည်စေရန်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုသို့သော ယုံကြည်မှုဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ပြည့်ဝစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရေးမှာ ဒုတိယစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမရှိသလောက် ဖြစ်နေသော တိုင်းပြည်များရှိ ပြည်သူများသည် စိတ်ပျက်အားလျော့မှု ဖြစ်လေ့ရှိသော်လည်း ယခုသုတေသနတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော မြန်မာပြည်သူများက ၎င်းတို့တိုင်းပြည်၏ အသွင်ပြောင်းမှုအပေါ် ယုံကြည်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရခြင်းသည် အံ့အားသင့်စရာ၊ အားတက်စရာ ကောင်းပေသည်။

သုတေသနတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် ၎င်းတို့နားလည်လက်ခံထားသော တန်းတူညီမျှမှု အယူအဆ၊ တိုင်းရင်းသားများ၏ ခိုင်မာသောယုံကြည်မှုများနှင့် ၎င်းတို့ယုံကြည်ထားသော တိုင်းရင်းသားအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အကြောင်းတို့ကို ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ ခိုင်မာအားကောင်းသော အကြောင်းအရာများကို ပို၍ အသေးစိတ်တင်ပြရလျှင် -

- **တစ်သွေးတည်းတစ်သားတည်းအယူအဆ။** မြန်မာနိုင်ငံသား(ဥပမာ-နိုင်ငံသားကဒ်ကိုင်ဆောင်သူများ) ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပဒေကြောင်းရှုထောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ၎င်းတို့တိုင်းပြည်အကြောင်း နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးအား မည်သို့ရှင်းပြမလဲဟူသော မေးခွန်းကိုဖြေဆိုရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုစည်း

ထားသော တိုင်းပြည်ဟု အများဆုံးဖြေဆိုကြသည်။ ဗမာများထက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြားတွင် ၎င်းအမြင် ပိုမိုအားကောင်းခြင်းကိုမူ နားလည်ရန်မခက်ပါ။

- **နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းအပေါ် အများစုဆုပ်ကိုင်ထားကြသော ယုံကြည်ချက်များ။** မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းမှာ အဘယ်နည်း ဆိုသည့် မေးခွန်းကိုဖြေဆိုရာတွင် တိုင်းရင်းသား(၈)မျိုး နှင့် သွေးနှောတိုင်းရင်းသားအများစု၏ ဖြေကြားမှုများမှာ များစွာတူညီကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အဓိက တိုင်းရင်းသား(၈)မျိုးမှ လူပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော် ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့သည့် ဤစစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ မေးခွန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည် ဟု ဖြေကြားမှုများတွင် အဖြေအများစုမှာ များစွာကွဲပြားခြင်းမရှိဘဲ အများစုတူညီကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကိန်းဂဏန်းများအရပင်လျှင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု တစ်စုခြင်းစီ၏ ဖြေဆိုကြပုံမှာ အများအားဖြင့် တူညီသည် ကို တွေ့ရပါသည်။ သိသာထင်ရှားသော ဥပမာသုံးခုရှိပါသည်။ ပထမတစ်ခုမှာသင့်အား နိုင်ငံတော်မှ လျစ်လျူ ရှုထားသည်ဟုခံစားရပါသလားဟု မေးမြန်းခြင်းအပေါ် ကချင်၊ ကရင်၊ လူမျိုးနွေ၊ ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ကယား၊ ရခိုင် စသည့် လူမျိုးများသည်အများအားဖြင့် တူညီကြပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါဝင်စားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြေဆိုရာတွင်လည်း မွန်ပြည်နယ်၏ ဖြေဆိုသူ(၂၈) ရာခိုင်နှုန်းသာ စိတ်ဝင်စားမှုရှိသည်မှလွဲ၍ ကျန်ဖြေဆိုသူများ အားလုံး၏ (၅၅) ရာခိုင်နှုန်းမှ(၆၅)ရာခိုင်နှုန်းကြား အများစုသည် စိတ်ဝင်စားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တတိယတစ်ခုအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးရရှိမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းမှု အပေါ်တွင်လည်း အများစု၏ဖြေကြားမှုမှာ ကွာဟမှု အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ထူးခြားချက်နှစ်ခုမှာ (က)မွန်ပြည်နယ်မှ ဖြေဆိုသူများကမတူညီသော အမြင်များရှိခြင်းနှင့် (ခ)ဗမာများက အခြားတိုင်းရင်း သားများကဲ့သို့ တူညီသောအမြင်များရှိကြပြီး၊ နိုင်ငံတော်မှ လျစ်လျူထားသည်ဟု ခံစားရပါသလား မေးခွန်း အပေါ်တွင်လည်း အခြားတိုင်းရင်းသားများကဲ့သို့ပင် ထပ်တူထပ်မျှခံစားမှုရှိကြခြင်းတို့ဖြစ်သည်။
- **ကြီးထွားလာသည့်မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်/အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်။** မေးခွန်းအပေါ်တွင်လည်း အကြောင်းအရာ များထဲမှ တစ်ခုမှာ မျိုးချစ်ဝါဒ၊ အမျိုးသားရေးဝါဒဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဘာသာစကား တို့နှင့် များသောအားဖြင့် ဆက်နွှယ်နေသည်။ ရဲရင့်ခြင်း၊ အင်အားကြီးခြင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံတို့ကို ကာကွယ်ခြင်း စသည့် ဖြေဆိုမှုများသည် ဖြေဆိုသူများ၏ သဘောထားခံယူချက်များကို ရောင်ပြန်ဟပ်နေ ပါသည်ဖြစ်ဆိုမှုများသည် တိုင်းပြည်ကို သာမန် ချစ်ရုံမျှသာမကဘဲ ယခင်ကဇာတ်ယူစရာ သမိုင်းကြောင်းများ၊ စစ်ခင်းမှုလေ့များအပေါ် မြတ်နိုးတန်းဖိုးထားသည့်ဟန်ပေါ်နေသည့် ရှေးခေတ်ဘုရင်များ၏ အမည်များကို အတုယူစရာအဖြစ် မှတ်ယူထားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။
- **တရားမျှတရေးအယူအဆ။** နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ် သက်သည့် ကိစ္စရပ်သည် ပုံမှန်ပြောဆိုနေသော အကြောင်းအရာများထက် ပိုမိုဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စတစ်ခုဖြစ် ပါသည်။ တရားမျှတမှု တန်းတူညီမျှမှုဆိုသည်မှာ သယံဇာတအပေါ်အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (ဗမာများ) သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်အယူအဆပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) စသည့် ဒေသအလိုက် ကွဲပြားသည့်ဆွေးနွေးမှုများကို တွေ့ရှိ ရပါသည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေးအများစုသည် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ဘာသာစကား၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အရေးကြီးဆုံးအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းများ ရပိုင်ခွင့်တို့အပေါ် အခြေပြုသည်။
- **တိုင်းပြည်တွင်နေထိုင်ခွင့်။** အနောက်နိုင်ငံများ၏ သတ်မှတ်ယူဆပုံများအရ မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ လူ့အခွင့်အရေးမရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်တွင်း နေထိုင်ခွင့်သည် နိုင်ငံသားကိစ္စ ငြင်းခုံမှု တွင် ပြန်ပေါ်လာသော အကြောင်းအရာဖြစ်လာခြင်းသည် သတိပြုစရာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ၎င်းအခွင့်အရေး ရရန် တောင်းဆိုသည့်သီးခြားအုပ်စု (ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းရှိ မိမိကိုယ်ကိုရှိဟင်္သာများဟုပြောသော အစ္စလာမ် ဘာသာဝင်)များနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာများကြောင့် ယင်းကိစ္စ ပိုမိုသိသာ ထင်ရှားလာပုံရသော်လည်း၊

ယခင်ကပင် အဓိကရုဏ်းများ ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ဥပဒေတွင်သာမကဘဲ အတိတ်ကာလ ကုလားဆန့်ကျင်ရေး၊ တရုတ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင်လည်း ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။

- **အနာဂတ်ကိုမှန်းဆကြည့်ခြင်း။** နိုင်ငံတဝှမ်းစစ်တမ်းကောက်ယူသည့် မေးခွန်းများသည်ယနေ့ခေတ် အခြေအနေကို ဖမ်းဆုပ်ရန်ရည်ရွယ်သော်ငြားလည်း အခြေအများစုသည် ဘာဖြစ်သင့်သလဲဟူသော အချက်ကိုသာ ဦးတည်နေပြီး၊ နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် သာတူညီမျှရှိသော အနာဂတ်အားလုံးက ထားရှိသော ယုံကြည်မှုဟု ဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံသားများသည် အတိတ်ကာလက စိတ်ပျက်အားလျော့မှုကို တွယ်ဖက်မနေကြဘဲ လောလောဆယ် အခွင့်အရေးကင်းမဲ့မှုကို သိရှိနားလည်နေသည့်တိုင်အောင် အပြောင်းအလဲ၏ အရှိန် လားရာကို သိရှိနေကြပြီး၎င်းတို့၏ အမြင်များဖြင့် အနာဂတ်ကို ပုံဖော်မှန်းဆလျက်ရှိသည်။

အနှစ်ချုပ်သော် ပြည်သူတို့သည် သာတူညီမျှမှုရှိမည်ဟူသော ယုံကြည်ချက်များ၊ မျှမျှတတဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အယူအဆများနှင့် နိုင်ငံ၏အနာဂတ်တို့ကိုကြီးကြီးမားမားစွဲမြဲလက်ခံထားကြောင်းပြသခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ၎င်းထင်မြင် ယူဆချက်များမှာအတိုင်းထက်အလွန်အသုံးဝင်သည်။သို့ရာတွင် (အမျိုးသားအဆင့် အသွင် ကူးပြောင်းမှုရလဒ်အဖြစ်)မျှတမှုရှိရေးနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒဆိုင်ရာ အယူအဆများနှင့်ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးမှု အချက်အလက်များသည် ဖြစ်ပေါ်နေသော မသိမသာ ကွဲလွဲမှုများနှင့် တစ်မျိုးသားလုံး ပြောင်းလဲတိုးတက်ရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်စုချင်းစီ၏ မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း ပြသနေသည်။

စွဲစွဲမြဲမြဲဆုပ်ကိုင်ထားကြသော ယုံကြည်မှုများထဲမှ သိမ်မွေ့စွာဂရုတစိုက်ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည့် နောက်ထပ်ထင်ရှားသော တွေ့ရှိချက်နှစ်ခုရှိသည်။ (က)ဘယ်လိုအခွင့်အရေးတွေလဲ၊ (ဘာကိုမျှော်လင့်သလဲ) ဆိုသည့်အပေါ် အမြင်ကွဲလွဲမှုများကြီးထွားလာခြင်းနှင့်(ခ)စည်းလုံးမှုထက်သွေးကွဲမှုဖြစ်စေမည့်(သို့) ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဖြစ်စေမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အမျိုးသားလက္ခဏာတစ်ခုဟူသောအယူအဆ ကြီးထွားလာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

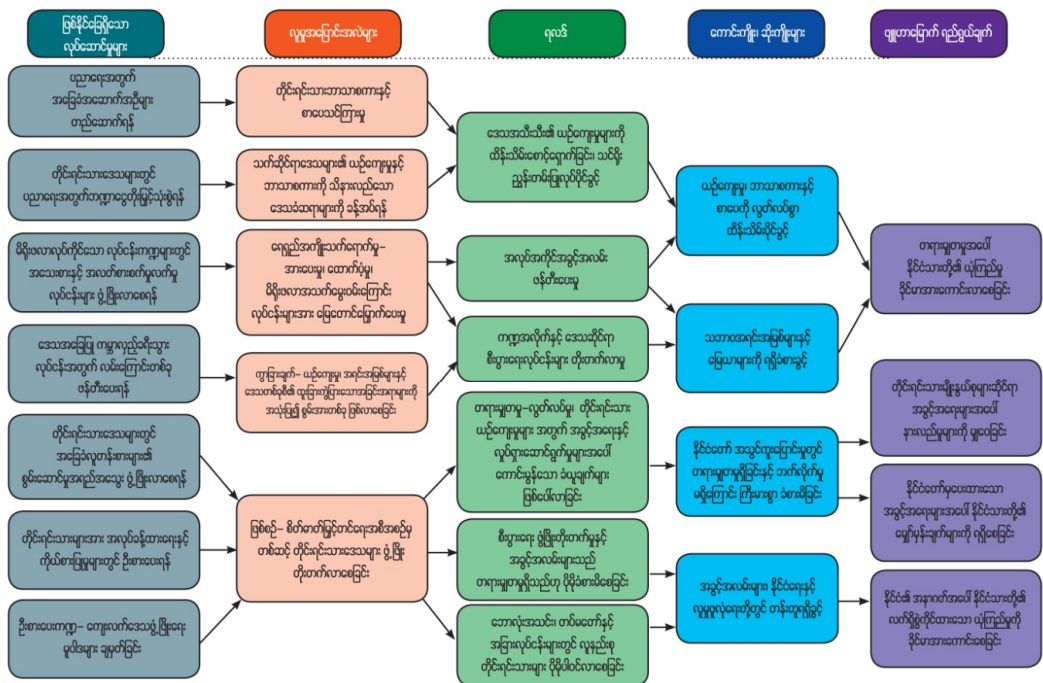
- **တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုကြောင့် ရရှိသောရပိုင်ခွင့်များအပေါ် ကွဲပြားသောမျှော်လင့်ချက်များ။** နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်သည် ပုံမှန်ပြောဆိုနေသော အကြောင်းအရာများထက် ပိုမိုဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တရားမျှတမှု တန်းတူညီမျှမှု ဆိုသည်မှာ သယံဇာတအပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (ဗမာများ) သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်အယူအဆပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) စသည့် ဒေသအလိုက် ကွဲပြားသည့်ဆွေးနွေးမှုများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးအများစုသည် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ဘာသာစကား၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အရေးကြီးဆုံးအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းများ ရပိုင်ခွင့်တို့အပေါ် အခြေပြုသည်။
- **ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာဟု ယူဆမှုကြီးထွားလာခြင်း။** ၎င်းယူဆမှုသည် စည်းလုံးမှုထက် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ သွေးကွဲမှုကိုသာဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အထက်က မျိုးချစ်စိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကိုးကားချက်များနှင့် ခွဲထုတ်ပစ်ရန်ခက်ခဲပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် နောက်ထပ်သိသာစွာ ထွက်ပေါ်နေသည့် အကြောင်းအရာဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ဗမာများသာမကဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားများထဲမှ ဖြေဆိုသူများ၏ အလွန်များပြားသော အရေအတွက်က နိုင်ငံသားကိစ္စနှင့် ကိုးကွယ်မှု ဘာသာကို တန်းတူထားစဉ်းစားခြင်းကို တွေ့ရပြီး မြန်မာတစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လည်း ဖြစ်ရမည်ဟု စဉ်းစားကြသည့် လက္ခဏာရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဘာသာရေးနွယ်သော အမျိုးသားရေးဝါဒကို ဂရုတစိုက်သေချာကိုင်တွယ်ခြင်း မရှိပါက၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာမတူသော အခြားတိုင်းရင်းသား အုပ်စုများကို ပစ်ပယ်မှုများဖြစ်စေနိုင်သည်။

၁.၃။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပေါ်အကြံပြုချက်များ

အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ကြိုးပမ်းရာ၌ စိန်ခေါ်မှုနှစ်ရပ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ပြည်သူများသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အပြုသဘောရှိမြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်ဟု ယုံကြည်စေရန်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုသို့သော ယုံကြည်မှုဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ပြည့်ဝစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရေးမှာ ဒုတိယစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။

ရပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ မျှတမှုတို့နှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း မည်ကဲ့သို့ ဖြည့်ဆည်းမည်နည်း။

အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အကျိုးအမြတ်မြေပုံသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဦးစားပေးကဏ္ဍအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုများကို အခြေခံသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စသည်တို့တွင် အစိုးရအနေဖြင့် မည်သို့အစပြု လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ပမာဏကျယ်ပြန့်မှု။ ။ ခွဲခြားသတ်သိမှုများ၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်နှင့် ရေရှည်အကျိုးရှိသော အနာဂတ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးသုံးသပ်ချက်များအပေါ် ခိုင်မာသော ပမာဏကျယ်ပြန့်မှု၊ ပွဲပြိုင်လားစေရန်။

ရပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ မျှတမှုတို့နှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များကို ပြည့်စုံစေရန်ရည်ရွယ်၍အကြံပြုချက်များ ပြခြေ

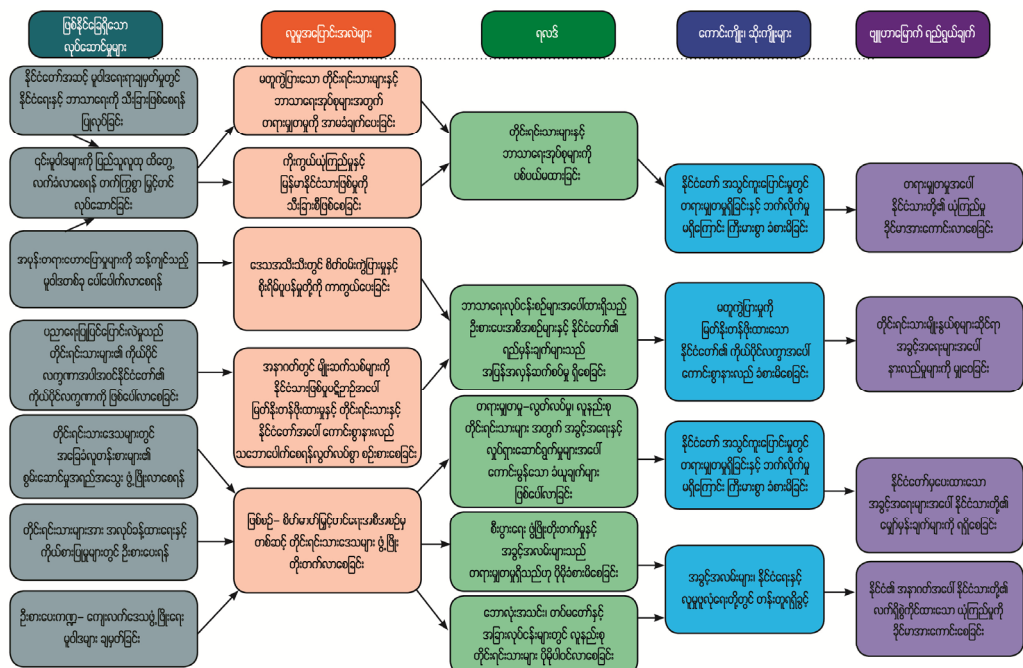
ထွက်ပေါ်လာမည့် ရလဒ်များမှာ ပြည်တွင်းယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သဘာဝနှင့်ပြည်တွင်း သယံဇာတများ သုံးစွဲခွင့်ရှိလာစေမည့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးခြင်းနှင့် အသွင်ပြောင်းဖြစ်စဉ်တွင် တန်းတူမှု၊ မျှတမှုရှိလာပြီဟူသော အသိတို့ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည်နိုင်ငံသားတို့၏ တန်းတူမျှတရေးယုံကြည်ချက်ကို

အားဖြည့်ပေးခြင်း၊ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို အတူတကွထပ်တူထပ်မျှ နားလည်သဘောပေါက်လာစေခြင်း၊ တစ်မျိုးသားလုံး အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်အတွက် ရှိပြီးသား အပေါင်းလက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သော ယုံကြည်မှုကို အားဖြည့်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားများ အားတန်းတူမျှတသောလူ့အဖွဲ့အစည်းထွန်းကားရေးမျှော်မှန်းချက်များထားရှိလာစေခြင်း စသည်တို့ကိုလည်းဖြစ်ပေါ်စေသည်။

နိုင်ငံကိုသွေးခွဲနိုင်သည့်ဘာသာရေးနွယ်သောအမျိုးသားရေးဝါဒကို မည်ကဲ့သို့ တိုက်ဖျက်မည်နည်း

အောက်ဖော်ပြပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုပြခြေပုံက စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ဦးစားပေးကဏ္ဍအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု အခြေပြစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပြင်နိုင်ငံ၏ကွဲပြားစုံလင်မှုအားလုံးပါဝင်သက်ဆိုင်မှု၊ ဘာသာရေးစွတ်ဖက်မှုကင်းသော အမျိုးသားရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးမှုအစရှိသော အထူးဆောင်ရွက်ချက်များကို အစိုးရက မည်သို့တွန်းအားပေးနိုင်မလဲဆိုသည်ကို ပြသထားသည်။ နယ်ပယ်နှစ်ခုသည် ဆက်စပ်နေခြင်းကြောင့် အကျိုးအမြတ်မြေပုံများသည် အခြေခံလူတန်းစားများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းကိစ္စ၊ ဒေသအလုပ်အကိုင်ဦးစားပေးရေးနှင့် ကျေးလက်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး ဦးစားပေးရေးတို့တွင် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်နေနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့်နိုင်ငံတော်၏ မျှော်မှန်းချက်များအပေါ်ထားရှိသည့် အမျိုးသားရေးဦးစာညံ့ချက်များနှင့် အခွင့်အရေးများ အပေါ်ထားရှိသည့်နိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များရရှိရန် ရည်ရွယ်၍ အကြံပြုချက်များပြုခြင်း

မဟာဗျူဟာ။ ။ မတူကြခြင်း၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ခိုင်ခံ့ရေးနှင့် အားမတူကို သိမြင်စေပည့် ခိုင်ခံ့တော်၏ ပုဂ္ဂိုလ် ခိုင်မာအားကောင်းအောင်မြင်ခြင်းနှင့်တော်သက်သည့် ဆွေးနွေးသုံးသပ်ရက်များအပေါ် ခိုင်မာသော မဟာဗျူဟာများ ပြုလုပ်စေရန်။

ထွက်ပေါ်လာသည့်ရလဒ်များသည် လူမျိုးကွဲ၊ ဘာသာကွဲအုပ်စုများကို ပစ်ပယ်ထားမှုအား ရှောင်လွှဲနိုင်စေပြီး ဘာသာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့်အမျိုးသားရေးအဆင့် ဦးစားပေး ကိစ္စ

ရပ်များ ပိုမိုစွဲမြဲခိုင်မာမှုကိုရရှိစေသည်။ ၎င်းရလဒ်များကြောင့် နိုင်ငံသားတို့၏ တန်းတူမျှတရေး ယုံကြည်ချက်ကို အားပြည့်စေခြင်း၊ အခြေခံ ရပိုင်ခွင့်များကို အတူတကွ ထပ်တူထပ်မျှ နားလည်သဘောပေါက်လာစေခြင်း၊ အမျိုးသား အဆင့် အသွင်ကူးပြောင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ရှိခဲ့ပြီးသား အပြုသဘော လက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သော ယုံကြည်မှုကို အားဖြည့်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားများအား ညီတူညီမျှ လူ့အဖွဲ့အစည်း ထွန်းကားရေး မျှော်မှန်းချက်များ ထားရှိလာ စေခြင်း အစရှိသဖြင့်ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။

အကြံပြုမှုများကို ပေါင်းစပ်၍ဆိုရလျှင်

- **နည်းဗျူဟာ - ယခုပင်စရန် လိုအပ်**

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မတူကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ပြည်သူလူထုအတွင်း အပြန်အလှန် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း။

- **ကြားကာလ အစီအမံများ**

ပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ ကျောင်းများ၌ အသုံးပြုနေသော တရားဝင် ဘာသာစကားကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုများကို သင်ကြားရန်လိုအပ်မှု ဒီမိုကရေစီ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်ဝတ္တရားများအကြောင်း သင်ကြားခြင်း၊ သမိုင်းပြဌာန်းစာအုပ်များ ပြန်လည်ရေးသားခြင်း၊ အမျိုးသားသရုပ်လက္ခဏာအတွက် လူထုအခြေအတင် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပညာသင်ကြားခွင့်များ ဖော်ဆောင်ပေးခြင်း။

- **မဟာဗျူဟာ - အကြံပြုချက်များ**

ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ သယံဇာတမျှဝေခြင်း၊ အာဏာခွဲဝေခြင်း နှင့် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ။

2 Objectives of the Project

The purpose of the project was to focus on the concept of citizenship in light of Myanmar's reform process.

The concept of citizenship is directly linked to the nature of the nation state. Whilst there is a debate about whether citizenship can exist under a military dictatorship (Heater 2004; Mitra 2011), the shift from Myanmar's military junta to a parliamentary system still heavily dominated by the military does pose new questions about the concept of citizenship and about how individuals view the state, particularly with regard to rights, responsibilities, and political participation.

Myanmar's multicultural and multi-religious society means that the concept of citizenship is likely to differ between ethnic and religious groups. However to date there has been little research on how the state is perceived and how the Myanmar, of Bamar or minority ethnic extraction, view their relationship with the state. Only two short pieces drawing on 2010 and 2011 data have been published (Lall and Win 2013). There is however a lot of work pertaining to ethnic and religious identities, in particular with regard to the ethnic minorities. (See for example South

2003, 2008 and Thawnghmung2012) A great many Myanmar nationals of ethnic minority extraction have come to view their identity as their ethnicity and in some cases see it as more important than their Myanmar citizenship (Tun Aung Chain 2000; South 2008). Since identity, is a part of citizenship this body of literature is clearly important when it comes to looking at the relationship between individuals and the state. However the issues pertaining to ethnic identity versus an overall Myanmar identity or Myanmar citizenship more broadly have (at the time of writing) not yet been affected by the structural changes that form the backdrop to this research. The focus of this report is, therefore, less on identity but rather on the concepts of rights and responsibilities and aims to shed light on how the process of political participation is perceived in Myanmar. This is particularly important as the country moves towards the 2015 elections.

Methodology

The research builds on a micro project on the concept of citizenship conducted by Lall and Win in 2010 and 2011 before and after the elections (Lall and Win 2013). The current research project was able to revise the data collection instruments in light of the lessons learnt in that first project. The instruments were also adapted to reflect the changing political context in Myanmar. In addition it was possible to collect a much wider and more varied dataset.

Data was collected across the whole country between February 2012 and June 2013. Given that the questions and issue pertaining to citizenship tend to be more pronounced for the ethnic minorities, the decision was taken not to collect a representative sample of the population, but rather to make sure that the ethnic voices would be sufficiently represented. Consequently more fieldwork was conducted in ethnic states and areas where there are a majority of ethnic minority citizens, including very remote areas such as the Naga autonomous area in Sagain Region. However given that we also needed a Bamar sample some research was conducted in Bamar majority regions, resulting in approximately a quarter of respondents self identifying as Bamar.

A mixed methods questionnaire was administered to respondents from seven states (Mon, Karen, Kaya, Shan, Kachin, Chin and Rakhine States) and four regions (Yangon, Bago, Mandalay, Sagain Region). 2007 (out of around 2050) respondents of Bamar, Kachin, Kaya, Karen, Chin, Shan, Mon and Rakhine ethnic groups returned the questionnaire. There were also small samples of Pa-O, Phalaung,

Lisu, In Thar, Naga, Kaman and Maramagyi ethnic representatives.

Care was taken to cover urban areas (in Yangon Region, Mandalay Region, Sagain Region, Kachin State, Chin State, Karen State and Rakhine State), semi-urban areas (in Bago Region, Kachin State, Shan State and Mon State) as well as rural and very remote areas (in Sagain Region, Chin State, Shan State, Kaya State and Rakhine State). In addition research was also conducted in the IDP camps in Rakhine State after the anti-Muslim riots in 2012. Given the geographical variety, it was possible to access people living in many different circumstances.

The research team decided to focus the research primarily on the educated middle and lower middle classes who were expected to be able to articulate their views with regard to the changing nature of the state. It was felt that at this stage it is too early to collect data from respondents who have had either no or little education and who have not as yet been able to engage with the new political processes beyond the 2010 elections. This was one of the lessons learnt in the 2010 research where data was collected in villages in the Delta and many respondents at the time expressed that they did not really have much of an opinion with regard to the citizenship questions that were being posed. Citizenship to them was simply holding an ID card. The respondents for this research were therefore purportively chosen and identified in a variety of ways.

The pilot that was held in Yangon was conducted randomly through the researchers' networks and at a training institute.

Respondents from Sagain and Bago Regions as well as Chin, Kachin, Kaya, Shan and a part of Karen State, were identified through mobile trainings that were being conducted in these areas. The respondents all had a chance to opt out of taking part. People attending the mobile trainings had opted into taking the training that generally covered civic education for civil society or political parties or for local authorities. Those undertaking the training were expected to have a bachelors degree if under 25 years of age and if older having completed high school. Some only had passed middle school level – but had become village track officer or political party leaders and as such were allowed to join. In the trainings the researchers explained the questionnaire and the respondents who opted to take part filled them out themselves.

For the respondents from Mon, Rakhine, part of Karen states as well as Mandalay region the questionnaires were distributed with the permission of the township

officer, and the village track officers announced an open meeting which resulted in the respondents self selecting and opting in.

Both during the mobile training and the open meetings, strict ethical guidelines were adhered to. At the start of the research respondents were informed that they were not obliged to respond to the questionnaire, that it was anonymous and voluntary. Blanks were returned in Kaya state, Karen state and Chin state. These have not been counted as a part of the 2007.

The survey was offered in Burmese. Where there were literacy difficulties the surveyors helped fill out the form. In most cases the respondents filled it out themselves. In the case of language difficulties, especially in Kaya, Kachin and Rakhine States the facilitators arranged for translations and helped fill out the forms in Burmese.

The questionnaires were analysed for themes by the research team and cross tabulated. The data was also translated so as to allow the lead researcher who does not read Burmese to be able to help with the analysis.

A brief note on the changing context of fieldwork research in Myanmar. Until just a couple of years ago it would have been impossible to survey such a large number of people across the country, including in conflict affected areas, asking them about rights, political participation and what they thought of the state. The fact that such research is possible today is in itself proof that the rights of the research and academic community are now being respected by the authorities.

၂။ စီမံကိန်း၏ရည်ရွယ်ချက်များ

စီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ဆိုင်သောနိုင်ငံသားဖြစ်မှု အယူအဆကို ဦးတည် လေ့လာရန်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအယူအဆသည် နိုင်ငံ၏သဘာဝနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသည်။ စစ်အာဏာရှင် လက်အောက်တွင် နိုင်ငံသားဟူ၍ ဖြစ်တည်နိုင်သလားဆိုသည်ကို ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှု(Heater 2004,Mitra 2011) ရှိသော်လည်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ လွတ်တော်နိုင်ငံရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းခြင်းအပေါ် တပ်မတော်က ကြီးကြီးမားမား လွှမ်းမိုးထားဆဲ အခြေအနေကြောင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အယူအဆနှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းသစ်များ၊ နိုင်ငံအပေါ် လူတစ်ဦးချင်း ရှုမြင်ကြပုံ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့် ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းသစ်များ ထွက်ပေါ်လာစေသည်။

မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုစုံလင်ခြင်း၊ ကိုးကွယ်မှုစုံလင်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အယူအဆသည် လူမျိုးကွဲ၊ ဘာသာကွဲအုပ်စုများအကြားကွဲပြားနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့အထိမြန်မာများက၊ ဗမာများက (သို့) တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများကတိုင်းတို့နှင့်နိုင်ငံအကြားဆက်ဆံမှုကို မည်သို့ရှုမြင်သလဲ၊ နိုင်ငံကို မည်သို့သတ်မှတ် ယူဆသလဲ စသည်တို့ကို အနည်းငယ်သာ သုတေသနပြုရသေးသည်။ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်က ရရှိသော အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံရေးသားထားသော စာတမ်းတို့နှစ်ခုမျှသာ ထုတ်ပြန်ထားသည် (Lall and Win 2013)။ သို့ဖြစ်ရာလူမျိုး၊ ကိုးကွယ်မှုဘာသာတို့၏ သရုပ်လက္ခဏာများနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်စရာများစွာရှိနေပြီး၊ အထူးသဖြင့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့်သက်ဆိုင်သောအရာများဖြစ်သည်။ (ဥပမာအနေဖြင့် South 2003,2008 နှင့် Thawngmung 2012)။တိုင်းရင်းသားများမှထွက်၍ များပြားလှသော မြန်မာအမျိုးသားများကတိုင်းတို့၏လူမျိုးကို သရုပ်လက္ခဏာအဖြစ်ရှုမြင်ကြပြီး၊အချို့နေရာများတွင်မြန်မာနိုင်ငံသားဟူသောအရာထက်လူမျိုးကပိုအရေးကြီးသည် ဟုခံယူကြသည်(Tun Aung Chain 2000, South 2008)။ သရုပ်လက္ခဏာသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့်အလျောက် ဤစာတမ်း အကြောင်းအရာများသည် လူတစ်ဦးချင်းနှင့် နိုင်ငံအကြား ဆက်နွှယ်မှုကို လေ့လာသည့်အချိန်တွင် အသေအချာပင် အရေးကြီးလာပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာဟူသော သရုပ်လက္ခဏာ (သို့) မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားသရုပ်လက္ခဏာတို့အကြား နှိုင်းယှဉ်မှုနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များသည် ယခုသုတေသန အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းထားမှု အပြောင်းအလဲများကြောင့် သက်ရောက်မှုမရှိခဲ့ပါ။ သို့ဖြစ်ရာ ယခုအစီရင်ခံစာသည် သရုပ်လက္ခဏာထက် ရပိုင်ခွင့်နှင့် ဝတ္တရားများဆိုင်ရာ အယူအဆများကို ဦးတည်လေ့လာကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်ကို မည်သို့လက်ခံ ယူဆထားကြသည်ဟူသော အကြောင်းအရာကို မီးမောင်းထိုးပြရန် ရည်ရွယ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားနေသည့်အလျောက် ဤကိစ္စသည် အထူးအရေးကြီးပါသည်။

ပြုစုပုံနည်းစနစ်

ဤသုတေသနသည် ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီနှင့်အပြီး ၂၀၁၀နှင့် ၂၀၁၁တွင် Lall နှင့် Win တို့ ပြုစုသော နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအယူအဆဆိုင်ရာ အသေးစားစီမံချက်အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည် (Lall and Win 2013)။ ပထမစီမံချက်တွင် ရရှိခဲ့သော အတွေ့အကြုံများဖြင့် ယခုသုတေသနတွင် အချက်အလက်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ သုတေသန၏ မေးခွန်းပုံစံကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲနေသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေကိုလည်း ထင်ဟပ်စေရန် ပြုလုပ်ထားပါသည်။ ထိုမျှသာမကဘဲ မတူကွဲပြား၍ ပိုမိုစုံလင်သော အချက်အလက်များကိုလည်း ကောက်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အချက်အလက်များကို ၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ နှင့် ၂၀၁၃ ဇွန်အကြား နိုင်ငံတစ်ဝန်း ကောက်ယူခဲ့သည်။ နိုင်ငံသား ဖြစ်မှုနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စနှင့် မေးခွန်းများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် ပိုမိုအရေးပါဖွယ်ရှိသောကြောင့် လူဦးရေ ကိုယ်စားပြု နမူနာကောက်ယူခြင်းထက် တိုင်းရင်းသားတို့၏ သဘောထားများကို လုံလုံလောက်လောက် ကိုယ်စားပြုနိုင်အောင် ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်တွင် စစ်တိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ နာဂဒေသကဲ့သို့သော အလွန်ဝေးလံ၍ သွားလာရ ခက်ခဲသော နယ်မြေများအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး နိုင်ငံသားအများစုရှိကြသော တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များနှင့် ဒေသများတွင်ကွင်းဆင်း၍ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ဗမာတိုင်းရင်း သားများကို ကောက်ယူ၍လည်း ဗမာအများစုရှိသော ဒေသများတွင်လည်း သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာ၊ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ လေးပုံတစ်ပုံနီးပါးက မိမိကိုယ်ကို ဗမာဟုသတ်မှတ်သည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ပြည်နယ်၇ခု (မွန်၊ ကချင်၊ ကယား၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ရခိုင်) နှင့်တိုင်းဒေသကြီး၄ခု (ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း) တို့မှဖြေဆိုသူများအား mixed method မေးခွန်းစစ်တမ်းပုံစံဖြင့် ကောက်ယူခဲ့သည်။ ဗမာ၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ပါဝင်သောဖြေဆိုသူ (၂၀၅၀ဦးအနက်မှ) ၂၀၀၇ ဦးက သုတေသနမေးခွန်းများကို ပြည့်စုံစွာဖြေဆို ပေးခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် ပအိုဝ်၊ ပလောင်၊ လီဆူး၊ အင်းသား၊ နာဂ၊ ကမန်၊ မရမာကြီးစသော တိုင်းရင်းသားအနည်းငယ်လည်း ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့ကြပါသည်။

သုတေသနစစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့ပြဧရိယာများ

(ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ် တို့မှ)၊ တောမကျ၊ မြို့မကျဧရိယာများ (ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်တို့မှ)နှင့်၊ ကျေးလက် နှင့် ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသများ (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ရခိုင် ပြည်နယ်တို့မှ) ပါ မကျန်ခြုံငုံမီအောင် ဂရုတစိုက်ကောက်ယူခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၂ခုနှစ် မွတ်ဆလင် ဆန်းကျင်ရေး အဓိကရုဏ်းများ အပြီးတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် စခန်းများတွင်လည်း သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တောင်ပေါ်မြေပြန့်စသော ပထဝီအခြေအနေစုံလင်မှုကြောင့် မတူကွဲပြားသော အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် နေထိုင်လျက် ရှိသော လူအမျိုးမျိုးကို သုတေသနစစ်တမ်း ကောက်ယူနိုင်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံ၏ပြောင်းလဲနေသောအခြေအနေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးနိုင်မည့် ပညာတတ်လူလတ်တန်းစား အလွှာနှင့် အလယ်လွှာအောက်အဆင့်တို့ကို အဓိကထား၍ သုတေသနစစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ဤသို့စစ်တမ်း ကောက်ယူရာတွင် အတန်းပညာသင်ယူခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသူများ သို့မဟုတ် အနည်းငယ်သာသင်ယူဖူးသူများနှင့် ၂၀၁၀ ရွေး ကောက်ပွဲလွန် မြန်မာနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းသစ်နှင့် အသားမကျသေးသူများကို မေးမြန်းရာတွင် အခက်ခဲများ ရှိနိုင် သည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့သုံးသပ်ယူဆမှုသည် ၂၀၁၀ခုနှစ်က မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ကျေးရွာများတွင် သုတေသန အချက်အလက် ကောက်ယူစဉ်ရရှိခဲ့သော အတွေ့အကြုံများထဲမှတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ထိုအချိန်က စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများစွာက နိုင်ငံသားဖြစ်မှု မေးခွန်းများနှင့် ပတ်သတ်၍ ထင်မြင်ချက်တွေထူးထူး ပေးစရာမရှိကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆို ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အတွက် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဟူသည်မှာ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကဒ် ကိုင်ဆောင်သည့် သဘောမျှသာဖြစ် သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာဤသုတေသနအတွက်စစ်တမ်းဖြေဆိုမည့်သူများအား လူတန်းစားအလွှာ အသီးသီးမှ ပါဝင်စေရန်အတွက် သေချာစွာစစ်ရွေးချယ် မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

ရန်ကုန်တွင်ပြုလုပ်သော ကနဦး စမ်းသပ်သုတေသနကောက်ယူမှုကို သုတေသီများ၏ အဆက်အသွယ်များမှတဆင့် သင်တန်းကျောင်းများမှ ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။

ချင်း၊ ကချင်၊ ကယား၊ ရှမ်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ဒေသအချို့အပါအဝင် စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ ဖြေဆို သူများအား ထိုနယ်မြေများတွင်ပြုလုပ်သော နယ်လှည့်သင်တန်းများမှ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများကို မေးမြန်း

ခွဲကြသည်။ မေးခွန်းဖြေဆိုသူများအနေဖြင့် ဖြေဆိုရန်ဆန္ဒမရှိလျှင် မဖြေဆိုဘဲနေခွင့်ရှိပါသည်။ နယ်လှည့်သင်တန်း တက်ရောက်သူ အများစုသည် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ဒေသန္တရဌာနဆိုင်ရာများမှ ဖြစ်ကြ ပါသည်။ နယ်လှည့်သင်တန်းတွင် ဖြေဆိုသူအများစုမှာ အသက်၂၅နှစ်အောက်ဖြစ်ပါက ဘွဲ့ရများဖြစ်ပြီး၊ အသက်ကြီး သူဖြစ်ပါက အထက်တန်းအောင်များဖြစ်ကြသည်။ ဖြေဆိုသူအချို့မှာ အလယ်တန်းအောင်များဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာ ကျေးရွာတာဝန်ခံအရာရှိ (သို့) နိုင်ငံရေးပါတီတာဝန်ခံများဖြစ်ကြပါသည်။ ၎င်းသင်တန်းများတွင် သုတေသီအဖွဲ့မှ စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာများကို ရှင်းလင်းပြီးနောက် ပါဝင်ဖြေဆိုလိုသူများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်မေးခွန်းများကို လွတ် လွတ်လပ်လပ် ဖြေဆိုကြပါသည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအပါအဝင် မွန်၊ ရခိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ဒေသအချို့တွင် သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူပြီး ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှ လူတန်းစားအလွှာပေါင်းစုံကို စုစည်း ပေး၍ သုတေသနအဖွဲ့မှ မေးခွန်းများကို ရှင်းလင်းပြီး ဖြေဆိုလိုသူများမှကိုယ်တိုင်ရေးသား ဖြေဆိုခဲ့ကြပါသည်။

သုတေသန မေးခွန်းများကို မေးမြန်းဖြေဆိုနေချိန်အတွင်း သုတေသနကျင့်ဝတ်များအတိုင်း မေးမြန်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသနမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရာတွင် ဖြေဆိုသူများအနေဖြင့် ဖြေဆိုလိုသောဆန္ဒမရှိလျှင် မဖြေဆိုဘဲ နေနိုင်ကြောင်း၊ မိမိဆန္ဒအရ ဖြေဆိုလိုမှသာ ဖြေဆိုနိုင်ပါကြောင်းနှင့် မိမိ၏အမည်စသော ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များကို ဖော်ပြရန်မလိုကြောင်း ရှင်းလင်းအသိပေးခဲ့ကြပါသည်။ ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်များမှ ဖြေဆိုသူအချို့၏ မဖြေဆိုဘဲ ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့သော မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုသူ ၂၀၀၇ ဦးထဲတွင် ထည့်သွင်းရေတွက်ခြင်း မပြုလုပ်ခဲ့ပါ။

သုတေသနမေးခွန်းကို ဗမာစာအသုံးပြု၍ မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ စာရေးသားရန် အခက်အခဲရှိသောသူများကို သုတေသန အဖွဲ့ဝင်များမှ ကူညီ၍ ဖြေဆိုသူများ၏ ပြောကြားချက်အတိုင်း ရေးသားပေးခဲ့ကြပါသည်။ အများအားဖြင့် ဖြေဆိုသူ များသည် ကိုယ်တိုင်ရေးသားဖြေဆိုကြပါသည်။ ဘာသာစကားအခက်အခဲရှိသောဒေသများ အထူးသဖြင့် ကယား၊ ကချင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် သုတေသနအဖွဲ့အား ကူညီပေးသော ဒေသခံများမှ ဘာသာပြန်ပေး၍ အဖြေများကို ဗမာစာဖြင့် ကူညီရေးသားပေးခဲ့ကြပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့သည် စစ်တမ်းအဖြေလွှာများကို အသေးစိတ်လေ့လာ၍ တွေ့ရှိရသော အကြောင်းအရာများကို အပိုင်းလိုက် စုစည်းကာ သိသာထင်ရှားသော အကြောင်းအရာ၊ အချက်အလက်များကို ရွေးထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့ဝင် အတိုင်ပင်ခံသုတေသီမှာ နိုင်ငံခြားသားဖြစ်သောကြောင့် အချက်အလက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ရာတွင် ဘာသာစကား အခက်အခဲရှိ၍ စစ်တမ်းအဖြေလွှာများကို ဘာသာပြန်ဆီပေးရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေနှင့်ပတ်သတ်၍ အကျဉ်းချုပ် မှတ်သားစရာ အချက်ရှိသည်။ လွန်ခဲ့သော ၂နှစ်ခန့်အထိ ပဋိပက္ခဘေးဒဏ်သင့် ဒေသများအပါအဝင် နိုင်ငံတလွှားတွင် ယခုကဲ့သို့များပြားသော လူအရေအတွက်ကို သုတေသနပြုလုပ်၍ ရပိုင်ခွင့်များ၊ နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်များ၊ နိုင်ငံတော်အပေါ် ထင်မြင်ချက်များနှင့်ပတ်သတ်ပြီး လူထုကိုမေးမြန်းရန်မဖြစ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ယနေ့ကာလတွင် ယင်းကဲ့သို့ သုတေသနပြုရန်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိလာသော အချက်ကိုယ်၌ကပင် သုတေသနလုပ်ငန်းနှင့် ပညာရှင် အသိုင်းအဝိုင်း၏ ရပိုင်ခွင့်များကို ယခုအခါ အစိုးရများက လေးစားမှုရှိလာခြင်းကို သက်သေပြလျက်ရှိသည်။

3. Background

3.1 Citizenship in Myanmar – the changing context

In Myanmar, citizenship as ‘status’ existed throughout the time of military rule, as people carried ID cards and could apply for passports. They were, in effect, recognised as citizens by the state. Myanmar nationals resident abroad could secure continued recognition by the state by paying a certain percentage of tax on their foreign income. However, rights - including political participation and access to a ‘political life’ were largely non-existent for most of the years since Ne Win’s coup in 1962.

The issue of national identity in Myanmar is complex because the country is a multi-ethnic state. Many ethnic Bamar do not see a difference between the word ‘Myanmar’ and the word ‘Bamar’(or ‘Burmese’). In contrast, a great many Myanmar nationals of ethnic minority extraction have come to view their identity as their ethnicity (Tun Aung Chain 2000; South 2008). The focus of this report is, however not on how national identity is defined but rather on the concepts of rights, responsibilities and political participation.

Societies which have been ruled by the military generally have little or no political literacy. The problem in Myanmar today is that there has been so much active avoidance of politics over decades that today political literacy is very low – even in urban centres and amongst the middle classes. People were very aware of politics but they saw it as dangerous (Kyaw Yin Hlaing 2007). The crushing of the 1988 uprising created a state of fear which meant that ordinary citizens preferred to avoid political processes. Consequently there has been little experience with harnessing a multiparty political system for the citizens’ advantage. Parts of Myanmar society – such as the Sangha (monkhood) and other religious leaders have been constitutionally excluded from political participation as they are not allowed to vote or stand for elections.¹ Given that most of the non formal education is provided in monastic schools and that religious leaders of all faiths are seen as pillars of society, it further distances society from political processes. Formal state education has not imparted much with regard to the elements of citizenship, focusing on duties and nationalism (Lall and Win 2013). Yet despite a lack of

¹ This has been the case since the first constitution.

education and preparation the population was propelled into a political process starting with the referendum of the 2008 constitution and the subsequent 2010 elections.

Traditionally most civil society organisations (CSOs) and NGOs have been involved primarily in development work, staying well clear of politics. However in light of the 2010 elections a small number of CSOs, some of that have an ethnic focus to their work, started to become actively involved in advocacy and political awareness building as well as basic citizens education. These CSOs based in the urban centres started to offer courses in voter education, on the content of the constitution and other election and political related fields so as to try and prepare the wider population for some form of political participation. These were the first steps towards making parts of the population more conscious of rights, responsibilities and political processes. Individuals were to be empowered to use the limited system which they were being offered. The understanding of these institutions was that the system could only be made to benefit society if individuals were politically literate, felt agency and developed an interest in politics.

Today, just over three years after the elections, the context in which citizenship exists has changed yet again. As a part of the national reconciliation process the NLD joined parliament through the 2012 bi-elections. Membership of a political party is no longer seen as dangerous, parliamentary debates deal with issues of rights (land grabbing, the right for peaceful demonstrations, the right to free speech and press freedom etc.) as well as citizens' responsibilities. There is active debate around changing the constitution and all eyes are on the elections in 2015.

3.2 The legal context in Myanmar

The Union Citizenship (Election) Act 1948 and the Union Citizenship Act

Myanmar became independent from British colonial rule in 1948 and that year, the first Myanmar citizenship law was passed. The content of this law was based on the country's long history of conflict and diverse ethnic backgrounds. At that time, nationalism bonded the diverse ethnic groups of Myanmar together and a lot of nationalistic ideas were translated into the law.

The two Citizenship Acts were based on sections 10, 11 and 12 of the 1947 Constitution of the Union of Burma. According to the Constitution 1947 the right of citizenship in Burma was defined in the following way:

1. Any person whose parents belong or belonged to any of the indigenous races of Burma, or
2. Any person, born in any of the territories included within the Union, at least one of whose grandparents belong or belonged to any of the indigenous races of Burma, or
3. Any person born in any of the territories included within the Union, of parents both of whom are or if they had been alive at the commencement of this Constitution would have been, citizen of Burma, or
4. Any person born in any of the territories at the time of birth was included within the British colonial dominions and who has resided in any of the territories included within Burma for a period of not less than eight years in the ten years preceding the date of commencement of this constitution or immediately preceding the 1st of January 1942 and who intends to reside permanently there in and who signifies his election of citizenship of the Union in the manner and within the time prescribed by law, shall be a citizen of Burma.

(adapted and reproduced from TunTunAung, 2007 p.270-271)

During the 1970s the 1948 Citizenship Act was reviewed for six and a half years and in 1982 the new citizenship law was enacted.

According to General Ne Win who introduced the law at the president's house on the 8th of October 1982, the law was written so as to protect Myanmar (then still called Burma) from foreign subjugation. Ne Win emphasised the fact that Burma had been annexed as of 1924. 'During this period between 1824 and the time when we regained independence in January 1948, foreigners, or aliens, entered our country un-hindered under various pretexts. [...] We, the natives or Burmese nationals, were unable to shape our own destiny.' (Ne Win, 1982) He distinguished between true nationals, and guests and those born of mixed unions and explains the difference between citizens, guests who have registered for citizenship (eh-naing-ngan-tha – i.e. associate citizens) and guests who have not registered for citizenship within the legal time frame (naing-ngan-tha-pyu-khwint-ya-thu – i.e. naturalised citizens). In his speech Ne Win emphasizes that since the grandchildren of these associate and naturalised citizens will become full citizens in the future, there would only be full citizens within two generations.

'There are three types of citizens at present as said earlier. There will be

only one type in our country at some time in the future; that is there will be only citizens. [...] When the grandchild is given citizenship, he will, just like any other citizen, become a full citizen.’ (Ne Win 1982)

Unfortunately Ne Win’s vision has yet to be realised. The law and its current application is explained below.

The 1982 Citizenship Law

The 1982 Citizenship Law which is still in effect contains special provisions for ethnic groups who came into the country after the beginning of the first Anglo-Burmese War. It also states that the Council of State can determine whether an ethnic group is national or not.

Under the 1982 Citizenship Law there are two types of citizenship: (1) Native Citizenship² and (2) Legal Citizenship³.

- (1) Native Citizens: Nationals such as Kachin, Kayah, Kayin, Chin, Bamar, Mon, Rakhine, Shan & other ethnic groups who have been settled in the territory of Myanmar since 1823 and their descendants. No one can revoke their citizenship without a strong reason. A “Certificate of citizenship” is issued to them.
- (2) Legal Citizen: Citizens who are not nationals but qualify to become a Myanmar citizen according to the legal framework. The 3rd generation of residents who arrived before 1948 will be issued “Certificate of Citizenship” automatically even though they are not ‘nationals’.

Within the legal citizenship category there are of two sub-types:

- (2.1) Associate Citizens⁴: People who became Myanmar citizen according to the 1948 citizenship law. A “Certificate of Associate Citizenship” is issued for this category.
- (2.2) Naturalized Citizens⁵: People who had been residing in Myanmar before independence (4th Jan, 1948) and their descendants who have strong supporting evidence and documents that they were eligible for citizenship

² This term is not legally used in the Act but this word is translated from Myanmar context for easy understanding.

³ This term is not legally used in the Act but this word is translated from Myanmar context for easy understanding.

⁴ 1982 Citizenship Law, Naturalized Citizen: Persons who have entered and resided in the State anterior to 4th January, 1948, and their off springs born Within the State may, if they have not yet applied under the union Citizenship Act, 1948, apply for naturalized citizenship to the Central Body, furnishing conclusive evidence.

⁵ 1982 Citizenship Law, Naturalized Citizen: Persons who have entered and resided in the State anterior to 4th January, 1948, and their off springs born Within the State may, if they have not yet applied under the union Citizenship Act, 1948, apply for naturalized citizenship to the Central Body, furnishing conclusive evidence.

under the 1948 citizenship law. A “Certificate of Naturalized Citizenship” is issued for this category.

(According to the 1982 Citizenship Act, only a person whose parents have had their naturalisation of citizenship or a certificate of citizenship or a certificate of guest citizenship can be a citizen. So, apart from these criteria, no one can be a citizen. The 3rd generation of residents who do not have these qualifications cannot be a citizen either.)

Union minister U Khin Yi mentioned that ‘Apart from the recognised ethnic groups of Myanmar (i.e. the 135 ethnic groups of Myanmar), there are Indians, Nepalese, Pakistanis, Bengalis and Chinese residing in Myanmar. They have been issued with Citizenship Cards, Associate Citizenship Cards, Naturalized Citizenship Cards and Temporary Citizenship White Cards according to the existing law’ in one of the press release by Ministry of Immigration.

There do not seem to be any definite definitions or criteria for people who are issued “Temporary Citizenship White Cards.”⁶ These white temporary citizenship cards raised the issue of Bengalis (or Rohingyas)⁷ becoming Myanmar native citizens. The Ministry of Immigration has argued that they have the same right to apply for legal citizenship as other eligible foreigners. Their evidence and documents will be checked according to the 1982 Citizenship Law. The final check and approval will be from the central body⁸.

6 White cards seem to have been issued in Rakhine state as the 2010 elections approached so that the people could vote. This has created great controversy as those who were issued with white cards expected to be ‘upgraded’ later, and the authorities have not done much about the legal limbo that the white card holders are in.

7 the Islamic people who are defined as Rohingya themselves in the Rakhine State, the name Rohingya is not recognised by the Myanmar government.

8 1982 Citizenship Law,

65. Any person may apply to the Central Body when it is necessary for a decision as to his citizenship, associate citizenship or naturalized citizenship.

66. The Central Body shall (a) permit the applicant the submission of application with supporting evidence; (b) decide in accordance with law;

(c) inform its decision to the applicant.

67. The Council of Ministers shall form the Central Body as follows: (a) Minister Chairman Ministry of Home Affairs (b) Minister Member Ministry of Defence (c) Minister Member Ministry of Foreign Affairs

68. The Central Body has the authority:

(a) to decide if a person is a citizen, or an associate citizen or a naturalized citizen;

(b) to decide upon an application for associate citizenship or naturalized citizenship;

(c) to terminate citizenship or associate citizenship or naturalized citizenship;

(d) to revoke citizenship or associate citizenship or naturalized citizenship;

(e) to decide upon an application regarding failure as to registration or affirmation.

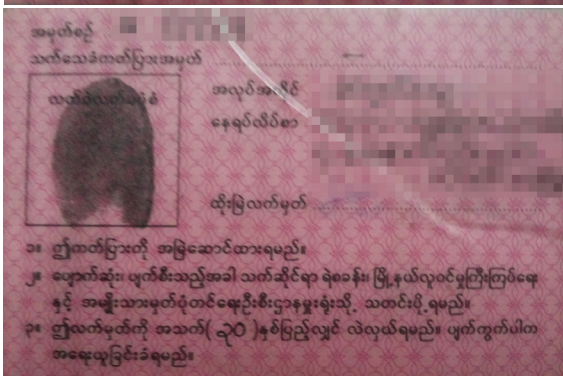
69. The Central Body shall give the right of defence to a person against whom action is taken

70. (a) A person dissatisfied with the decision of the Central Body may appeal to the Council of Ministers in accordance with the procedure laid down. (b). The decisions of the council of ministers is final.

White Card

National Registration Card

ညွှန် နိုင်ငံသား စိစစ်ရေး ကတ်ပြား

အရပ်---
 သွေးအုပ်စု---
 ထင်ရှားသည့်---
 အမှတ်အသား---
 အမည်---
 မွေးသက္ကရာဇ်---
 လူမျိုး---
 ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ---

အမှတ်---
 ရက်စွဲ---
 ထုတ်ပေးသူ၏လက်မှတ်
 အမည်---
 ရာထူး---

Associate Citizenship
Registration Card

လက်ဝဲ လက်မပုံစံ အလုပ်အကိုင် ---
 နေရပ်လိပ်စာ ---
 ထိုးမြဲလက်မှတ် ---

မှတ်ချက်။ (ခ) ရှေးသား သည့်အခါ တပါတည်း ယူဆောင်သွားရမည်။

(၂) ပျောက်ဆုံး ပျက်စီးသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု ပြည်သူ့ ကောင်စီရုံး၊ ပြည်သူ့ ရဲစခန်း၊ မြို့နယ် လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ အင်အား ဦးစီးဌာန မှူးရုံး ထံသို့ သတင်းပေးပို့ရမည်။

National Registration Cards

Citizens of Myanmar hold National Registration Cards as identity cards. There are three types of National Registration Cards (NRC) issued by Ministry of Immigration and Population. The native citizens and the third generations of legal citizens are issued pink cards. The associate citizens hold the green cards whereas the naturalized citizens hold blue cards. Each card records name, sex, religion, race, father's name and the NRC number of the citizen. According to 2008 constitution, only the native citizens can become the president of the Union of Myanmar.

Discourse on Citizenship in the 2008 Constitution

The 2008 Constitution came into being after a highly controversial referendum in 2008. The new constitution put in place the mechanism through which the structural change, including the 2010 elections could take place. Citizenship in the 2008 Constitution is described in Chapter VIII entitled Citizen, Fundamental Rights and Duties of the Citizens, Articles 345-390. The Union offers citizenship to all those who are born of parents who both hold Myanmar citizenship, or those who on the day the Constitution came into effect already held Myanmar citizenship. It then goes on to list rights such as equal treatment before the law, equal opportunities in public employment, occupation, trade etc. and the non discrimination against women including mothers. The constitution also promises non discrimination on the basis of race, religion or sex in appointing or assigning civil service personnel – however with the caveat, that in those cases where the job is suitable for a man only, only a man should be appointed. Other rights such as freedom of expression and the rights to settle anywhere in the Union are granted but only if not contrary to the laws enacted for Union security. Every citizen is in addition granted the right to education. 'Every citizen [...] shall be given basic education which the Union prescribes by law as compulsory.' (Article 366 b, 213) The rights offered by the constitution in Chapter VIII can be suspended in times of invasion, insurrection and emergency.

The list of duties is much shorter and includes amongst other the duty to abide by the constitution, safeguard the territorial integrity of the Union, undergo military training, enhance unity and peace amongst the national races, help bring about a modern and developed nation and pay tax.

With regard to political participation Article 369 in Chapter VIII A guarantees the right to elect and be elected to the Parliaments. Part B allows a representative to be recalled by the relevant electorate according to the laws. More details can be found in Chapter IX entitled Election and Chapter X entitled Political Parties. Political Parties are according to Article 406 are allowed in accord with the law to organise freely and compete in the election. ‘Organisations and associations’ can be founded (Article 354c) and people have the right to get elected (Article 369).

In principle the Constitution does enshrine rights and duties and most importantly the right to political participation figures quite prominently in the text – even though the environment for such participation remains restricted by other laws governing Union and National Security. However coming from an environment where neither rights nor duties were clear, and political participation in the form of opposition generally engendered length prison sentences, this seems at present to be a step in the right direction.

The question which remains is how this constitution and the citizenship it enshrines are understood by individuals in Myanmar.

3.3 The President on rights and responsibilities

One of the new features of this government is the president’s communication with the people. The president has started to give monthly speeches that are broadcast on the radio and TV and then published in the press. In them he announces his policies, explains the priorities of the government and engages with current issues. Citizenship issues have also been mentioned, albeit focusing a lot on the religious conflict in Rakhine, a few examples are detailed below.

On the 8th of January 2013 the president in his monthly speech mentioned that freedom of religion is one of the citizens’ rights. This was reiterated on the 29th of March in his speech on the MeikHti La conflict where he said ‘Freedom of religion is one of the citizens’ rights’.

On the 7th of May 2013 in his speech on the Rakhine report he said: ‘Every citizen has the right to freedom of religion and freedom of speech. [...] We will be making short term and long term plans for those who have the right to be citizens. [...] Our government will cover the basic rights for Muslim people who have lived here for long, long time. We will not neglect the feelings and demands of the Rakhine ethnic [people].’

Aside from the issues pertaining to Rakhine state, there have been very few other instances where citizenship has been mentioned in terms of rights or even political participation. However, it has not been totally absent either and is likely to increase as the elections in 2015 approach. On the 14th of August 2013, on the day that the union level deputy ministers took their oath the president said: 'In the next 30 months we have left, our government needs to actively get electricity, water, transportation, job opportunity for the people. [...] Our government made the law for assembly and association according to the constitution for the people to be all inclusive.'

The last set of quotes especially shows the increasing awareness that the executive branch has with regard to peoples' rights.

3.4 The press

The press has also played a role in the debates around citizenship since 2010. One of the ways in which awareness about political participation was raised for the 2010 elections was through the press. There was even a public debate between newspapers which advocated participation in the elections and those who in some way or another questioned their legitimacy and were behind the 'no vote' campaign. According to U Pe Myint's⁹ paper at the 2011 Burma Update conference, certain newspapers such as Voice advocated participation, whilst others, including his own questioned the process of change. The press has also had some limited discussion on citizenship and the concepts of rights and duties, but mostly the press focused on the elections and not the broader concept of citizenship. Whilst journalists had in the past avoided politics for fear of repercussion, the 2010 elections changed the public discourse from fear to responsibility. Politics was not only legal again - the state media depicted the elections and citizen involvement as a national duty:

'The success of elections is concerned with the image of the State as well as every citizen. So, the State, the people and the armed forces are to prevent those attempting to disrupt the elections.' (PM Thein Sein as quoted in New Light of Myanmar -29th September, 2010)

After decades of having to actively avoid politics, citizens were urged to support and protect the political process and to engage with the state. These elections were in effect not 'optional' and a boycott (as advocated by the opposition) would be

⁹ Editor in Chief, The People's Age, Yangon.

an affront to the same powers who suppressed any form of political participation previously. In practice the new constitution, the elections and the discourse in the press led to a revival of political participation across urban society.

The press on rights and responsibilities

To this date rights and responsibilities do not often make it into the press. However a few recent instances are reproduced below:

- U T Khun Myat, Pyithu Hluttaw representative proposed a draft law that fully protects ethnics' rights to 6th Pyithu Hluttaw Meeting (first weekly, 15.11.2013, Vol3, number 105).
- On October 30, the Chin youth press conference said 'After meeting Chin youth from across the nation, the challenges, difficulties and problems that Chin ethnics face will be presented to the Federal Government by the State Government. David Mann Bway Mann, a Chin youth, said there are three parts and these are 11 announcement that are problems, wants and responsibilities.' (Noon, 3.11.2013)
- 'In getting the National Census, we will get the name of ethnics as ethnics' traditional name instead of Myanmar name (U, Daw, Mg, Ma)' said by U Myint Kyine, Directorate, Department of Population. (Flower News, 19.11.2013, Vo 9, number 45)
- Thura U Shwe Mann, Chairman, PyiDaung Su Hluttaw, said 'Hluttaw will make the law, that protects ethnics' rights and every ethnic can get the protection of this law' to the public at Ho Pan and Louk Kai Townships. (Kyay Mhone Sep-6-2013)
- Thura U Shwe Mann also said 'Hluttaws cannot accept enforcing unlawful actions on citizens' rights, democratic rights and human rights' to the Youth Observation Group from Mon State at the Hluttaw Building. (Kyay Mhone April-7-2013)

The Specific group issue

The issue of citizenship was also discussed in detail in the press when the disturbances in Rakhine state took place. The issue of who was a Myanmar citizen and if Specific group could be recognised as such was widely debated across the press.

Thura U Aung Ko, Chairman of the Judiciary and Regulatory Committee, said, 'Rakhine are ethnics, Bengali are guest citizens. Therefore, it is necessary that hosts should be lenient to guests and guests should not insult hosts.'¹⁰

In Rakhine, there are over one million Bengali Muslims and about 500,000 of them have been issued a temporary ID (White cards).¹¹ According to current data, there are 1.33 million Bengali Muslims in Myanmar and 1.08 million are in Rakhine State. Immigration Minister U Khin Yee said if they matched with criteria of the 1982 Citizenship Act they would be issued a card.¹²

U Aung Kyi Nyunt from the NLD said, '... precaution should be taken more seriously than before to prevent illegal entrant of Bengalis and instead of solving after that has happened, it needs to be alerted to prevent unnecessary problems.'¹³ Dr. Aye Maung, a representative of the Hluttaw, said, '... not all Bengalis are terrorists. There are many of them who are innocent. Some people manipulate this. And make the problem as the world's problem. As local people, we want it to be calmed.'¹⁴

In a meeting with American delegates led by Deputy Foreign Minister Mr. Joseph Yun, Shwe Saydi Sayadaw said, 'it needs to be considered into two parts: Bengalis - those who are citizens and those who are not. Those who are citizens should be placed where there is land and house, and those who are not citizens should be placed in refugee camps and the government, international UN agencies and UNHCR should collaborate together. Therefore, it should be separated into two parts to resolve the problem.'¹⁵ U San Kyaw Hla from RNDP said, 'they want to be regarded as Specific group ethnics and it will never be possible to be regarded as such in Rakhine State.'¹⁶

President Thein Sein also mentioned that four major religions including Islam were protected in the Constitution and the discrimination against religion and ethnicity would not be accepted in Myanmar.¹⁷

In the Rakhine Commission Report 55% of Bengali respondents said the main

¹⁰ The Voice, Vol. 8, No. 43, Monday, October 29 – November 4, 2012, Pg. 4

¹¹ The Voice, Vol. 8, No. 30, July 16 – 22, 2012. Pg. 3

¹² Daily Eleven, Jun. 30, 2013. Pg. 17

¹³ The Messenger, Vol. 3, No. 23, 27 Oct. 2012. Pg. 9

¹⁴ The Messenger, Vol. 3, No. 23, 27 Oct. 2012. Pg. 9

¹⁵ Narinjara, September 10, 2012

¹⁶ Narinjara, September 10, 2012

¹⁷ Mon Tehh Nay, Vol 1. No. 35, 25 Aug. 2013, Pg. 3

reason for the crisis was because the government did not give rights to those who were citizens and controlled them unfairly. The Commission and Rakhine groups suggested implementing the 1982 Citizenship Act effectively in order to solve the problems. U Tin Htoo Aung, Chairman of the Rakhine National Network said, 'with the existing 1982 law, it is necessary to clarify those who have the right to citizenship and those who are not citizens. It is most suitable to implement according to that law.'¹⁸

U Bo Min Phyu said, 'The Constitution rules every law. I tried to find White Cards in the constitution. I haven't seen it. These White Cards are not contained in the 1982 citizenship law either. Therefore, claiming for a White Card is a lawless claim.'¹⁹

In the press conference made by the 88 generation students after their trip to Rakhine State, Ko Ko Gyi said, '... in our country, there are Chinese nationals who are Myanmar citizens. Kaman nationals with Myanmar citizenship. Therefore, Bengalis want to express themselves as Bengali nationals. There is right to become a Myanmar citizen if their father, grandfather lived here. If they decide to live throughout their generations, Bengalis should try for Myanmar citizenship. If they live in accord with Myanmar society, Bengalis have the right to become Myanmar citizens.'²⁰

3.5 Ethnic issues, citizenship and the peace process

There have been a lot of discussions and negotiations between the Union Peace Making Work Committee and various non-state armed groups since August 2011. Part of the discussion is the issue of internally displaced persons (IDPs) and the ethnic people who have lived abroad for many years. In these discussions the issuing of citizenship is always a demand from the non-state armed groups. In some cases, the Minister and the Ministry of Immigration & Population has agreed to issue citizenship cards for those who want to resettle back in the country. For example, in Kayah, Kayah and Mon states, there is a government project called a 'one stop service for issuing citizenship'. That project facilitates the negotiation process and is due to help those who want to get their paperwork done without having to go to the offices in Yangon. Another related issue is the calling back of ethnic people from abroad who have been regarded as exiles for many years. It

¹⁸ 7 Day News Journal, Vol. 12, No. 14, June 12, 2013. Pg. 8

¹⁹ Weekly Eleven, Vol. 8, No. 51, 30 Sep. 2013. Supplement

²⁰ The Flower News, Vol. 8, No. 31, Aug. 14-20, 2012. Pg. 21

is felt that they would be in a particularly good position to support the reform process because of their foreign education and experience. The government is now offering to give them back their citizenship for the sake of 'Brain Gain' and capacity building. Apart from those two issues, citizenship has not been a priority issue for most of the peace talks to date.

၃။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၃.၁။ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု - ပြောင်းလဲနေသောအခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလတလျှောက် ရှိခဲ့သောအခြေအနေအရ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဟူသည်မှာ ပြည်သူများက နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကိစ္စ ကိုင်ဆောင်ထားပြီး၊ ပတ်စ်ပို့လျှောက်ထားနိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် ၎င်းတို့ကို နိုင်ငံတော်က နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသည်။ ပြည်ပတွင်နေထိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအပေါ်တွင် သတ်မှတ်ရာခိုင်နှုန်း အခွန်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုမှုကို ဆက်လက်ရရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင်၁၉၆၂ ခုနှစ် ဦးနေဝင်းအာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်အပါအဝင် ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေး ရှင်သန်ရပ်တည်ခွင့်တို့ မရှိသလောက်ဖြစ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာကိစ္စ ရှုပ်ထွေးခြင်းမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံလင်သော တိုင်းပြည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးအများစုသည် မြန်မာနှင့်ဗမာဟူသော စကားလုံးနှစ်ခုအကြား ကွဲပြားမှုကို မမြင်ကြပေ။ တဖန် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံသားအများစုကြီးကလည်း ၎င်းတို့၏ သရုပ်လက္ခဏာကို ၎င်းတို့လူမျိုးအဖြစ် ရှုမြင်လက်ခံထားကြသည်။ (Tun Aung Chain 2000, South 2008) မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ယခုအစီရင်ခံစာ၏ ရှုထောင့်သည် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာကို မည်သို့သတ်မှတ်သည်ဟူသောကိစ္စထက် ရပိုင်ခွင့်များ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်များနှင့် ဆိုင်သော အယူအဆများပေါ်တွင် ဦးတည်လေ့လာထားသည်။

စစ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ခြင်းခံခဲ့ရသော မြန်မာလူအဖွဲ့အစည်းသည် နိုင်ငံရေးအသိပညာ အနည်းငယ် (သို့) မရှိသလောက်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြဿနာမှာ နိုင်ငံရေးကို နှစ်ပေါင်းများစွာ အလွန်အမင်း ရှောင်ရှားခဲ့မှုကြောင့် မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်များ လူလတ်တန်းစားအလွှာများ၌ပင် နိုင်ငံရေးအသိပညာ အလွန်နိမ့်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လူထုသည် နိုင်ငံရေးကို ရေရေလည်လည် သိရှိထားသော်လည်းအန္တရာယ်ဟု ရှုမြင်ထားကြသည်။ (Kyaw Yin Hlaing 2007) ၁၉၈၈ လူထုအုံကြွမှုကို နှိမ်နင်းခြင်းသည် သာမန်ပြည်သူများ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များကို ရှောင်ရှားသွားစေကာ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အကြောက်တရားကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးလာပြီး နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံ အနည်းငယ် ရရှိလာပါသည်။ သံဃာ (ဘုန်းကြီး) များနှင့် အခြားဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များကဲ့သို့သော မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း အစိတ်အပိုင်းများအား နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု မပြုနိုင်အောင် အခြေခံဥပဒေအရ တားမြစ်ထားပြီး၊ ၎င်းတို့သည် မဲပေးခွင့်၊ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ခွင့်မရကြပေ။^၁ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိုးရပညာရေးမဟုတ်သော သင်ကြားမှုများကိုဘုန်းတော်ကြီးသင်ကျောင်းများတွင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုဘာသာအားလုံး၏ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များကို လူ့အဖွဲ့အစည်းမဏ္ဍိုင်များအဖြစ် လက်ခံထားကြသော အကြောင်းကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် နိုင်ငံရေး ဖြစ်စဉ်တို့မှ ဆက်လက်ဝေးကွာလျက်ရှိသည်။ အစိုးရ၏ တရားဝင်ပညာရေးစနစ်သည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၏ ကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်၍ များစွာထည့်သွင်း သင်ကြားခြင်းမရှိဘဲ တာဝန်များနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒ တို့ကိုသာ အဓိကထားသင်ကြားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လူထုသည် အသိပညာနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု မရှိသော်ငြားလည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆန္ဒခံယူပွဲ ၊ မရှေးမနှောင်း ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတို့နှင့်အတူစတင်နေသော နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်ထဲသို့ တွန်းထည့်ခြင်း ခံလိုက်ရသည်။

^၁ဤကိစ္စသည် ပထမအခြေခံဥပဒေကတည်းက ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ထုံးစံအားဖြင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အန်ဂျီအိုများသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြပြီး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ခပ်ရှင်းရှင်းနေခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများ နီးကပ်လာသောအခါ တိုင်းရင်းသား အရေး ဦးစားပေးလုပ်ကိုင်နေသော အဖွဲ့များအပါအဝင် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းအချို့သည် နိုင်ငံသားဆိုင်ရာ အခြေခံ ဗဟုသုတ ပညာပေးခြင်း အပါအဝင်၊ လုံဆော်စည်းရုံးခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအသိ ရေချိန်မြင့်တက်လာစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း ကိစ္စများတွင် တက်တက်ကြွကြွ စတင်ပါဝင်ပတ်သက်လာခဲ့ကြသည်။ မြို့ပြများတွင် အခြေစိုက်သော အဆိုပါ အရပ် ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူလူထု၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာစေရန် ကြိုးစားပြင်ဆင် သည့်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအကြောင်းအရာအပါအဝင် အခြားရွေးကောက်ပွဲနှင့် နိုင်ငံရေးဆက်စပ်နယ်ပယ် များနှင့် ပတ်သက်၍ မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးသင်တန်းများကို စတင်ပို့ချလာခဲ့သည်။ ၎င်းဆောင်ရွက်ချက်များသည် လူထုအား ရပိုင်ခွင့်များ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များကို ပိုမိုသတိပြုလာအောင် ပြုလုပ်ပေးသည့် ပထမဆုံး ခြေလှမ်းများ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူတစ်ဦးချင်းသည် ၎င်းတို့ အကန့်အသတ်နှင့် ရရှိသောနိုင်ငံရေးစနစ်ကို အသုံးပြုနိုင် အောင် ခွန်အားဖြည့်ပေးခံရခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများက နားလည်သိမြင်နေသော အချက်မှာ အကယ်၍ ပြည်သူတစ်ဦးချင်း၏ နိုင်ငံရေးအသိကြွယ်ခြင်း၊ ရလဒ်ကို ခံစားမိခြင်း၊ နိုင်ငံရေးတွင် ပိုမိုစိတ်ပါဝင်စားလာခြင်းတို့ ရှိလာပါက ကန့်သတ်ချက်များရှိသောစနစ်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား လူ့အဖွဲ့အစည်းအကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင် လိမ့်မည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ယခုအခါ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပြီး (၃) နှစ်မျှသာ ရှိသေးသော်လည်း နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် ဆိုင်သည့် အခြေအနေ သည် ထပ်မံပြောင်းလဲသွားပြီဖြစ်သည်။ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ကြား ဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများမှတဆင့် လွှတ်တော်သို့ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီပါတီ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီဝင် ဖြစ်ခြင်းသည် အန္တရာယ်တစ်ခုမဟုတ်တော့သည့်အပြင်၊ လွှတ်တော်တွင်လည်း နိုင်ငံသားတို့၏ ဝတ္တရားများသာမကဘဲ ရပိုင်ခွင့်ကိစ္စများ (မြေအပိုင်စီးမှု၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ သတင်းစာလွတ်လပ်ခွင့် အစရှိသော) ကိုပါ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုများရှိလာပြီဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြောင်းလဲရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တက်တက်ကြွကြွ ဝေဖန်ဆွေးနွေးမှု များရှိလာကာ၊ အားလုံး၏ အာရုံစိုက်မှုသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက် ပွဲများအပေါ် ကျရောက်လျက်ရှိသည်။

၃.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားဝင်အခြေအနေ

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသား (ရွေးကောက်ပွဲ) အက်ဥပဒေ ၁၉၄၈ နှင့် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံသား အက်ဥပဒေ

၁၉၄၈ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်မှု လက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေး ရလာခဲ့ပြီး၊ ပထမဆုံး မြန်မာ နိုင်ငံသားဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှည်လျားသော ပဋိပက္ခသမိုင်းကြောင်းနှင့် ကွဲပြား စုံလင်သော တိုင်းရင်းသားနောက်ခံ အကြောင်းအရာများကို အခြေခံထားသည်။ ထိုအချိန်က အမျိုးသားရေးဝါဒသည် နိုင်ငံ၏ ကွဲပြားစုံလင်သော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို အတူတကွ နေထိုင်၍ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာ အတွေး အခေါ်မြောက်များစွာကို ဥပဒေအတွင်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ နိုင်ငံသားဥပဒေနှစ်ခုသည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁၀) ၊ (၁၁) နှင့် (၁၂) တို့အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲထားသည်။ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသား တစ်ဦး၏ ရပိုင်ခွင့်ကို အောက်ပါအတိုင်းဖွင့်ဆိုထားသည်။

- (၁) မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသား တစ်မျိုးမျိုးတွင် ဖြစ်သော သို့တည်းမဟုတ် ဖြစ်ခဲ့သော မိဘနှစ်ပါးမှ မွေးဖွားသူတိုင်းသည်လည်းကောင်း၊

(၂) မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသား တစ်မျိုးမျိုးတွင် ဖြစ်သော သို့တည်းမဟုတ် ဖြစ်ခဲ့သော ဘိုးဘွားများ အနက် အနည်းဆုံးတစ်ဦးမှာ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ပါဝင်လတ္တံ့သော အာဏာပိုင်နက်အတွင်း၌ မွေးဖွား သူတိုင်းသည်လည်းကောင်း၊

(၃) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်သော သို့တည်းမဟုတ် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စတင် အတည်ပြုသည့်နေ့တွင် အသက်ရှင်နေသည် ဖြစ်ပါက တိုင်းရင်းသားအဖြစ်ကို ရယူခွင့်ရှိသော မိသားစုဝင်များ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ပါဝင်လတ္တံ့သော အာဏာပိုင်နက်အတွင်း၌ မွေးဖွားသူတိုင်းသည်လည်းကောင်း၊

(၄) ဗြိတိသျှ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အာဏာပြန့်ပွား နယ်မြေတစ်ခုခုတွင် မွေးဖွားခဲ့သည်ဖြစ်၍ ဤအခြေခံ ဥပဒေ စတင်အာဏာတည်သည့်နေ့မှအထက်၊ သို့တည်းမဟုတ် ၁၉၄၂ ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်နေ့မှ အခြားမဲ့သော ၁၀ နှစ်အတွင်း ၈ နှစ်အောက်မယုတ်သော ကာလအဖို့ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ပါဝင်လတ္တံ့သော အာဏာ ပိုင်နက်အတွင်း နေထိုင်ခဲ့ဖူးပြီးလျှင်၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအတွင်းတွင် ထာဝစဉ်နေထိုင်ရန် ကြံရွယ်ခဲ့သည် ဖြစ်၍၊ ထို့အပြင် တရားဥပဒေအဖြစ် သတ်မှတ်သော အချိန်အတွင်းတွင် ထိုသို့သတ်မှတ်သော နည်းလမ်းနှင့် အညီ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းကို ထုတ်ဖော်သူတိုင်းသည်လည်းကောင်း၊

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်။

(TunTun Aung, 2007 P. 270 to 271 မှ ကူးယူဖော်ပြသည်)

၁၉၇၀ နှစ်များအတွင်း ၁၉၄၈ နိုင်ငံသားအက်ဥပဒေကို ၆ နှစ်ခွဲခန့် ပြန်လည် သုံးသပ်ပြီးနောက် ၁၉၈၂ တွင် နိုင်ငံသား ဥပဒေသစ်ကို ပြဌာန်းသည်။

၁၉၈၂ အောက်တိုဘာ ၈ ရက်တွင် သမ္မတအိမ်တော်၌ ဥပဒေကို စတင်ထုတ်ပြန်သော ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ အဆို အရ မြန်မာနိုင်ငံအား တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက်ခံမဖြစ်အောင် ကာကွယ်ရန်အတွက် ဥပဒေကို ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ် သည်ဟု သိရသည်။ ၁၈၂၄ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသိမ်းပိုက်ခံရသော အချက်ကို ဦးနေဝင်းက ထောက်ပြသည်။ “၁၈၂၄ နဲ့ ၁၉၄၈ ဇန်နဝါရီလ လွတ်လပ်ရေးရတဲ့ အချိန်ကြားကာလ အတွင်းမှာ တိုင်းတစ်ပါးသားတွေ၊ ကျူးကျော်သူတွေဟာ အကြောင်းပြချက်အမျိုးမျိုးနဲ့ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံ ကို အဆီးအတားမရှိ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။ [.....]” ကျွန်တော်တို့ဒေသခံ ဗမာနိုင်ငံသားတွေဟာ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သရုပ်လက္ခဏာများကို မဖော်ပြနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ (နေဝင်း ၁၉၈၂) ၎င်းက နိုင်ငံသားစစ်စစ်နှင့် ဧည့်သည်များ၊ သွေးနောမွေးဖွားသူများအကြား ခွဲခြားပြပြီး၊ နိုင်ငံသားများ၊ နိုင်ငံ သားမှတ်ပုံတင်ရထားသော ဧည့်သည်များ (ဧည့်နိုင်ငံသား) နှင့် တရားဝင်ကာလ အပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်း နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင် မရထားသူများ (နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူ) အကြား ခွဲခြားမှုကို ရှင်းလင်းပြောကြားသည်။ ဧည့်နိုင်ငံ သားနှင့် နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရ သူများ၏ မြေးဖြစ်သူများသည် နောင်ကာလတွင် တင်းပြည့်နိုင်ငံသား ဖြစ်လာမည်ဖြစ် သောကြောင့် မျိုးဆက်နှစ်ခုအတွင်း အပြည့်အဝနိုင်ငံသား ဖြစ်လာကြလိမ့်မည်ဟု ဦးနေဝင်းက ၎င်း၏ မိန့်ခွန်းတွင် အလေးထား ပြောကြားခဲ့သည်။

“စောစောကပြောခဲ့သလို လောလောဆယ်မှာ နိုင်ငံသားအမျိုးအစားသုံးမျိုး ရှိပါတယ်။ နောင်တချိန်မှာတော့ ဒီနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံသားဆိုပြီး တစ်မျိုးတည်းပဲရှိပါလိမ့်မယ်။[....] လောလောဆယ် နိုင်ငံသားမဖြစ်သေးသူတွေရဲ့မြေးတွေ နိုင်ငံသား ခံယူခွင့် ရပြီဆိုရင် တခြားနိုင်ငံသားတွေလိုပဲ တင်းပြည့်နိုင်ငံသား ဖြစ်လာမှာပါ” (နေဝင်း ၁၉၈၂)

မမျှော်လင့်ဘဲ၊ ဦးနေဝင်း၏ မျှော်မှန်းချက်မှာ တကယ်ဖြစ်မလာပါ။ ၎င်း ဥပဒေနှင့် လက်ရှိကျင့်သုံးနေမှုကို အောက်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်။

၁၉၈၂ နိုင်ငံသား ဥပဒေ

ယနေ့အထိ အာဏာတည်နေဆဲဖြစ်သော ၁၉၈၂ နိုင်ငံသား ဥပဒေတွင် ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲစတင်ပြီး နောက်ပိုင်း တိုင်းပြည်တွင်းသို့ ဝင်လာခဲ့သော လူမျိုးစုများအတွက် အထူးစည်းကမ်းချက်များ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် ထိုလူမျိုးစုအား နိုင်ငံသား ဟုတ်/မဟုတ်ကို နိုင်ငံတော်ကောင်စီက ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်ဟုလည်း ပါရှိသည်။

၁၉၈၂ နိုင်ငံသား ဥပဒေအရ နိုင်ငံသား နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။

(၁) မွေးရာပါနိုင်ငံသား^၂ (၂) ပြုနိုင်ငံသား^၃

(၁) မွေးရာပါနိုင်ငံသား ။ ၁၈၂၃ မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံပိုင်နက်အတွင်း အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသော ကရင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန် ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း စသော လူမျိုးများ အပါအဝင် အခြားတိုင်းရင်းသား အုပ်စုများနှင့် ၎င်းတို့မှ ဆင်းသက်လာသူများ၊ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းကို ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက် မရှိပဲ မည်သူမျှ မပယ်ဖျက်နိုင်ပေ။ နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်ပြားကို ၎င်းတို့အား ထုတ်ပေးထားသည်။

(၂) ပြုနိုင်ငံသား ။ တိုင်းရင်းသားမဟုတ်သော်လည်း ဥပဒေကြောင်းအရ နိုင်ငံသားဖြစ်ရန်ကိုက်ညီသူများ ၁၉၄၈ မတိုင်မှီက ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့သူများ၏ တတိယမျိုးဆက်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး မဟုတ်သည့် တိုင်အောင် နိုင်ငံသား သက်သေခံကဒ် အလိုလျှောက်ရရှိလိမ့်မည်။

ပြုနိုင်ငံသားခေါင်းစဉ်အောက်တွင် နှစ်မျိုးနှစ်စားပါဝင်သည် -

(၂-၁) ဧည့်နိုင်ငံသား^၄ ။ ၁၉၄၈ နိုင်ငံသားဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်လာသူများ ဖြစ်ပြီး ဤအုပ်စုအမျိုးအစားအတွက် ဧည့်-နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းအသိအမှတ်ပြု ကဒ်ပြားကို ထုတ်ပေးသည်။

(၂-၂) နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူ^၅ ။ ၁၉၄၈ ဇန်နဝါရီ ၄ ရက် လွတ်လပ်ရေးမရမှီ ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံ တွင် မှီတင်းနေထိုင်ခဲ့သူများ နှင့် ၁၉၄၈ နိုင်ငံသားဥပဒေအရ နိုင်ငံသားဖြစ်ရန် အကျိုးဝင်ကြောင်း ခိုင်မာသော သက်သေခံအထောက်အထားများပြည့်စုံသည့် ၎င်းတို့၏ မျိုးဆက်များဖြစ်ကြပြီး ယင်းအုပ်စုအမျိုးအစား အတွက် နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရမှုအသိအမှတ်ပြု ကဒ်ပြားကို ထုတ်ပေးသည်။

(၁၉၈၂ နိုင်ငံသားအက်ဥပဒေ အရ မိဘနှစ်ပါးလုံးက ပြုနိုင်ငံသားကဒ်(သို့) နိုင်ငံသားကဒ် (သို့) ဧည့်နိုင်ငံသား ကဒ်ရှိသူများသာ နိုင်ငံသားဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် မကိုက်ညီသူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ နိုင်ငံသား ဖြစ်ခွင့်မရှိပါ။ ၎င်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် မကိုက်ညီသူများ၏ တတိယမျိုးဆက်သည်လည်း နိုင်ငံသားဖြစ် မလာနိုင်ပါ။)

လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ပြုလုပ်သော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ခုတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်ရီက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသိအမှတ်ပြု တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ(တိုင်းရင်းသား ၁၃၅ မျိုး) အပြင် အိန္ဒိယ၊ နီပေါ၊ ပါကစ္စတန်၊

^၂ဤစကားရပ်ကိုအက်ဥပဒေတွင်တရားဝင်အသုံးပြုထားခြင်းမရှိပေ။နားလည်လွယ်ကူရန်မြန်မာစကားရပ်မှဘာသာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

^၃ဤစကားရပ်ကိုအက်ဥပဒေတွင်တရားဝင်အသုံးပြုထားခြင်းမရှိပေ။နားလည်လွယ်ကူရန်မြန်မာစကားရပ်မှဘာသာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

^၄၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေ-သဘာဝအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း ။ ။ နိုင်ငံအတွင်း၁၉၄၈ခုနှစ်

ဇန်နဝါရီ(၄)ရက်မတိုင်မီဝင်ရောက်၍နေထိုင်သူများနှင့်၎င်းတို့မှနိုင်ငံအတွင်းတွင်မွေးဖွားသူများ-အကယ်၍ ၁၉၄၈ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားအက်ဥပဒေအရလျှောက်ထားခြင်းမပြုရသေးသူများ-သည် သဘာဝအလျောက် နိုင်ငံသားဖြစ်ရန်ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းသို့သက်သေအထောက်အထားအပြည့်အစုံဖြင့်လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

^၅၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေ-သဘာဝအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း ။ ။ နိုင်ငံအတွင်း၁၉၄၈ခုနှစ်

ဇန်နဝါရီ(၄)ရက်မတိုင်မီဝင်ရောက်၍နေထိုင်သူများနှင့်၎င်းတို့မှနိုင်ငံအတွင်းတွင်မွေးဖွားသူများ-အကယ်၍ ၁၉၄၈ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားအက်ဥပဒေအရလျှောက်ထားခြင်းမပြုရသေးသူများ-သည် သဘာဝအလျောက် နိုင်ငံသားဖြစ်ရန်ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းသို့သက်သေအထောက်အထားအပြည့်အစုံဖြင့်လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

ဘင်္ဂါလီ၊ တရုတ် လူမျိုးများလည်း နေထိုင်ကြကြောင်း၊ ၎င်းတို့အား တည်ဆဲဥပဒေအရ နိုင်ငံသားကံ၊ ပြုနိုင်ငံသားကံ၊ ဧည့်နိုင်ငံသားကံ၊ ယာယီနိုင်ငံသား(ပို့ကံ) များ ထုတ်ပေးထားကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ယာယီနိုင်ငံသား (ပို့ကံ) ထုတ်ပေးထားသူများအတွက် တိကျသော သတ်မှတ်ချက်(သို့)စံနှုန်း တစ်စုံတစ်ရာရှိပုံမရှိပါ။^၆ အဆိုပါ ယာယီနိုင်ငံသားကံများကြောင့် ဘင်္ဂါလီများ(သို့ သီးခြားအုပ်စုများ)^၇ မြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်လာနေသည့်ကိစ္စရပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကမူ ၎င်းတို့သည် အခြားအကျိုးဝင်သော နိုင်ငံခြားသားများကဲ့သို့ပင် ပြုနိုင်ငံသား လျှောက်ထားရန် အလားတူ အခွင့်အရေးရှိသည်ဟု စောဒကတက်သည်။ ၎င်းတို့၏ သက်သေနှင့်အထောက်အထားများကို ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ဆေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအဆင့် စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းကိုမူ ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းက လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်သည်။^၈

အမျိုးသား မှတ်ပုံတင်ကံ

မြန်မာနိုင်ငံသားတို့သည် အမျိုးသား မှတ်ပုံတင်ကံများကို သက်သေခံကံပြားအဖြစ် ကိုင်ဆောင်ကြသည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ပေးထားသော အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ကံ သုံးမျိုးရှိသည်။ မွေးရာပါ နိုင်ငံသားနှင့် ပြုနိုင်ငံသားတတ်ယမျိုးဆက်တို့ကို ပန်းရောင်ကံများ ထုတ်ပေးထားသည်။ ဧည့်နိုင်ငံသားက အစိမ်းရောင်ကံနှင့် ပြုနိုင်ငံသားက အပြာရောင်ကံ ကိုင်ဆောင်ကြသည်။ ကံပြားတိုင်းတွင် အမည်၊ ကျား/မ၊ လူမျိုး၊ အဘအမည်နှင့် နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင် နံပါတ်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ မွေးရာပါ နိုင်ငံသားများသာလျှင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ သမ္မတဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံသားနှင့် ပတ်သက်၍ အကျယ်တဝင့်ရှင်းလင်းမှု

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ၂၀၀၈ခုနှစ်က အလွန်တရာအငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဆန္ဒခံယူပွဲအပြီးတွင် ထွက်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်သည် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများ အပါအဝင် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ

^၆ဝိဒိကဒ်သည် ၂၀၁၀ရွေးကောက်ပွဲနီးကပ်လာစဉ်ကပြည်သူများမဲပေးနိုင်စေရန်ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ထုတ်ပေးခဲ့ပုံရပါသည်။၎င်းသည်အငြင်းပွားဖွယ်များကိုဖန်တီးပေးပြီး

ပို့ကံကဒ်ထုတ်ပေးခံရသူများကဆင့်မြင့်ပေးမည်ဟုမျှော်လင့်နေပါသည်။အာဏာပိုင်များကမူဝိဒိကဒ်နှင့်ပတ်သက်၍ကိုင်ဆောင်ထားသူများကိုဆင့်မြင့်ပေးခြင်းပြုမပြုတရားဝင်လုပ်ဆောင်ထားခြင်းများမရှိသေးပေ။

^၇ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မိမိကိုယ်ကို ရိုဟင်ဂျာဟုပြောသော အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ။ ရိုဟင်ဂျာဆိုသော အမည်ကို မြန်မာအစိုးရက အသိအမှတ်ပြုခြင်း မရှိပေ။

^၈၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေ- ၆၅။နိုင်ငံသား၊ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် သဘာဝအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းအတွက်အဆုံးအဖြတ်ရယူရန် လိုအပ်သူတိုင်းသည်ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းသို့လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ၆၆။ဗဟိုအဖွဲ့အစည်းသည်

(က)အထောက်အထားများဖြင့်လျှောက်ထားသူကိုခွင့်ပြုနိုင်သည်။ (ခ)ဥပဒေနှင့်အညီဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

(ဂ)လျှောက်ထားသူထံအကြောင်းကြားနိုင်သည်။ ၆၇။ဝန်ကြီးများ၏ကောင်စီသည်ဗဟိုအဖွဲ့ ကိုအောက်ပါအတိုင်းဖွဲ့စည်းနိုင်သည်- (က)ဥက္ကဋ္ဌ-ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး (ခ)အဖွဲ့ဝင်-ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး (ဂ)အဖွဲ့ဝင်-နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး

၆၈။ဗဟိုအဖွဲ့သည်အောက်ပါအခွင့်အာဏာများရှိပါသည်- (က)လူတစ်ဦးကိုနိုင်ငံသားသို့မဟုတ် ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ်

သဘာဝအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် (ခ)ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ်

သဘာဝအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်လျှောက်ထားလာသူကိုဆုံးဖြတ်ရန် (ဂ)နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ဧည့်နိုင်ငံသား

သို့မဟုတ်အလိုအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းမှရုတ်သိမ်းခြင်း (ဃ)နိုင်ငံသားသို့မဟုတ်ဧည့်နိုင်ငံသား

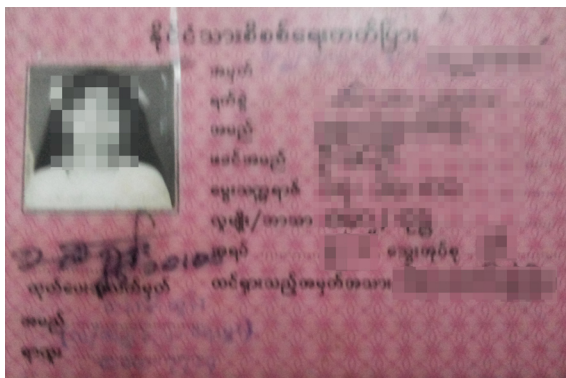
သို့မဟုတ်အလိုအလျောက်နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းကိုတရားဝင်ပယ်ဖျက်ခြင်း (င)လျှောက်ထားသူကိုမှတ်ပုံတင်ခွင့်မရခြင်း သို့မဟုတ်

အတည်ပြုခြင်းအတွက်ဆုံးဖြတ်ရန် ၆၉။ဗဟိုအဖွဲ့ သည်အရေးယူဆောင်ရွက်ခံရသောလူတစ်ဦးကိုခုခံကာကွယ်ပေးရပါမည်။

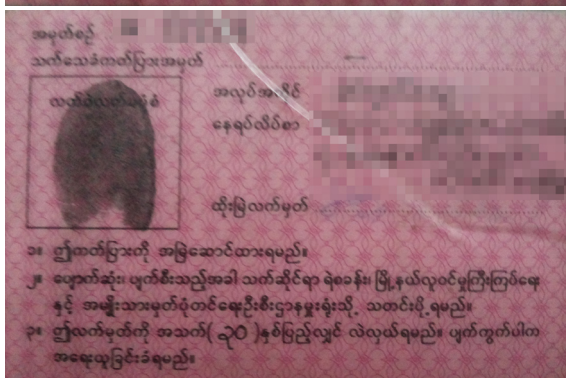
၇၀။(က)ဗဟိုအဖွဲ့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမကျေနပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်ဝန်ကြီးများကောင်စီသို့ချမှတ်ထားသောလုပ်

ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီအသနားခံစာတင်သွင်းနိုင်ပါသည်။(ခ)ဝန်ကြီးများကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည်အတည်ဖြစ်ပါသည်။

ပိုက်ကတ်

နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား

ဧည့်နိုင်ငံသား စိစစ်ရေး ကတ်ပြား

အရပ်---
 သွေးအုပ်စု---
 ထင်ရှားသည့်---
 အမှတ်အသား---
 အမည်---
 မွေးသက္ကရာဇ်---
 လူမျိုး---
 ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ---

အမှတ်---
 ရက်စွဲ---
 ထုတ်ပေးသူ၏လက်မှတ်
 အမည်---
 ရာထူး---

လက်ဝဲ လက်မပုံစံ

အလုပ်အကိုင် ---
 နေရပ်လိပ်စာ ---
 ထိုးမြဲလက်မှတ် ---

မှတ်ချက်။ (ခ) ခရီးသွားသည့်အခါ တပါတည်း ယူဆောင်သွားရမည်။

(၂) ပျောက်ဆုံး ပျက်စီးသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု ပြည်သူ့ ကောင်စီရုံး၊ ပြည်သူ့ရဲစခန်း၊ မြို့နယ် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဦးစီးဌာန မှူးရုံး ထံသို့ သတင်းပေးပို့ရမည်။

ဧည့်နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား

အပြောင်း အလဲဖြစ်ပေါ်စေသော လမ်းစဉ်မူဘောင်တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံသားအကြောင်းအရာကို နိုင်ငံသား၊ အခြေခံ ရပိုင်ခွင့်များ၊ နိုင်ငံသားတို့၏ တာဝန်များဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ကာ အခန်း ၈ ပုဒ်မ ၃၄၅-၃၉၀ ထိ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသား မိဘနှစ်ပါးမှ မွေးဖွားလာသူများအားလုံးနှင့် အခြေခံ ဥပဒေအာဏာသက်ဝင်သည့်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်နိုင်ပြီးသူများအားလုံးကို နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ပြုထားသည်။ ထို့နောက်တွင် ဥပဒေရှေ့မှောက်၌ တန်းတူညီမျှခြင်း ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း အလုပ်အကိုင်များကုန်သွယ်မှုများတွင် တန်းတူ အခွင့်အလမ်းရှိခြင်းနှင့် မိခင်များအပါအဝင် အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်းစသော ရပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ပြ ထားသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရဝန်ထမ်းများ ခန့်အပ်ခြင်း၊ တာဝန်ပေးခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် လည်း လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ကျား/မ အခြေခံခွဲခြားဆက်ဆံမှု မပြုကြောင်းကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ကတိပြုထားသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသား များနှင့်သာ သင့်လျော်သော အလုပ်တာဝန် ကိစ္စများတွင်မူ ထိုအချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားကာ အမျိုးသားများ ကိုသာ ခန့်အပ်မည်ဟုဆိုသည်။ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေရာမရွေး အခြေချနေထိုင်ခွင့် စသော အခြားရပိုင်ခွင့်များကိုလည်း အာမခံထားသော်လည်း၊ ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေးအတွက် ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေများနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း မရှိသောအခါမျိုးတွင်သာဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံသားတိုင်း ပညာသင်ယူခွင့်ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်က ဥပဒေဖြင့် မသင်မနေရ သတ်မှတ်ထားသော အခြေခံပညာရေးကို နိုင်ငံသားတိုင်းရရှိရမည် (ပုဒ်မ ၃၆၆၊ ၂၁၃) ။ အခြေခံဥပဒေ အခန်း(၈)တွင် အပ်နှင်းထားသော ရပိုင်ခွင့်များကို ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်မှု၊ တော်လှန်ပုန် ကန်မှု၊ အရေးပေါ် အခြေအနေစသော ကာလများတွင် ရပ်ဆိုင်းထားနိုင်သည်။

နိုင်ငံသားတာဝန်များကို ဖော်ပြထားမှုမှာနည်းပါးလွန်းပြီး၊ အခြေခံဥပဒေကို လိုက်နာရန် တာဝန်၊ ပြည်ထောင်စု အချုပ် အခြာအာဏာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊ စစ်မှုထမ်းရန်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား စည်းလုံးမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်း မှုကို မြှင့်တင်ရန်၊ ခေတ်မှီဖွံ့ဖြိုးသော နိုင်ငံကို ကူညီတည်ဆောက်ရန်နှင့် အခွန်ထမ်းဆောင်ရန် စသည်တို့ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံရေးပါဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ အခန်း(၈) အပိုင်း (က) - ပုဒ်မ ၃၆၉ သည် ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခွင့်နှင့် လွှတ်တော်သို့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံခွင့်တို့ကို အာမခံထားသည်။ အပိုင်း (ခ) တွင်မူ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်သော မဲဆန္ဒရှင် ရာခိုင်နှုန်းပြည့်ပါက မဲဆန္ဒနယ် ကိုယ်စားလှယ်ကို ပြန်လည်ရုတ်သိမ်းရန် ခွင့်ပြုထားသည်။ ရွေးကောက်ပွဲဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသော အခန်း(၉) နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသော အခန်း(၁၀) တို့တွင် ပိုမို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ နိုင်ငံရေးပါတီများကို လွတ်လပ်စွာစည်းရုံးရန် နှင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ဥပဒေများနှင့်အညီ ခွင့်ပြုထားသည်။ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသင်းအဖွဲ့များကိုလည်း တည်ထောင် နိုင်ပြီး (ပုဒ်မ ၃၅၄-ဂ) ပြည်သူများအနေဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံခွင့်ရှိသည် (ပုဒ်မ ၃၆၉)။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ရပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန်များကို ပြဌာန်းထားကာ၊ အရေးကြီးဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို စာသားထဲတွင် လုံးဝပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားသည့်တိုင်အောင်၊ ယင်းကဲ့သို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နယ်ပယ်သည် ပြည်ထောင်စုနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကို စီမံသည့် အခြားဥပဒေများကြောင့် ကန့်သတ်ခံနေရဆဲပင်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိခြင်း အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားများကို နှစ်ပေါင်းများစွာထောင်ချခြင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများမှနေ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော လက်ရှိ အခြေအနေသည် လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်တွင်ရှိနေသည်ဟု ယူဆရပါသည်။

မေးရန်ကျန်ရှိနေသည့်ကိစ္စရပ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ယင်းကပြဌာန်းထားသော နိုင်ငံသား ဖြစ်မှုအကြောင်းအရာကို ပြည်သူတစ်ဦးချင်းက မည်သို့နားလည်သဘောပေါက်သနည်းဟူသော မေးခွန်းပင်ဖြစ်သည်။

၃.၃။ ရပိုင်ခွင့်များ၊ ဝတ္တရားများနှင့် ပတ်သက်၍ သမ္မတ၏ ပြောဆိုမှု

ယခုအစိုးရ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာသစ်များထဲမှ တစ်ခုမှာ သမ္မတကလူထုနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သမ္မတသည် လစဉ် မိန့်ခွန်းပြောကြားမှုကို စတင်ကာ၊ ရေဒီယိုနှင့်ရုပ်သံမှ ထုတ်လွှင့်သည့်အပြင် သတင်းစာများတွင်လည်း ဖော်ပြပေးသည်။ မိန့်ခွန်းများတွင် ၎င်း၏မူဝါဒများကို ထုတ်ပြန်ကာ၊ အစိုးရ၏ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များကိုရှင်းပြပြီး၊ လတ်တလောဖြစ်ပေါ်နေသော ကိစ္စရပ်များအပေါ်ထားရှိသော သူ၏သဘောထားကို ပြောကြားလေ့ရှိပါသည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကိစ္စ အကြောင်းအရာများကိုလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဘာသာရေးပဋိပက္ခများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ များစွာထုတ်နှုတ်ပြောဆိုပြီးသည့်တိုင်အောင် ထပ်မံရှင်းလင်းပြောဆိုခဲ့ရာ အောက်တွင် ဥပမာအနည်းငယ်ကို အသေးစိတ်တင်ပြထားသည်။

၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၈ရက် လစဉ် မိန့်ခွန်း ပြောကြားရာတွင် သမ္မတက လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်သည် နိုင်ငံသားတို့၏ အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ မတ်လ ၂၉ တွင် မိတ္ထီလာပဋိပက္ခနှင့်ပတ်သက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့ရာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်သည် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ထပ်မံ ပြောဆိုခဲ့သည်။

၂၀၁၃ မေလ ၇ ရက်တွင် ရခိုင်အစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် “နိုင်ငံသားတိုင်းမှာ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်နဲ့ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသူတွေအတွက် ရေတို၊ ရေရှည် အစီအစဉ်တွေကို ကျွန်တော်တို့ပြုလုပ်ပေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ အရင့်အရင်ကတည်းက နေထိုင်လာခဲ့ကြတဲ့ မွတ်ဆလင် ပြည်သူတွေရဲ့ အခြေခံရပိုင်ခွင့်တွေကို ကျွန်တော်တို့ အစိုးရက အကာအကွယ်ပေးမှာပါ။ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ ခံစားချက်တွေနဲ့ တောင်းဆိုချက်တွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ လစ်လျူရှုမထားပါဘူး” ဟု သမ္မတက ဆိုပါသည်။

နိုင်ငံသားအကြောင်းအရာကို ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင် ထည့်သွင်းပြောဆိုမှု အပြင် အခြားရပိုင်ခွင့်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်များနှင့် ဆက်နွယ်ဖော်ပြမှုမျိုးမှာမူ ဥပမာပြစရာ အလွန်နည်းသည်။ သို့ရာတွင် လုံးဝမရှိသည့် အဆင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများ နီးကပ်လာသည့်အလျောက် တိုးလာဖွယ်ရှိသည်။ ၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၁၄ရက် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများ ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုသောနေ့တွင် သမ္မတက “ ကျွန်တော်တို့မှာ နောက်ထပ်လပေါင်း ၃၀ ပဲ ကျန်ပါတော့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရအနေနဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် လျှပ်စစ်မီး၊ ရေ၊ ပို့ဆောင်ရေး၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေရအောင် တက်တက်ကြွကြွလုပ်ပေးဖို့လိုပါတယ်။ ပြည်သူတွေ အားလုံးပါဝင်နိုင်ဖို့အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ လွတ်လပ်စွာစုဝေးခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခွင့်ဥပဒေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့အစိုးရက လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ပါတယ်” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။

ပြည်သူတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်၍ အုပ်ချုပ်ရေးအစိုးရပိုင်းက သိရှိနားလည်မှု တိုးပွားလာခြင်းကို အထက်ပါ မိန့်ခွန်း နောက်ဆုံးစာပိုဒ်က အထူးသဖြင့် ပြသနေသည်။

၃.၄။ သတင်းစာ၊ စာနယ်ဇင်း

၂၀၁၀ နောက်ပိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံကြရာတွင် စာနယ်ဇင်းများသည်လည်း ကဏ္ဍတစ်ခု အဖြစ်ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီဆောင်ရွက်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး စိတ်ဝင်တစား ရှိလာအောင် ဖော်ထုတ်သောနည်းလမ်းများထဲမှတစ်ခုမှာ စာနယ်ဇင်းများမှတစ်ဆင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ရေးကို ထောက်ခံလိုလားသော စာနယ်ဇင်းများနှင့် မဲပေးရန် စည်းလုံးမှုနောက်ကွယ်မှ စာနယ်ဇင်းများအကြား လူသိရှင်ကြားငြင်းခုံမှုများပင်ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ Burma Update ကွန်ဖရင့်မှ ဦးဖေမြင့်^၅၏ စာတမ်းအရ ၎င်းကိုယ်တိုင် အပါအဝင် အခြားသူများက ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ကို သံသယမေးခွန်းထုတ်နေချိန်တွင် Voice ကဲ့သို့သော သတင်းစာစောင်များက ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရေးကို လိုလားထောက်ခံခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့အပြင်စာနယ်ဇင်းများသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်တို့အပေါ် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အကန့်အသတ်နှင့်သာ ဆွေးနွေးတင်ပြမှုရှိခဲ့ပြီး နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာအပေါ် ယူဆမှုများထက် ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ်တွင်သာ ပို၍အာရုံစိုက်ခဲ့သည်။ စာနယ်ဇင်းသမားများသည် ဆိုးကျိုးကို ကြောက်ရွံ့ကာ ယခင်က နိုင်ငံရေးကိုလက်ရှောင်ခဲ့ကြသော်လည်း ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများက နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုပုံစံကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းမှ တာဝန်ယူခြင်းသို့ ပြောင်းခဲ့ပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးသည် တရားဝင်ဖြစ်လာရုံမျှသာမကဘဲ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို အမျိုးသားရေး တာဝန်တစ်ခုအဖြစ် နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာက ထပ်မံပုံဖော်ပေးခဲ့သည်။

“ရွေးကောက်ပွဲ၏အောင်မြင်မှုသည် နိုင်ငံသားတိုင်းနှင့်သာမကပဲ နိုင်ငံ၏ ပုံရိပ်နှင့်လည်း သက်ဆိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ နိုင်ငံတော်၊ ပြည်သူနှင့်တပ်မတော်တို့သည် ရွေးကောက်ပွဲများကို နောက်ယှက်ရန်ကြိုးစား သူများကို တားဆီးကြရမည်” (ဝန်ကြီးချုပ် ဦးသိန်းစိန်ပြောကြားသည့်အတိုင်း ၂၀၁၀ စက်တင်ဘာ ၂၉ New Light of Myanmar သတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။)

မြန်မာနိုင်ငံသားတို့သည် နိုင်ငံရေးကို ဆယ်စုနှစ်များစွာ တမင်တကာ လက်ရှောင်ခဲ့ကြပြီးနောက်တွင် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထောက်ခံအားပေးရန်၊ ကာကွယ်ရန်နှင့် နိုင်ငံတော်နှင့် ထိတွေ့ပါဝင်ရန် တိုက်တွန်းခြင်း ခံရလေသည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲများသည် အမှန်တွင် ရွေးချယ်၍ မရသော ပေးထားချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ခြင်း(အတိုက်ခံများ၏လုံ့လဆော်ခဲ့သော)သည် ယခင်ကမည်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီဆောင်ရွက်မှုမဆို ဖိနှိမ်ခဲ့သော အာဏာရှင်များကို မထိမဲ့မြင် ပြုမူဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် စာနယ်ဇင်းများတွင် ဆွေးနွေးတင်ပြမှုများက မြို့ပြလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီဆောင်ရွက်မှု ပြန်လည်ရှင်သန် အားကောင်းလာခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

ရပိုင်ခွင့်များ၊ ဝတ္တရားများနှင့် ပတ်သက်၍ စာနယ်ဇင်း၏တင်ပြမှု

ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ဝတ္တရားများသည် ယနေ့အချိန်အထိ သတင်းစာများတွင် မကြာခဏ ပါဝင်လာခြင်း မရှိသေးပေ။ သို့ရာတွင် လတ်တလော တွေ့ရှိရသော ဥပမာ အနည်းငယ်ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည် -

- မြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေး အပြည့်အဝကာကွယ်ပေးနိုင်မယ့် ဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဆဋ္ဌမအကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးမှာ ကွတ်ခိုင်မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်

^၅ အယ်ဒီတာချုပ်၊ ပြည်သူ့ခေတ်၊ ရန်ကုန်

စားလှယ် ဦးတိခွန်မြတ်က တင်သွင်းခဲ့သည်။ (first weekly, 15.11.2013, Vol3, number 105).

- နေရာဒေသအနှံ့အပြားရှိ ချင်းတိုင်းရင်းသားလူငယ်များတွေ့ဆုံပြီး ချင်းတိုင်းရင်းသားများ ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာများ၊ အခက်အခဲများ စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များ သဘောထား တောင်းဆိုမှုများကိုပြည်နယ်အစိုးရမှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအထိပါ တင်ပြတောင်းဆိုသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း အောက်တိုဘာ ၃၀ ရက်တွင်ပြုလုပ်သော ချင်းလူငယ်များသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှ သိရှိရသည်။ အဓိကတင်ပြတောင်းဆိုမှု (၃) ပိုင်းပါဝင်မည်။ ဖြစ်နေတဲ့ပြဿနာ၊ တောင်းဆိုမှု၊ တာဝန်ယူနိုင်မှုတို့ဖြစ်ပြီး သဘောထားထုတ်ပြန်ချက် (၁၁) ချက် ပါဝင်သည်ဟု ချင်းလူငယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေးဗစ်မန်ဘွေးမန်မှ ပြောကြားသည်။ (မွန်းတည့်နေ့, 3.11.2013)
- ပြည်လုံးကျွတ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံရာတွင် တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့နာမည်များအတိုင်းသာ ကောက်ခံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန ပြည်လုံးကျွတ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရေးအဖွဲ့မှသိရသည်။ ပြည်လုံးကျွတ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံရာတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ သတ်မှတ်ထားသည့် ရိုးရာဓလေ့အဖြစ် သုံးနှုန်းသည့် မောင်၊ မ၊ ဦး၊ ဒေါ် အသုံးအနှုန်းများကို အသုံးမပြုရန် တောင်းဆိုခြင်းများရှိပြီး ယင်းတောင်းဆိုသည့်အတိုင်း ကောက်ခံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြည်လုံးကျွတ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရေး တာဝန်ခံ ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာနညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးမြင့်ကျွင်က ပြောသည်။(Flower News, 19.11.2013, Vo 9, number 45)
- လွှတ်တော်နာယက သူရဦးရွှေမန်းသည် ဟိုပန်မြို့နယ်နှင့်လောက်ကိုင်မြို့နယ်တို့တွင် ဒေသခံပြည်သူတို့နှင့် တွေ့ဆုံအမှာစကားပြောရာတွင် လွှတ်တော်၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေပြဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားအားလုံး အဆိုပါ ဥပဒေ၏ အကာအကွယ်ပေးမှုကို ရရှိကြမည်ဖြစ်ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။(ကြေးမုံ Sep-6-2013)
- နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ အနိုင်အထက်ပြုမှုခြင်း၊ တရားဥပဒေမဲ့ပြုခြင်း လုပ်ရပ်များကို လွှတ်တော်များက လက်မခံပါကြောင်း မွန်ပြည်နယ် လူငယ်လေ့လာရေးအဖွဲ့အား နေပြည်တော်လွှတ်တော် အဆောက်အအုံ၌ပြောကြားခဲ့သည်။ (ကြေးမုံ April-7-2013)

သီးခြားအုပ်စုကိစ္စ

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပဋိပက္ခ ပြဿနာများဖြစ်ပွားလာချိန်တွင် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကိစ္စကိုလည်း စာနယ်ဇင်းများက အသေးစိတ်ဆွေးနွေးလာကြသည်။ ဘယ်သူတွေက မြန်မာနိုင်ငံသားလဲ။ သီးခြားအုပ်စုများကို နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုနိုင်သလားစသော ကိစ္စများကို စာနယ်ဇင်းများတွင် အကျယ်တဝင့်ဆွေးနွေးလာကြသည်။

တရားစီရင်ရေးနှင့် စည်းကမ်းထိမ်းသိမ်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ သူရဦးအောင်ကိုက “ရခိုင်တွေက တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်ပြီး၊ ဘင်္ဂါလီတွေက ဧည့်နိုင်ငံသားတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အိမ်ရှင်တွေက ဧည့်သည်တွေကို ညှာတာဖို့လိုသလို၊ ဧည့်သည်တွေကလည်း အိမ်ရှင်တွေကို စော်ကားလို့မရပါဘူး” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။¹⁰

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဘင်္ဂါလီမွတ်ဆလင် တစ်သန်းကျော်ရှိပြီး ၎င်းတို့အနက် ၅၀၀၀၀ ခန့်မှာ ယာယီနိုင်ငံသားကဒ် (ပိုက်ကဒ်) ရရှိထားကြသည်။^{၁၁} မကြာသေးမီက အချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘင်္ဂါလီမွတ်ဆလင် ၁.၃၃

^{၁၀} The Voice အတွဲ ၈ အမှတ် ၄၃ အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၁၂၊ တနင်္လာ-၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ(၄)ရက်စာမျက်နှာ(၄)

^{၁၁} The Voice -အတွဲ ၈ အမှတ် ၃၀၊ ဇူလိုင် ၁၆-၂၂၊ ၂၀၁၂၊ စာမျက်နှာ ၃

သန်း ရှိပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၁.၀၈ သန်းရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။ အကယ်၍ ၎င်းတို့သည် ၁၉၈၂ နိုင်ငံသား အက်ဥပဒေပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားရရှိလိမ့်မည်ဟု လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ အင်အား ဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးဦးခင်ရီက ပြောကြားထားသည်။^{၁၂}

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီပါတီမှ ဦးအောင်ကြည်ညွန့်က “ဘင်္ဂါလီမွတ်ဆလင်တွေ တရားမဝင် ဝင်ရောက်နေတာကို တား ဆီးဖို့အတွက် အရင်ကထက် ပိုပြီးတော့အထူးသတိထားဖို့လိုပါတယ်။ ဖြစ်ပြီးမှ ဖြေရှင်းနေမယ့်အစား မလိုလား အပ်တဲ့ပြဿနာတွေကို တားဆီးဖို့အတွက် သတိရှိနေဖို့လိုပါတယ်” ဟု ပြောကြားသည်။^{၁၃} လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးဖြစ်သူဒေါက်တာအေးမောင်က “ဘင်္ဂါလီတွေအားလုံး အကြမ်းဖက်ဆူပူသူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့အထဲမှာ အပြစ်မရှိသူတွေအများကြီးပါ တချို့လူတွေက ဒီအချက်ကို ကုလားဖန်ထိုးနေတာပါ။ ဒီပြဿနာကို ကမ္ဘာ့ပြဿနာ ဖြစ်အောင်လုပ်ကြတာပါ။ ဒေသခံတစ်ဦးအနေနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ လည်း ဒီကိစ္စကို ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် ဖြစ်စေချင်ပါတယ်” ဟု ပြောဆိုသည်။^{၁၄}

အမေရိကန် ဒုတိယနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မစ္စတာဂျိုးဇက်ယွန်း ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ရွှေစေတီဆရာတော်က “ဒီကိစ္စမှာ နိုင်ငံသားဖြစ်တဲ့ ဘင်္ဂါလီတွေနဲ့ နိုင်ငံသားမဟုတ်တဲ့ ဘင်္ဂါလီတွေ ဆိုပြီးတော့ နှစ်ပိုင်းခွဲပြီးစဉ်းစားဖို့လိုပါတယ်။ နိုင်ငံသားဖြစ်သူတွေကို ခြံတွေ၊ အိမ်တွေရှိတဲ့ နေရာမှာ ထားရမှာပါ။ နိုင်ငံသား မဟုတ်သူတွေကိုတော့ ဒုက္ခသည်စခန်းတွေမှာထားပြီးတော့ အစိုးရရယ် ကုလသမဂ္ဂ နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီတွေရယ်၊ UNHCR ရယ် အတူတကွ ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြရမှာပါ။ ဒါကြောင့် ဒီပြဿနာကို ဖြေရှင်းမယ်ဆိုရင် နှစ်ပိုင်းခွဲပြီး စဉ်းစားဖို့လိုပါတယ်” ဟုပြောကြားသည်။^{၁၅} RNDP ပါတီ မှ ဦးစံကျော်လှက “သူတို့က ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးလို့ သတ်မှတ်ခံရကြတာပါ။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှာ အဲဒီလိုသတ်မှတ်ဖို့ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး” ဟုဆိုပါသည်။^{၁၆}

သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်ကလည်း အစွလာမ်အပါအဝင် ဘာသာကြီး(၄)ခုကို အခြေခံဥပဒေတွင် အကာအကွယ်ပေးထားကြောင်းနှင့် ဘာသာရေးလူမျိုးရေးအရ ခွဲခြားဖိနှိပ်ခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်လက်သင့်မခံ ကြောင်းမိန့်ဆိုခဲ့သည်။^{၁၇}

^{၁၂} Daily Eleven -ဇွန် ၃၀၊ ၂၀၁၃၊ စာမျက်နှာ ၁၇

^{၁၃} The Messenger-အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၃၊ ၂၇အောက်တိုဘာ ၂၀၁၂၊ စာမျက်နှာ ၉

^{၁၄} The Messenger-အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၃၊ ၂၇အောက်တိုဘာ ၂၀၁၂၊ စာမျက်နှာ ၉

^{၁၅} Narinjara၊ စက်တင်ဘာ ၁၀၊ ၂၀၁၂

^{၁၆} Narinjara၊ စက်တင်ဘာ ၁၀၊ ၂၀၁၂

^{၁၇} မွန်းတည့်နေ့၊ အတွဲ(၁) အမှတ် (၃၅)၊ ၂၅ဩဂုတ်လ ၂၀၁၃၊ စာမျက်နှာ ၃

^{၁၈} 7 Days သတင်းဂျာနယ်၊အတွဲ၂၂ အမှတ် ၁၄၊ ဇွန်လ ၁၂၊ ၂၀၁၃၊ စာမျက်နှာ-၈^{၁၉} Weekly Eleven၊ အတွဲ ၈၊အမှတ် ၅၁၊ ၃၀ စက်တင်ဘာ၊ ၂၀၁၃၊ အချစ်ပို^{၂၀} The Flower News၊ အတွဲ ၈ အမှတ် ၃၁၊ ဩဂုတ် ၁၄-၂၀၊ ၂၀၁၂၊ စာမျက်နှာ ၂၁

ရခိုင်ကော်မရှင်အစီရင်ခံစာတွင် ပြဿနာ၏အဓိက အကြောင်းအရင်းမှာ အစိုးရက နိုင်ငံသားဖြစ်သူများကို ရပိုင်ခွင့်များမပေးဘဲ မမျှမတဆက်ဆံခြင်းကြောင့်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ဘင်္ဂါလီများ၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းက ပြောကြားကြောင်းပါရှိသည်။ ပြဿနာများကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားအက်ဥပဒေကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ရန်လိုသည်ဟု ရခိုင်ကော်မရှင်နှင့် ရခိုင်အုပ်စုများက အကြံပြုထားကြသည်။ ရခိုင်အမျိုးသား ကွန်ယက်မှ ဥက္ကဋ္ဌဦးတင်ထူးအောင်က “တည်ဆဲဖြစ်တဲ့ ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေအရ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသူတွေနဲ့ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူတွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ခွဲခြားဖို့လိုပါတယ်။ ဒါဟာ အဲဒီဥပဒေအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အဆီလျော်ဆုံးပါပဲ” ဟုပြောကြားသည်။¹⁸

ဦးဘိုမင်းဖြူကမူ “ဥပဒေတိုင်းကို အခြေခံဥပဒေက အုပ်ချုပ်ပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေမှာ ပိုက်ကန် ဆိုတာကိုရှာဖို့ ကြိုးစားကြည့်တော့ မတွေ့ပါဘူး။ ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေမှာလည်း ပိုက်ကန်ဆိုတာ မပါပါဘူး။ ဒီတော့ ပိုက်ကန်တောင်းဆိုမှုဟာ ဥပဒေနဲ့မညီတဲ့ တောင်းဆိုမှုပါ” ဟုဆိုပါသည်။¹⁹

၈၈ မျိုးဆက်ကျောင်းသားများအဖွဲ့က ရခိုင်ပြည်နယ် ခရီးစဉ်အပြီးတွင် ပြုလုပ်သော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ ဦးကိုကိုကြီးက “ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသားတရုတ်လူမျိုးတွေရှိတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံသား ကမန်လူမျိုးတွေရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဘင်္ဂါလီတွေကလည်း သူတို့ကိုယ် သူတို့ ဘင်္ဂါလီ လူမျိုး တွေအဖြစ် ဖော်ထုတ်ချင်ကြတာပါ။ တကယ်လို့ သူတို့ရဲ့အဖေတွေ၊ အဖိုးတွေ ဒီနိုင်ငံမှာ နေခဲ့ကြတယ်ဆိုရင် သူတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိပါတယ်။ သူတို့မျိုးရိုးအစဉ်အဆက် နေထိုင်သွားကြဖို့ ဆုံးဖြတ်တယ်ဆိုရင် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ဖို့အတွက် ဘင်္ဂါလီတွေ ကြိုးစားရမှာပါ။ တကယ်လို့ မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ လိုက်လျော ညီထွေ နေကြမယ်ဆိုရင် ဘင်္ဂါလီတွေလည်း မြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်လာခွင့်ရှိပါတယ်။” ဟု ဆိုပါသည်။²⁰

၃.၅။ တိုင်းရင်းသားကိစ္စများ၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်

၂၀၁၁ ဩဂုတ်လနောက်ပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းမှုဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အုပ်စုများအကြား ညှိနှိုင်းမှုနှင့်ဆွေးနွေးမှု အမြောက်အများရှိခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးမှုတွင် ပြည်တွင်းအိုးအိမ်မဲ့ ဖြစ်သူများကိစ္စနှင့် ပြည်ပတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်ခဲ့ကြရသော တိုင်းရင်းသားများကိစ္စတို့လည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်သည်။ အဆိုပါ ဆွေးနွေးမှုများတွင် နိုင်ငံသား ကဒ်ထုတ်ပေးရန် ကိစ္စကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများက အမြဲတမ်းတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် တိုင်းပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်အခြေချ နေထိုင်လိုသူများအား နိုင်ငံသားကဒ် ထုတ်ပေးရန် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဝန်ကြီးတို့က သဘောတူခဲ့ကြသည်။ သာဓက အနေဖြင့် ကရင်၊ ကယား၊ မွန်ပြည်နယ်တို့တွင် နိုင်ငံသား စစ်စ်ရေးကဒ် နေ့ချင်းပြီး ထုတ်ပေးသော အစိုးရစီမံချက်ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစီမံချက်သည် ရန်ကုန်ရှိရုံးများသို့ သွားစရာမလိုဘဲ စာရွက်စာတမ်းကိစ္စ ပြီးချင်သူ များကို ကူညီရန်ဖြစ်ပြီး၊ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း လွယ်ကူချောမွေ့စေသည်။ နောက်ထပ် ဆက်စပ်ကိစ္စတစ်ခုမှာ ပြည်ပသို့ ထွက်ပြေးခဲ့သူများဟု နှစ်ပေါင်းများစွာ သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသူ ပြည်ပရောက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကို ပြန်လည်ခေါ်ယူရေးဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံခြားပညာရေးနှင့် အတွေ့အကြုံများ ရှိခဲ့သောကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကူညီပံ့ပိုးရန် အထူးသဖြင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆရသည်။ ယခုအခါ အစိုးရကလည်း ဉာဏစွမ်းအားများ ရရှိရေး နှင့် စွမ်းဆောင်မှုအရည်အသွေး တည်ဆောက်မြှင့်တင်မှု ဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် ၎င်းတို့ကို နိုင်ငံသားခံယူခွင့်ပြန်ပေးရန် ကမ်းလှမ်းနေသည်။ ယနေ့အထိ ယင်းကိစ္စ ၂ ခုမှလွဲ၍ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများ၏ အရေးကြီးဆုံး ဦးစားပေးကိစ္စ ဖြစ်မလာသေးပေ။

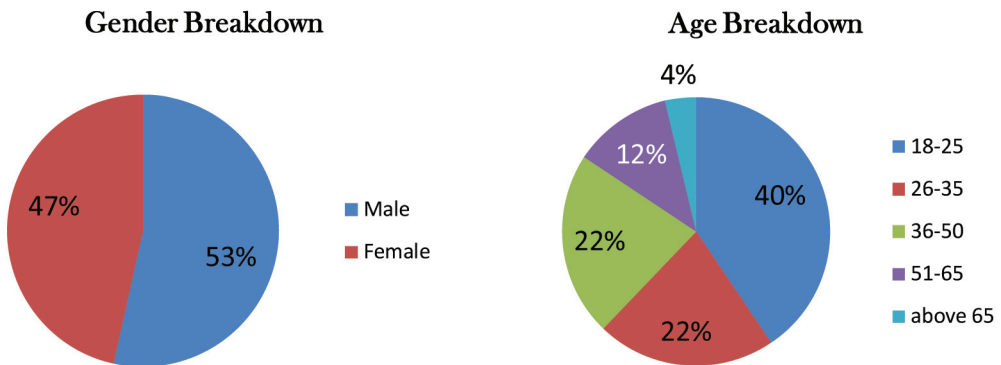
4. The respondents and their backgrounds

4.1 The areas where research was conducted

Research was undertaken in seven states (Mon, Karen, Kaya, Shan, Kachin, Chin and Rakhine States) and four regions (Yangon, Bago, Mandalay, Sagain Region). Care was taken to cover urban areas (Yangon Region, Mandalay region, Sagain Region, Kachin State, Chin State, Karen State and Rakhine State), semi-urban areas (Bago, Kachin State, Shan State and Mon State) as well as rural and very remote areas (Sagain Region, Chin State, Shan State, Kaya State and Rakhine State). In addition research was also conducted in the IDP camps in Rakhine State after the anti-Muslim riots. Given the geographical variety, it was possible to access people living in many different circumstances.

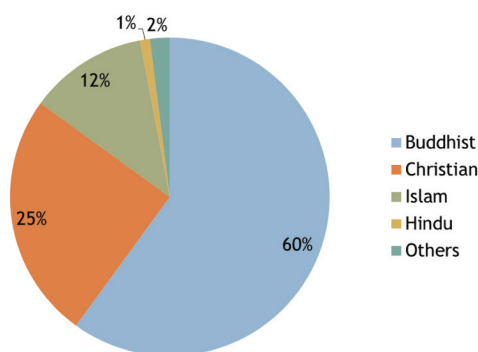
4.2 Demographic data

Total Number-2007 respondents

There were a slightly larger number of male respondents, and age wise the focus of the research was on the younger population. Given that Myanmar is a young nation²¹ the research team felt that it was important to prioritise the views of those under 25 as they will be taking the country forward. Given that a large number of respondents were also taking part in training, this also shows that it is mostly those under the age of 25 who are interested in taking part in training courses.

Religious Breakdown

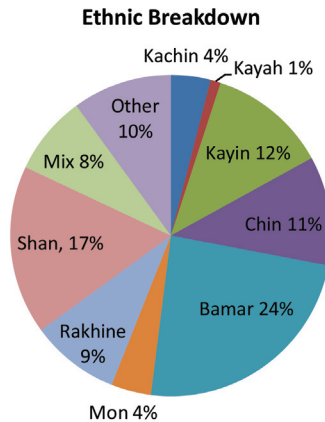

60% of the respondents self identified as Buddhist and 25% as Christian. Given that all the regions and a number of the states where research was conducted have a majority Buddhist population, this is not a surprising outcome. However care was taken to increase the Muslim sample after the Rakhine troubles so as to hear the views of the Muslim population, not only in Rakhine state but across the country on issues pertaining to citizenship. Usually the percentage of Christians across

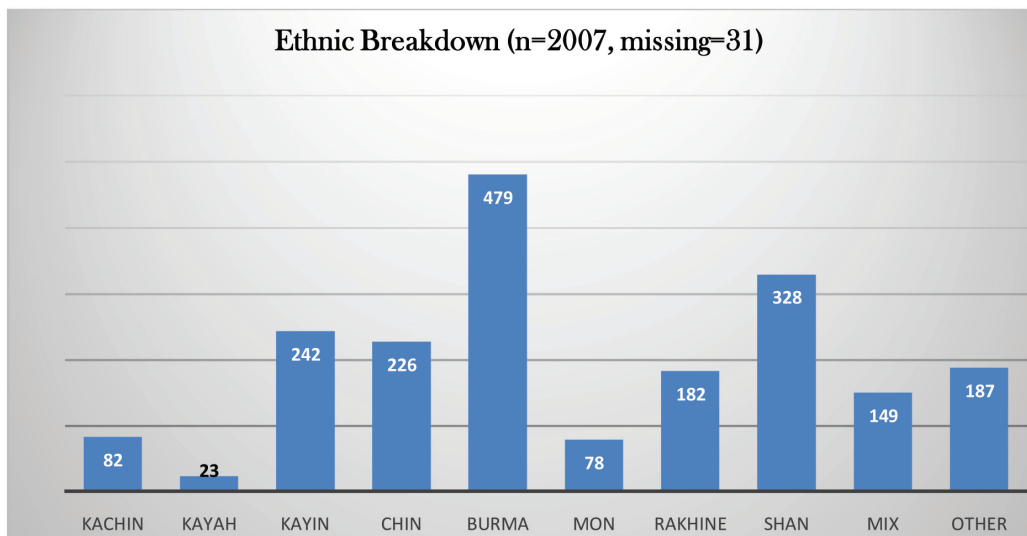
²¹ According to the CIA Factbook (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html>)

0-14 years: 26.7% (male 7,514,233/female 7,227,893), **15-24 years:** 18.6% (male 5,183,653/female 5,060,385), **25-54 years:** 42.8% (male 11,724,297/female 11,879,420), **55-64 years:** 6.7% (male 1,754,397/female 1,963,051), **65 years and over:** 5.2% (male 1,244,758/female 1,615,243) (2013 est.) The median age is **total:** 27.6 years; **male:** 27 years; **female:** 28.2 years (2013 est.)

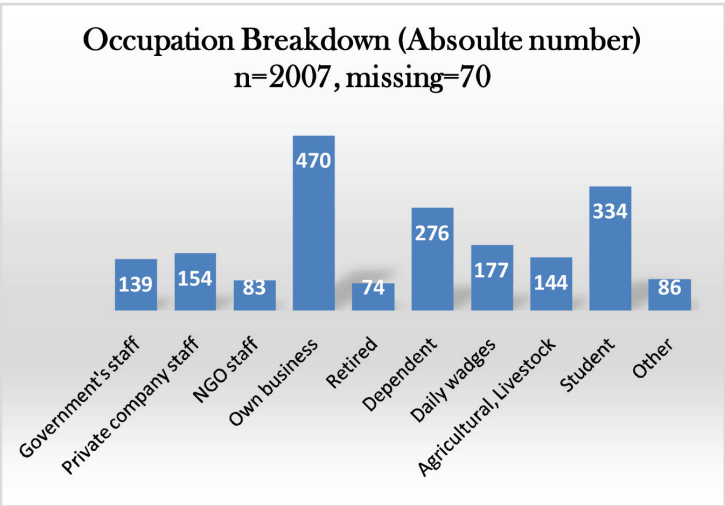
Myanmar is estimated at 5% and Muslims at 4 %. However the research was not aiming at being a representative sample of the Myanmar population, but rather at bringing out minority and majority views on issues of citizenship.

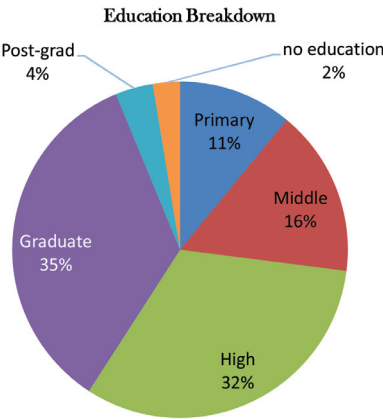
The ethnic breakdown of the sample deliberately included a majority of ethnic groups. As explained above, the sample was not chosen so as to be representative of the majority Bamar population, but wanted to include substantial numbers of all the major ethnic groups so as to be able to have reasonable numbers of each group and be able to represent their views.

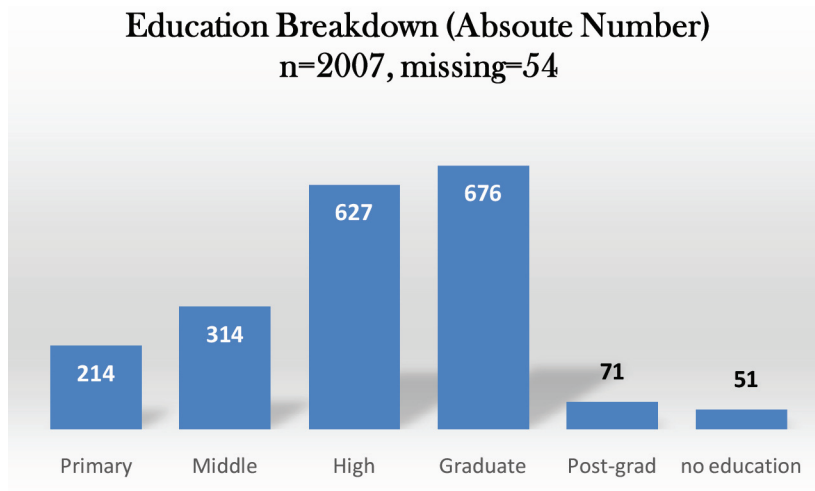
The other category (187) includes the samples of Pa-O, Phalaung, Lisu, In Thar, Naga, Kaman and Maramagyi .

The occupational breakdown shows that a majority of respondents would be categorised as middle class or lower middle class. The largest category have their own business (470), the second largest category were those who are employed (376) and the third largest category were students (334). Together this is more than half of the sample. Manual labour (daily wages and agricultural labour represent only 321, around 15% of the sample. 70 people declined to give their employment details.

The education breakdown again points to a largely middle class and lower middle class sample with 35% of the respondents being graduates and 32 having completed secondary school. The selection of this type of sample was in part deliberate, as it was felt that in order to understand the concept of citizenship the respondents needed to have had a certain level of education.

What is interesting about the numbers of the sample is that very few had postgraduate qualifications. In part this can be explained that post graduate education is only really open to the urban populations of Yangon and Mandalay, and that most of the regions we conducted our research in would not have had universities offering postgraduate courses.

၄။ စစ်တမ်းဖြေသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာများ

၄.၁။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သောနယ်မြေများ

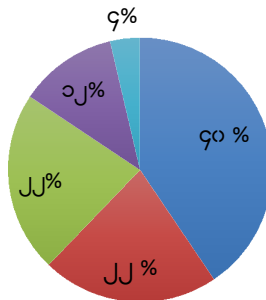
ဤသုတေသနကို ပြည်နယ် (၇) ခု (မွန်၊ကရင်၊ကယား၊ရှမ်း၊ကချင်၊ချင်း၊ရခိုင် ပြည်နယ်များ) နှင့်တိုင်းဒေသကြီး(၄)ခု (ရန်ကုန်၊ပဲခူး၊မန္တလေး၊စစ်ကိုင်း) တို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မြို့ပြနယ်မြေများ (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်) တောမကျ မြို့မကျနယ်မြေများ(ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်) နှင့် ကျေးလက်နှင့် ဝေးလံ ခေါင်သီသောနယ်မြေများ (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်) ပါမကျန် ခြုံငုံမီအောင် ဂရုတစိုက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မွတ်ဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အဓိကရှက်များအပြီးတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ပြည်တွင်းအိုးအိမ်မဲ့ ဒုက္ခသည် များကိုလည်း သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တောင်ပေါ်မြေပြန့်စသော ပထဝီဝင် အခြေအနေစုံလင်မှုကြောင့် မတူကွဲပြားသော အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော လူအမျိုးမျိုးကို သုတေသနစစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၄.၂။ လူဦးရေနှင့်ဆိုင်သော အချက်အလက်များ

စုစုပေါင်းစစ်တမ်းဖြေသူအရေအတွက် ၂၀၀၇ဦး

ဖြေဆိုသူများ၏ အသက်အမျိုးအစား

■ ၁၈-၂၅ ■ ၂၆-၃၅ ■ ၃၆-၅၀ ■ ၅၁-၆၅ ■ ၆၅နှစ်အထက်

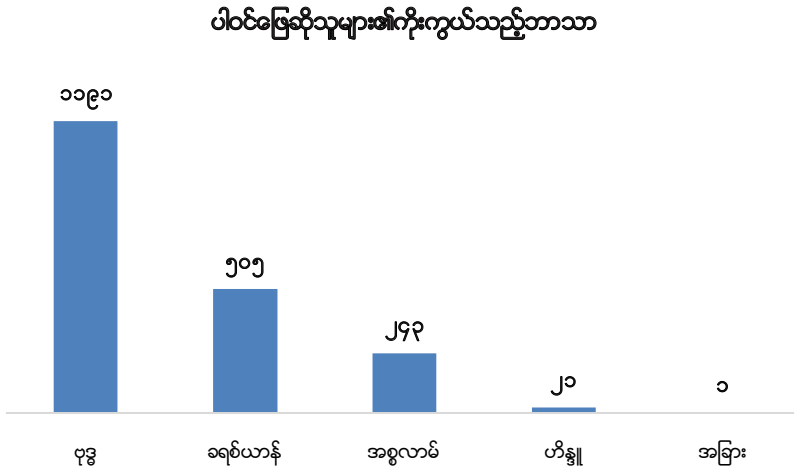
စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများတွင် အမျိုးသားအရေအတွက် အနည်းငယ်ပိုများပြီး သုတေသနပြုရာတွင် ဦးစား ပေးရွေးချယ်သောအသက်အပိုင်းအခြားမှာ လူငယ်ထုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်သောနိုင်ငံဖြစ်ရာ²¹ နိုင်ငံကိုရှေ့သို့ရွှေ့အောင် ပြုလုပ်ကြမည့် အသက်၂၅နှစ်အောက်လူငယ်၊ လူရွယ်များ၏သဘောထားအမြင်များကို အဓိကထားရန် အရေးကြီးသည်ဟု သုတေသနအဖွဲ့ကယူဆသည်။ ထို့အပြင် နယ်လှည့်သင်တန်းများတွင် တက်ရောက်သူများမှ

²¹According to the CIA Factbook (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html>)

0-14 years: 26.7% (male 7,514,233/female 7,227,893), **15-24 years:** 18.6% (male 5,183,653/female 5,060,385), **25-54 years:** 42.8% (male 11,724,297/female 11,879,420), **55-64 years:** 6.7% (male 1,754,397/female 1,963,051), **65 years and over:** 5.2% (male 1,244,758/female 1,615,243) (2013 est.) The median age is **total:** 27.6 years; **male:** 27 years; **female:** 28.2 years (2013 est.)

စစ်တမ်းကိုဖြေဆိုခဲ့ကြပြီး သင်တန်းမှ သုတေသနကို စိတ်ဝင်စားသူအများစုမှာ အသက် ၂၅ နှစ်အောက် လူငယ်များဖြစ်သည်ကို ပြသနေပါသည်။

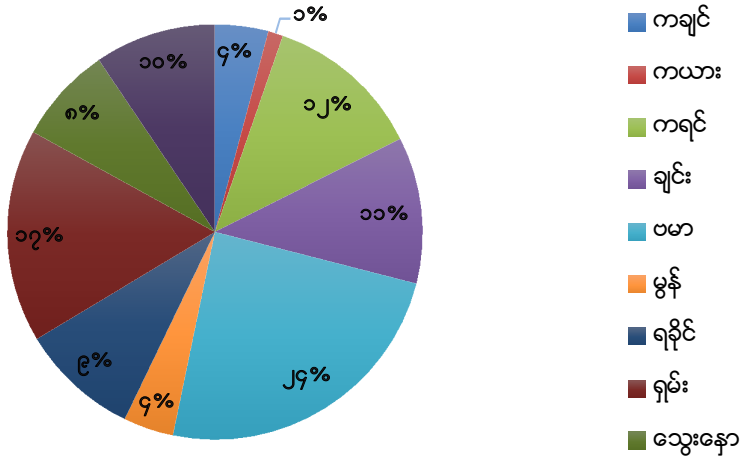
ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာအလိုက်အုပ်စုခွဲခြား

စစ်တမ်းဖြေသူ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ၂၅ရာခိုင်နှုန်းမှာ ခရစ်ယာန်ဟု မိမိကိုယ်တိုင်သတ်မှတ်ပြောဆိုကြသည်။ သုတေသနပြုလုပ်သော တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များအားလုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစု ဖြစ်သည့် အလျောက် ယင်းရလဒ်မှာ အံ့အားသင့်စရာမဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ပြဿနာများအပြီးတွင် နိုင်ငံသား ဖြစ်မှု အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တို့၏ သဘောထားအမြင်များကို သိရှိရန်အတွက် မွတ်ဆလင်ကိုယ်စားပြုနမူနာကို တိုးမြှင့်၍ ဂရုတစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၌သာမကပဲ နိုင်ငံတဝှမ်းတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းတွင် ခရစ်ယာန် (၅)ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မွတ်ဆလင် (၄) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ သို့ရာတွင် ဤသုတေသနသည် မြန်မာ့လူထုကိုကိုယ်စားပြုသော နမူနာဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ပဲနိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ လူနည်းစုအမြင်နှင့် လူများစုအမြင်တို့ကို ဖော်ထုတ်လေ့လာရန် ဖြစ်သည်။

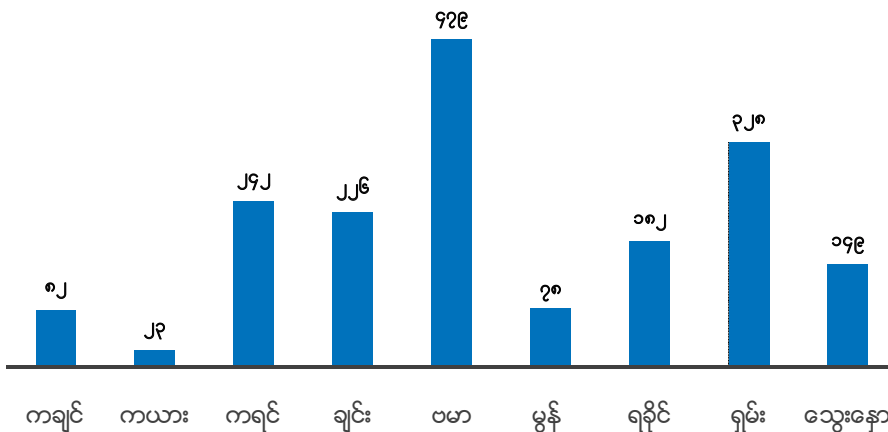
လူမျိုးအလိုက်အုပ်စုခွဲခြား

တိုင်းရင်းသားများ၏ ပါဝင်မှုအချိုးအစား

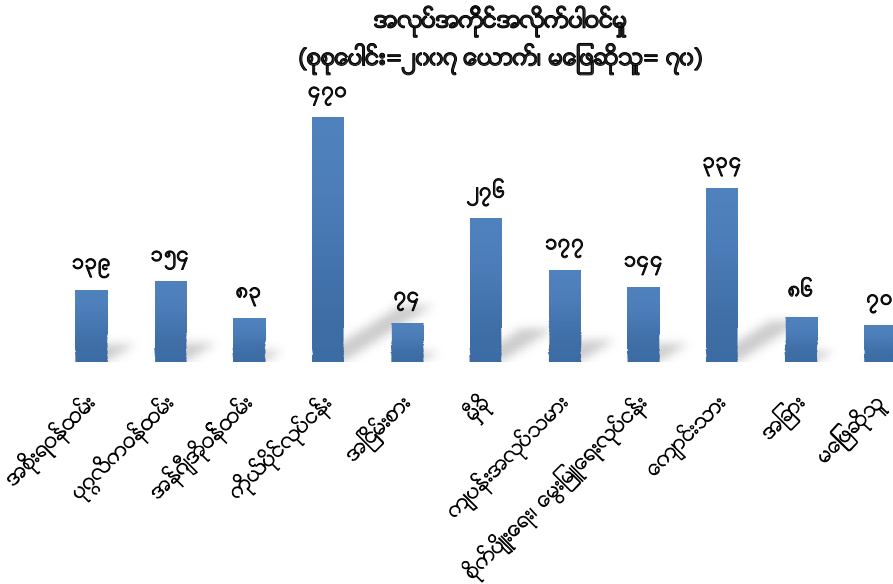
လူမျိုးအလိုက် နမူနာအုပ်စုခွဲရာတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအများစုပါဝင်အောင် လုပ်ဆောင်ထားသည်။ အထက်တွင် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း စစ်တမ်းလေ့လာမှု နမူနာသည် လူများစု ဗမာတို့ကို ကိုယ်စားပြုအဖြစ်ရွေးချယ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အဓိကတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအားလုံးကို အရေအတွက် ကြီးကြီးမားမား ပါဝင်စေလိုခြင်းဖြစ်ပြီး လူမျိုးတမျိုးစီ၏ ပါဝင်သောအရေအတွက်ကို မျှတမှုရှိစေရန်နှင့် သူတို့၏အမြင်များကို ထင်ဟပ်နိုင်စေရန် ပြုလုပ်ရွေးချယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသားများပါဝင်မှု
(စုစုပေါင်းဦးရေ= ၂၀၀၇ ယောက်၊ မဖြေဆိုသူ= ၃၁ ယောက်)

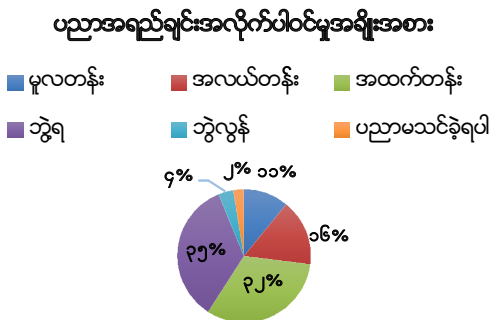
အခြားတိုင်းရင်းသားများ(၁၈၇ဦး) တွင် ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ လီဆူး၊ အင်းသား၊ နာဂ၊ ကမန်၊ မရမာကြီး စသော လူမျိုးတို့၏ ကိုယ်စားပြုနမူနာများပါဝင်သည်။

အလုပ်အကိုင်အရ အုပ်စုခွဲခြားခြင်း

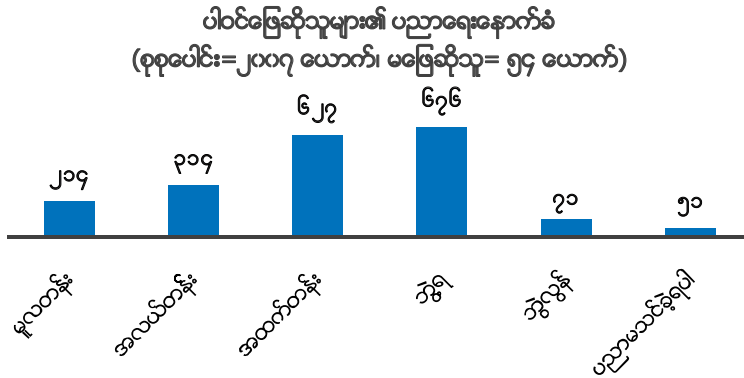

အလုပ်အကိုင်အရ အုပ်စုခွဲရာတွင် စစ်တမ်းဖြေသူအများစုကို လူလတ်တန်းစားနှင့် အောက်ခြေလူလတ်တန်းစားများအဖြစ် အမျိုးအစားခွဲနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဖြေဆိုသူအများစုမှာ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းရှိသူများ (၄၇၀ ဦး) ဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယအများဆုံးမှာ အလုပ်အကိုင်ရှိသူများ(၃၇၆ ဦး) နှင့် တတိယအများဆုံးမှာ ကျောင်းသား/သူများ (၃၃၄ ဦး) ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သုံးစုကို ပေါင်းလိုက်ပါက ကိုယ်စားပြုနမူနာ၏ ထက်ဝက်ကျော်သည်။ ကာယလုပ်သား(နေ့စား)နှင့် လယ်ယာလုပ်သား တို့မှာ (၃၂၁ဦး) ပါဝင်ကာ ကိုယ်စားပြုနမူနာ၏ ၁၅ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။ အလုပ်အကိုင်အကြောင်း အသေးစိတ် မဖြေဆိုသူ ၇၀ ခန့် ရှိသည်။

ပညာရေးအဆင့်အလိုက်အုပ်စုခွဲခြားခြင်း

ပညာရေးအဆင့်အလိုက် အမျိုးအစားခွဲရာတွင်လည်း စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများ၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဘွဲ့ရသူများဖြစ်ပြီး ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အထက်တန်းကျောင်းပြီးသူများ ဖြစ်သောကြောင့် လူလတ်တန်းစားနှင့် အောက်ခြေလူလတ်တန်းစားတို့ အများစုပါဝင်ကြောင်းထပ်မံညွှန်ပြနေသည်။ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အကြောင်းအရာကို သဘောပေါက်နားလည်နိုင်သော ပညာရေးအဆင့်တစ်ခုရှိရန်လိုသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဤနမူနာအမျိုးအစားကို စဉ်းစားရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

ပညာရေးအဆင့်အလိုက် အမျိုးအစားခွဲရာတွင် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသောအချက်မှာ ဘွဲ့လွန်ပညာတတ် အလွန်နည်းပါးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဘွဲ့လွန်ပညာရေးသည် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမှ မြို့ပြလူထုအတွက်သာ လက်လှမ်းမှီနိုင်မှုရှိခြင်းနှင့် ဤသုတေသနစစ်တမ်းအတွက် သွားရောက်ခဲ့သောဒေသ အများစုတွင် ဘွဲ့လွန်သင်တန်းများပေးနိုင်သည့် တက္ကသိုလ်များမရှိခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရှင်းလင်းချက်ပေး၍ ရနိုင်သည်။

၁၉၇၃ ခုနှစ် ကရင်အမျိုးသား
သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး
အဖွဲ့အစည်း

5. The questions and the answers

This section gives a summary of the answers that were given to each of the 8 qualitative and 5 quantitative questions asked. Crosscutting themes will be analysed in section 6.

5.1 Describing the country – how would you describe the meaning of Myanmar to a foreigner?

Aside from mentioning the legal aspect of being a Myanmar national, such as ID cards and the law (just under 30% of the answers), the most common answer was that Myanmar was the combination of various national races. This was a particular prominent answer amongst the ethnic minorities. However answers given by Bamar respondents included descriptions of patriotism and braveness.²² This was notably absent across the ethnic samples. Culture (20%) and Buddhism (9%) were again descriptions that were more prominent across the Buddhist ethnicities, including Bamar, Mon, Shan and Rakhine.²³ Very few respondents described Myanmar in geographical terms (4%), although some did mention China, Thailand and India as neighbours.

- The unity of all ethnic races is called Myanmar. (Bamar, BuddhistKC-01145)
- Different religions among many of the national races compound as a oneness between each other. All of the national races born in Myanmar land that unite many national people is called Myanmar. (Chin, Christian CIN-1429)
- Myanmar means Kachin, Kaya, Kayin, Chin, Mon, Burma, Rakhine & Shan. There is a difference between Myanmar & Burma. Myanmar represents all national people. Burma represent only Burma race. (Karen, ChristianBG 1237)
- Myanmars are national united races. Myanmar must be Buddhist. (Rakhine, BuddhistRAK-1649)
- Myanmar which is composed of 135 national ethnic races is called Myanmar. (Shan, Buddhist, Sagaing 0084)
- Myanmar means Bamar. (Burma, Buddhist, YGN 0324)

²² This is discussed in detail in section 6

²³ This is discussed in detail in section 6

5.2 What is a Myanmar citizen? How do you explain Myanmar citizenship?

Many answers focused on the National Registration/ID Card, some mentioned the citizenship law (35%). Another set of answers explained citizenship in terms of being born in Myanmar, parents or ancestors being Myanmar citizens. What was most striking was that the answers from the Rakhine sample tended to refer to grandparents, rather than parents. Buddhism was also mentioned as an element of citizenship, though less often than being of Myanmar 'blood' or part of the 135 national races. The only real discussion about 'rights' with regard to citizenship was that of the right to live in the country. This was often explicitly mentioned, but in other cases could be inferred from the answers. A few answers spoke about duties and responsibilities notably that of preserving the culture and language and some even the duty to abide by the law. Some answers mentioned the difference between ethnic citizens vs. Bamar citizens.

- Anybody who has the right to go and reside without prejudice, and has national registration card. (Bamar, BuddhistMON-0778)
- A man, who was born in Myanmar and received a National Registration Card, is called a citizen of Myanmar. Who has not right to publish freely. (Kachin, ChristianKC-1199)
- Myanmar citizens are Buddhist. (Mon, BuddhistMON-0651)
- I can't explain because I don't understand the law of 1982. Although I reside in a long line in Myanmar, I'm not a citizen of Myanmar. We should prepare the law of 1982. My country is weaker compared with other country because of the constitution. (Other, MuslimRAK-1811)

5.3 Difference between current situation and what has been described above.

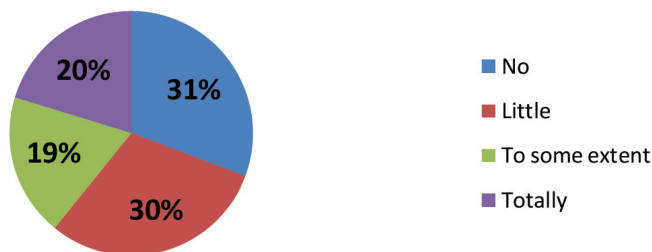
This question intended to capture the difference between the reality on the ground and the citizenship described in the previous question. Many answered 'I don't know' to this, however across the board there seemed to be a realisation that there was discrimination between the majority Bamar population and those of minority

ethnic origin and that not everyone had the same rights or even the same status. Certain answers focused on 'what should be' – i.e. focusing on non-discrimination in society and saying that rights should be given to all equally. Whilst the lack of rights was a constant theme, changes in the system were also acknowledged.

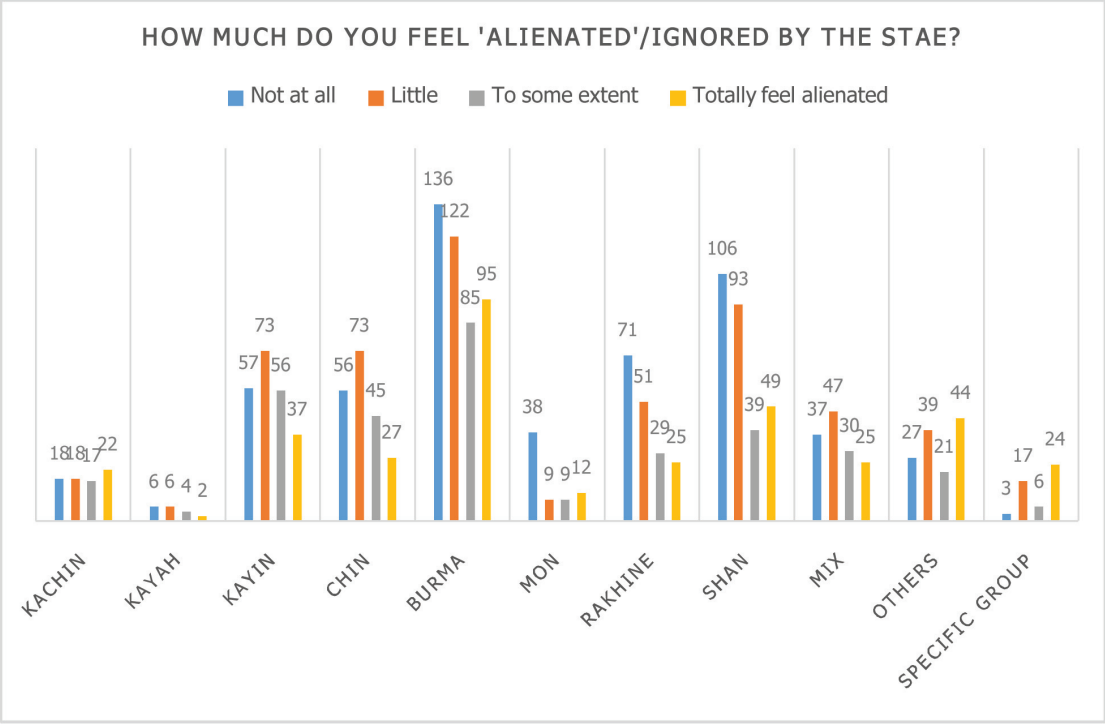
- Different because there is no freedom of speech previously. But there is freedom of speech now. (Shan, Buddhist, KYH-0540)

When looking at the answers to this question it is also helpful to look at the quantitative answers about alienation. Given that Myanmar was ruled by the military for so many years and that citizenship in terms of rights and political participation were non-existent, the research tried to establish how much individuals felt alienated or ignored by the state.

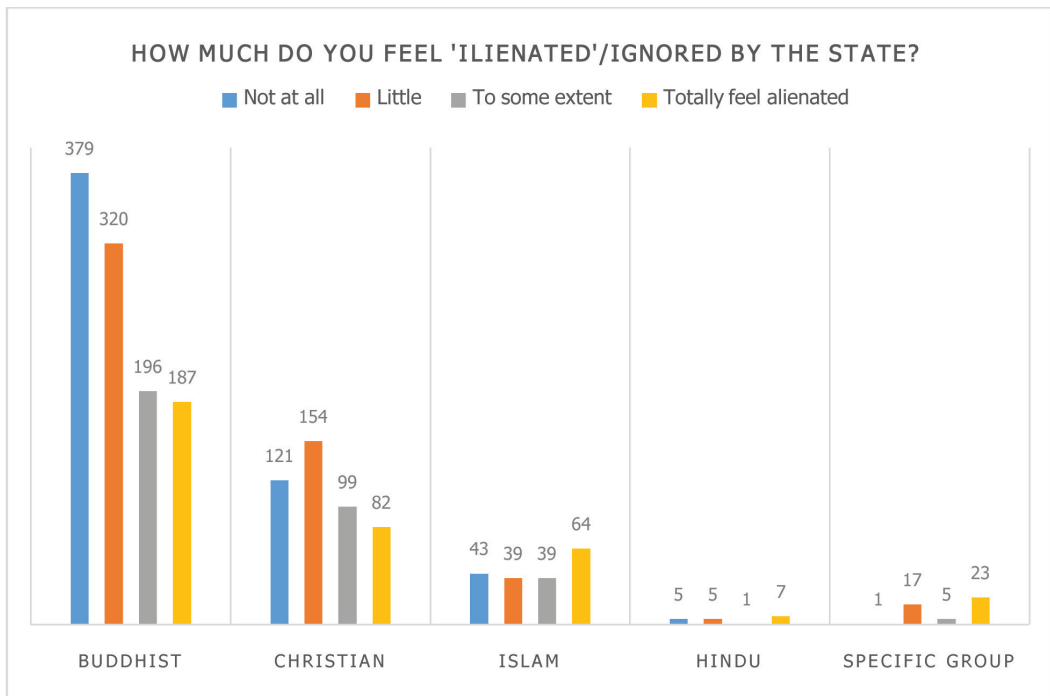
- That is absolutely different. Rights are different since religions and races are not the same. Since conviction and thinking are not same, it is difficult to negotiate. It will be never close. Example: A Shan will be never a Myanmar. (Kachin, Christian, KC-0784)
- Rights of citizen are not equal at present. Transport and communication of big cities (Nay Pyi Taw, Yangon) are different from states. Kayin, Rakhine and Kachin states are late in development. (Bamar, Buddhist, KYN-0827)

More than 60% of the respondents feel alienated or ignored to some extent. 20% feel totally ignored.

The graph above give the breakdown by ethnicity and it shows that in all groups there are some who feel ignored and others who do not. It is interesting to note that even in the Bamar community there are proportionately high levels of alienation.

In percentage terms of their sample group the Muslims felt most alienated, whilst proportionately Buddhists felt least alienated. This was also reflected in the qualitative responses of the Muslim respondents, even outside of Rakhine state.

- After the 1988 uprising and the coup, the new military regime limits the rights in the hands of Buddhist citizens. If one is not a Buddhist, he or she cannot get higher positions in public service or military and their ability or the quality to perform is not considered. (Bamar, Muslim, MDY-1888)
- The military regime after 1988, citizens from religions other than Buddhism cannot join the police service after finishing the matriculation exam. Though I was an outstanding sportsman, I was not selected for the sports team. Also in schools, I was discriminated for my religion. Because of my religion

and belief, they define my race or ethnicity as Parkistan-Indian which I had never been to. (Bamar, Muslim, MDY-1874)

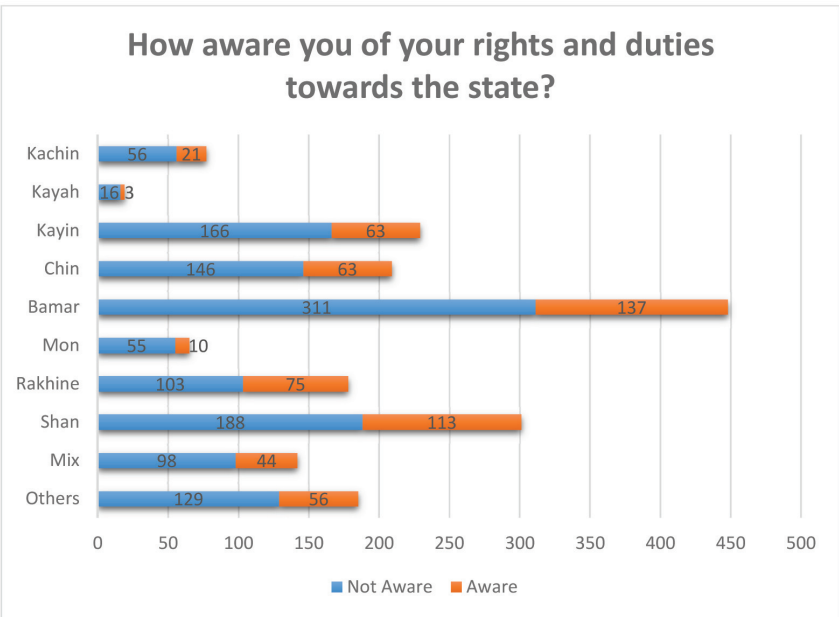
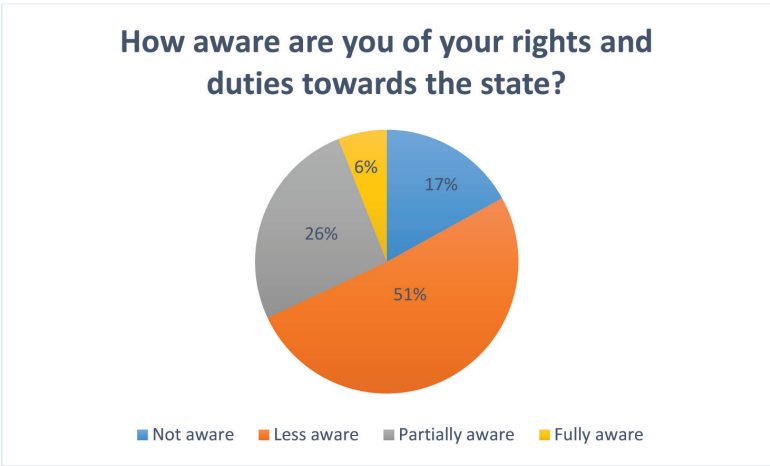
- There is a project where Government issue national registration card in state schools. They only provide that service to Buddhist students, so we were left out. (Bamar, Muslim, YGN-1939)

However a handful of Muslim respondents did not agree with this:

- I am a Bamar ethnic whose religion is Islam and I don't have any problem. (Bamar, Islam, MDY-1866)
- I don't think non-Buddhist get less rights than Buddhist (Bamar, Islam, MDY-1899)

5.4 Citizens’ rights and responsibilities

Overall there is low awareness of rights and responsibilities at 68%.

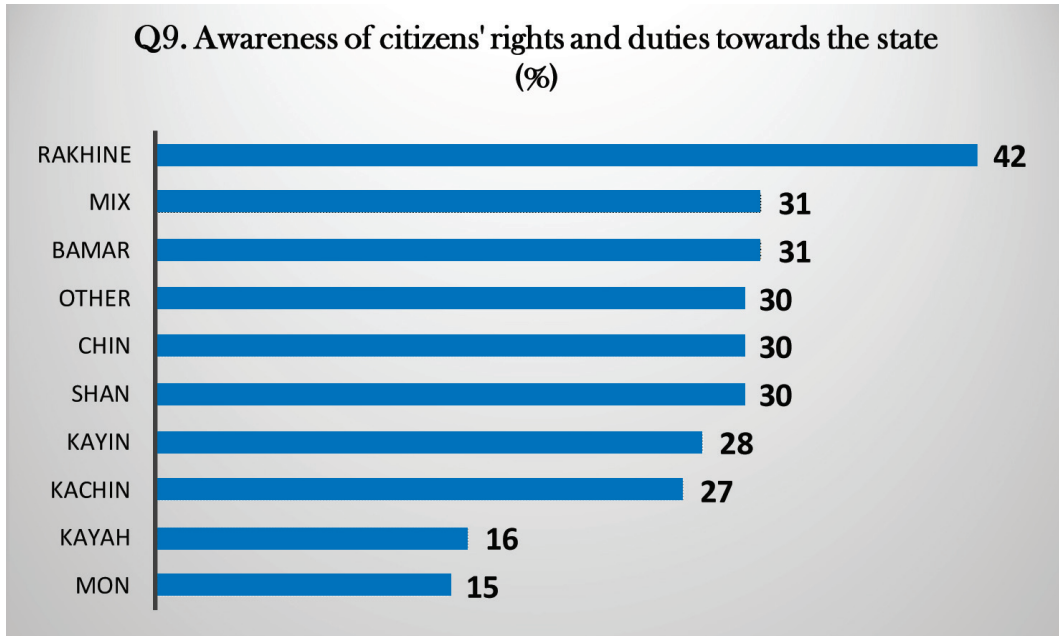
When asked about citizens’ rights and responsibilities the answers varied widely. However the right to live and belong to the country was and ever-present theme across all ethnic groups.²⁴ Many felt that all should be given equal rights and equal

24 This will be discussed in detail in section 6.

chances, others mentioned economic and education opportunities as rights. Again many answers did not describe the situation as they saw it, but as it should be. Those who focused on the reality generally said they felt not many rights were given. Only a few discussed the right of freedom, democracy and voting. A number of respondents also said they did not know.

With regard to duties or responsibilities a large number of answers said that it was the citizens' responsibility to live in peace with each other and that they had a duty to protect the union, with some mentioning patriotism. Some described duties in terms of protecting culture. Only a few discussed taxes and political participation as duties.

- Freedom of speech, health insurance, business opportunity and living peacefully. (Bamar, BuddhistYGN-0348)
- We preserve our race, religion and literature so they do not disappear. (Bamar, BuddhistKYN-0808)
- A citizen has duties for law and order, peace and tranquillity and development. (Bamar, BuddhistKYN-0813)
- Duties of a citizen are to love their country, to appreciate their literature and culture, and to participate in the process of development of their country. (Mix, BuddhistKYN-0807)
- I don't get citizen's rights fully because I am an ethnic person. The duty of a citizen is to maintain the environment. (Kachin, ChristianKC-1169)
- Right: Right of living in our region. Duty: I have the duty of Buddha, Dharma, Sangha. (Rakhine, BuddhistRAK-1780)

Across all ethnicities there was a low awareness of rights and duties. Those in Rakhine state self identified as most aware compared to other groups.

5.5. Citizens involvement in politics

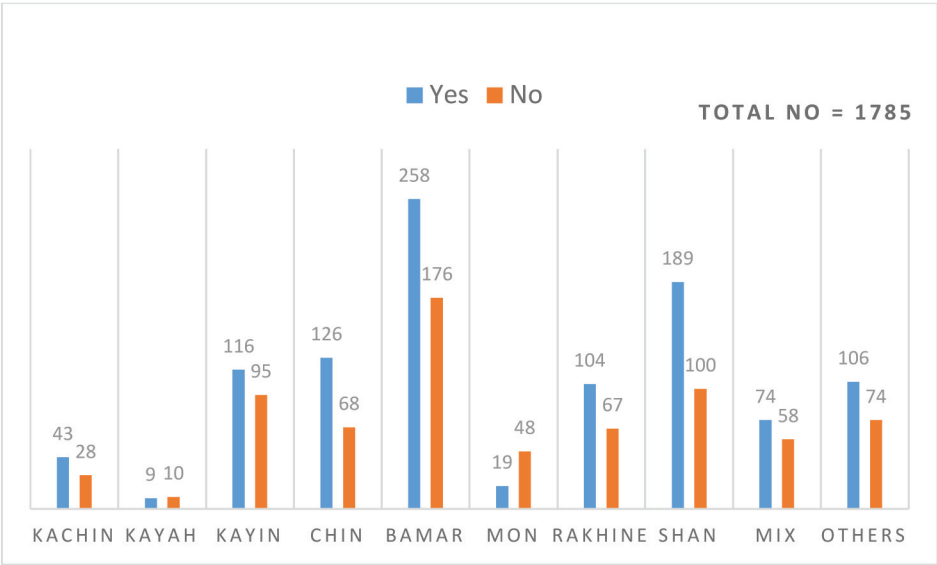
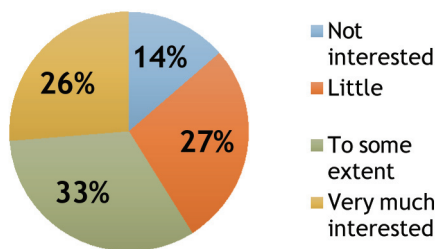
Prior to the election period there were two popular political mind-sets on Myanmar's streets. One was 'Sit aside, say negative things but don't get involved.' (Bay Htine, Bu Pyaw, Bar Hma Ma Lote) This phrase reflects a lot of 'passive politicians' who just focused on the negative and looked for who to blame, but did not try finding any possible solutions to the problems they talked about. The other approach was 'Don't get involved and entangled with politics so that you won't get fired.' (Ma Hlote, Ma Shote, Ma Pyote)²⁵ Prior to elections, when people were asked about their political awareness, they would say, 'yes, that's why I don't get involved in politics'. Although it was controversial and has been decried by some as a sham election, such an attitude is no longer the norm. Talking about politics is no longer a taboo thing and it is even cool and popular to have knowledge about political parties and their campaign. According to a pre-election survey conducted by the Friedrich Naumann Stiftung in Bangkok (2010), 87.4% of those surveyed

²⁵ Although this phrase often associated with civil servants in the Ne Win era, it was used by a number of respondents to show their pre-election attitude to political participation.

stated they would vote and 10.9% that they would not vote.²⁶

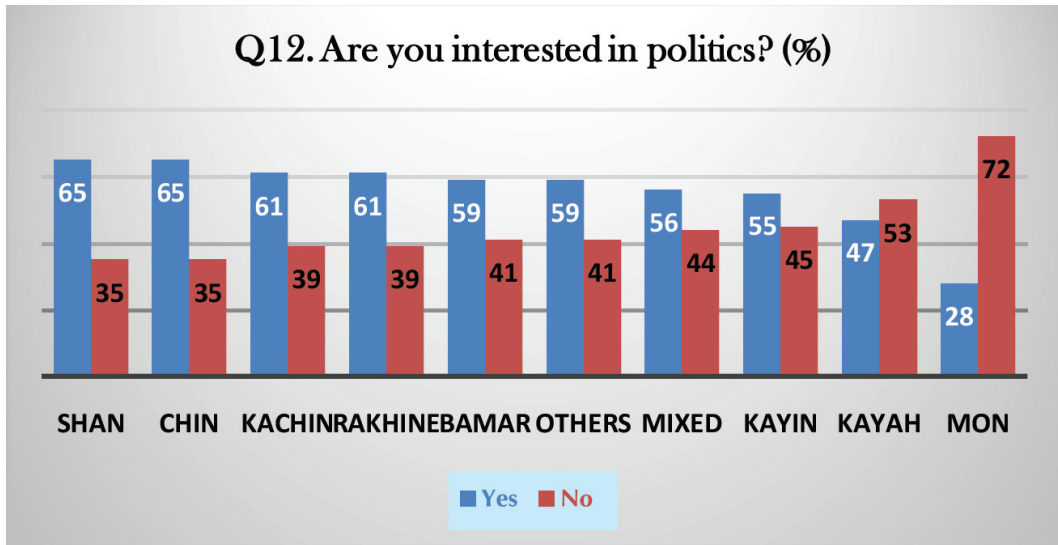
In this survey most of those asked what they thought about citizens being active in politics responded that they thought it was good and would help the country progress. This question however had a lot of blank answers and a few respondents seemed to worry that political particiaptuon was either not safe, not effective or not good.

Q12. To what extent are you interested in politics?

The increased interest in politics at 59% was a positive surprise as well.

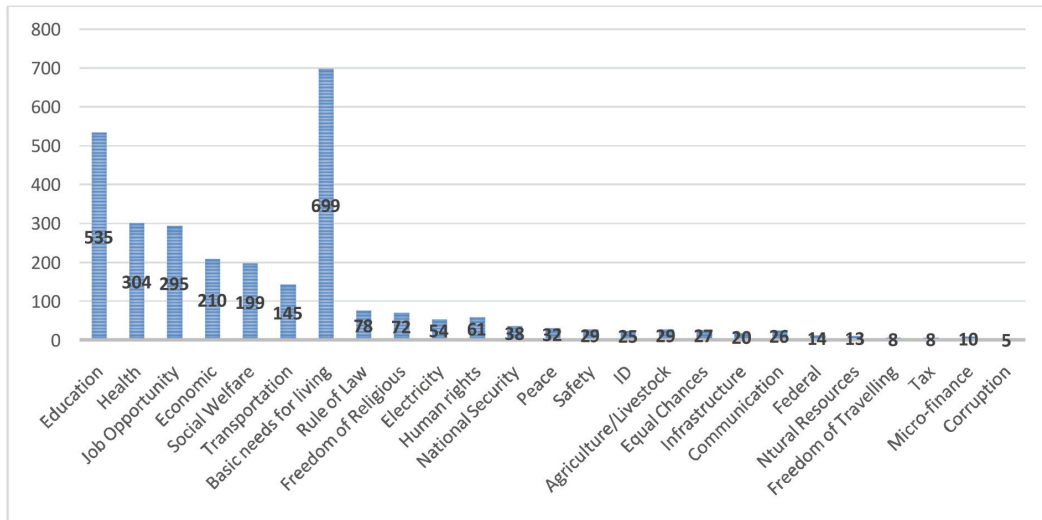
26 25% were 18-24ys of age and 41% 25-39ys of age, the rest were older; 41% were from Yangon, 38% from rural areas, 11% from other cities and 10% from ethnic states.

Across all ethnic groups there was a similar level of interest in politics – with the exception of the respondents from Mon state.

- All citizen should understand politics. If so, the country will change. (Bamar, BhuddistYGN_0358)
- People political participation is very good because it needs the good leaders for the future. (Karen, ChristianBG 1239)
- People political participation is very good. We must protect & uphold our country & people otherwise nobody does. It is our responsibility. Head of union & states can't do everything for the development of the country. Although they have capacities. Nobody is perfect. People make check & balance. So, people should participate in politics. (Chin, BuddhistCIN-1388)
- I think that people should participate in politics. The participation of people is very important to precribe the policy of state with progressing & changing our country.It is very important for the development of our country. (Shan, BuddhistSHAN-1474)
- I'm not interested in this and don't know. I am interested in my family's basic needs for living. (Rakhine, BuddhistRAK-1776)

5.6 What should the state provide?

The issue most mentioned by the respondents was basic needs for living followed by education, and then (but in much fewer numbers) by health. On the economic front economic opportunities, job opportunities and guaranteed salaries as well as decent living standards were mentioned numerous times.

Some respondents said the state should focus on the poor. This seemed to be a response more prominently held by the Christian respondents.

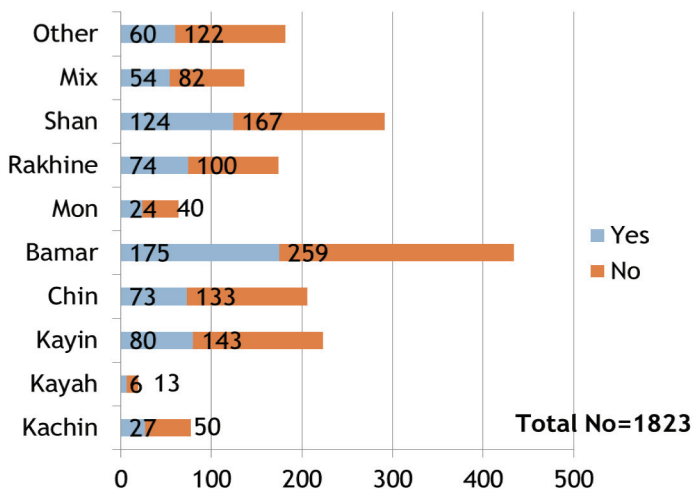
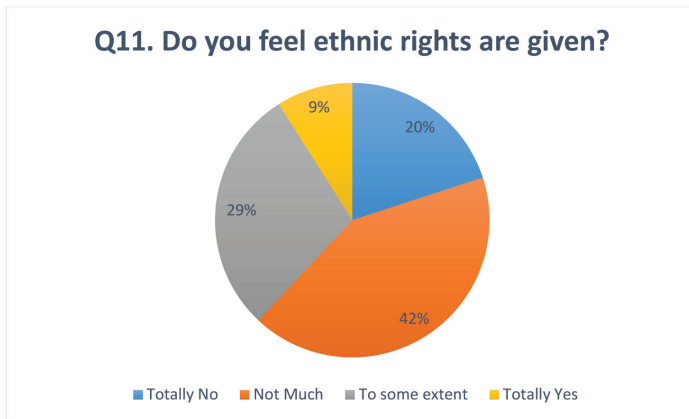
- 'The state shall support the needy. Some poor people are facing difficulties for their living. For them the state should be supportive. Some people are not able to study, for them the state shall support their school fees.' (Kayin, Christian, BG 1262)
- 'The state is making peace process. But they have to solve the difficulties of the people which are education, health, transportation and communication without discrimination to other national races and to give equal right.' (Kayin, Christian, BG 1278)
- 'Supporting what we need, should provide for our health, economy, good connection of phone and internet, education sector, reasonably priced SIM card like a foreign country, enough salary for government staff, good

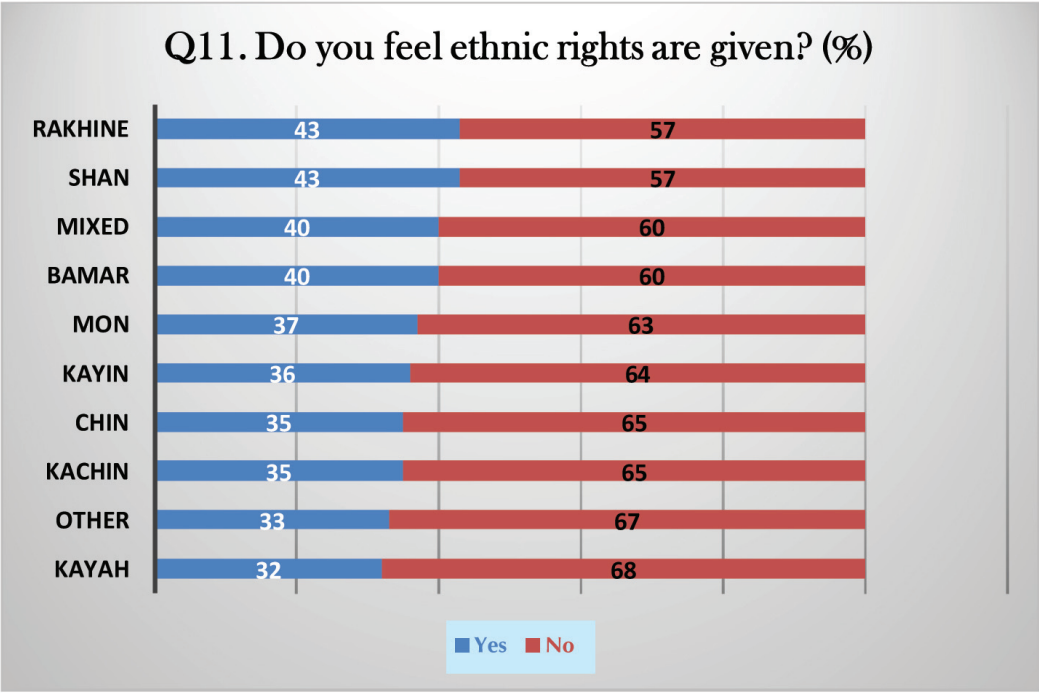
services with transportation by state holder.’ (Kayin, Christian, BG 1294)

- ‘In my opinion, what the Union must support is education. It is no use of education system that we have learnt over twenty years ago. It makes our potential dead. So it is very important to build a developed and modern nation. I believe that if the Union supports education, our country will develop soon.’ (Kayin, Christian, BG 1357)

A few respondents however said that they expected nothing.

5.7 Ethnic rights

Across all ethnic groups, less than 50% feel ethnic rights are given. Of the Bamar population, 60% felt that ethnic rights were not given.

Answers to the qualitative question asking what ethnic rights were tended to focus on what should be rather than the actual situation. Many spoke of equality, freedom of speech and thinking. Others focused more on ethnic groups being allowed to maintain their own culture, languages and literatures. Peace, self administration and freedom of religion were another dominant theme. One last set of responses focused on what the state should provide for all ethnic groups – education, health and jobs.

- Ethnic right is school, clinics, private schools, electrics & transportation. Union should give authority so that we can do for the development of our region. (Chin, Christian CIN-1389)
- All people are human. To get equal chances. (Mixed, Buddhist KYH-0473)
- Freedom of speech, discussion and thinking. (Bamar, Buddhist KYH-0467)
- Freely to belief in any religion, freely to travel and to have equal right. (Mon, Buddhist MON0598)

- I am a Chin race. We should get self-administration, the right to enact curriculum by own language; the right to organize CSOs, the right to enjoy natural resources from our region. (Chin, ChristianCIN-1402)
- We want to live with peaceful and freedom in our Rakhine region of Myanmar country. We don't want to worry about Rohingya. We live in our mother land but we never comfortable and freedom to live with together. Should get strong citizen law. (Rakhine, Buddhist RAK - 1682)

5.8 How can we achieve national reconciliation?

Across the sample of respondents most voices advocated reconciliation and peace and believed it was possible. Most thought that honest discussion amongst ethnic groups would lead to a solution. A large number also believe that stopping the discrimination, prejudice and violence as well as greater fairness with regard to natural resources and developing the less developed parts of the country by improving access to electricity and transport would improve relations. Citizens' rights was mentioned a number of times as was freedom of religion. Some believed that it was the state's responsibility to bring about peace, and that the leaders needed to meet to discuss. Others spoke of the duty for unity and political participation.

- All ethnics should be united and discuss honestly. (Bamar, BuddhistYGN-0297)
- To succeed in national unity love is important. To be able to forgive. To leave behind the differences and working together in what we are alike. To be optimistic. (Chin, ChristianCIN 0980)
- 1.Same vision 2.Same objective 3.Same mind 4.To cooperate depending upon objective. National people must have family mind with each other. Don't discriminate. (Kayin, ChristianKYN-0843)
- To stop the civil war among the national armed groups. To develop the least developed States and Divisions that need to be supported. (Mixed, HinduMON 0597)

Very few responses reflected the position that religious groups cannot live together. However there were still a few, mainly in Rakhine state.

- Right- I don't live with Muslims. I cannot receive Muslims in this country. (Rakhine, Buddhist, RAK 1637)
- It is impossible to coexist Rakhine & Rohingya, so must have specific laws. Otherwise the problem will go on. Union must give security for people of Maungdaw because they feel anxious. And support education, with enough teacher for schools. [...] I want to live separately with kalar. I don't want chance to live together. All things, we do are only because of their actions. I cannot murder like them. (Rakhine, Buddhist, RAK 1753)
- We don't want to live with Bengalis. They should not be allowed down town of Sittwe. It can be dangerous in future. (Rakhine, Buddhist, RAK-1758)
- The right of the race, should not have Rohingya and Muslim. (Rakhine, Hindu, RAK-1782)

(The issues pertaining to extreme nationalism are discussed in the next section.)

Overall the respondents reflected the changing context of citizenship in Myanmar, with increased interest in politics, demands for greater rights and equality for all. The next section will deal with some crosscutting themes that were reflected across the questions.

၅။ မေးခွန်းနှင့်အဖြေများ

ဤအခန်းတွင်မေးမြန်းထားသော အရည်အသွေးပြမေးခွန်း (၈) ခုနှင့် အရေအတွက်ပြမေးခွန်း (၅) ခု အတွက် အဖြေများ၏ အနှစ်ချုပ်ကိုဖော်ပြပါမည်။ ဆိုလိုရင်းအကြောင်းအရာများကို အခန်း(၆) တွင်သုံးသပ်ပြထားပါသည်။

၅.၁။ နိုင်ငံကိုဖော်ပြခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုနိုင်ငံခြားသားတစ်ယောက်အား သင်မည်သို့ရှင်းပြမည်နည်း။

မြန်မာနိုင်ငံသားအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားနှင့် ဥပဒေကဲ့သို့သော တရားဝင်ဥပဒေဆိုင်ရာ သွင်ပြင်လက္ခဏာကို ဖော်ပြခြင်းအပြင်(အဖြေများ၏(၃၀)ရာခိုင်နှုန်း အောက်တွင်သာရှိပါသည်။) အများကဖြေဆိုလေ့ရှိသော အဖြေမှာ မြန်မာဟူသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအမျိုးမျိုး စုပေါင်းထားခြင်းဟု ဆိုကြပါသည်။ ထိုအဖြေမှာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများကြား အတော်များများက ဖြေဆိုလေ့ရှိသော မြင်သာသည့်အဖြေဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါမေးခွန်းကိုဖြေဆိုသူဗမာလူမျိုးများ၏ အဖြေတွင်မူ မျိုးချစ်စိတ်နှင့် ရဲရင့်မှုအတွက် ဖော်ပြချက် များပါဝင်ပါသည်။^{၂၂} တိုင်းရင်းသားများ ဖြေဆိုသော အဖြေတွင်မူ ဤသို့သော ဖြေကြားချက်မျိုးမပါဝင်ကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။ ဗမာ၊မွန်၊ရှမ်းနှင့်ရခိုင် အပါအဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သော တိုင်းရင်းသားများ၏ အဖြေများတွင်မူ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းဖြေဆိုသူ (၂၀%) နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းဖြေဆိုသူ(၉%)ရှိကြောင်း ထင်ထင်ရှားရှားတွေ့ရပါသည်။^{၂၃} မြန်မာကို ပထဝီဆိုင်ရာ စကားရပ်များနှင့် ဖော်ပြဖြေဆိုသူအလွန်နည်းသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် အချို့က တရုတ်၊ ထိုင်းနှင့် အိန္ဒိယတို့ကို အိမ်နီးချင်းဟု ဖော်ပြသူများရှိပါသည်။

- တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ စုစည်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုခေါ်သည်။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ KC-1145)
- မြန်မာဆိုသည်တိုင်းရင်းသားများစွာနှင့် ဖွဲ့စည်းတဲ့ပြည်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရိုးသားပွင့်လင်းဘာသာတရားကို ကိုင်းရှင်းကြပြီးယဉ်ကျေးမှုကို မြတ်နိုးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားသည် ကိုယ့်မျိုး၊ ပြည်ကိုချစ်မြတ်နိုးသည်။ အိုးမကွဲ။ အိမ်မကွဲစည်းလုံးကြသည်။ (ချင်း၊ ခရစ်ယာန် CIN-1429)
- ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းဆိုသည့် တိုင်းရင်းသားများပါဝင်ခြင်းကို မြန်မာလို့ ခေါ်တယ်ဟု နိုင်ငံခြားသားကိုရှင်းပြမည် ဖြစ်သည်။ နွေးထွေးသောဖိတ်ခေါ်မှု၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သည်းခံမှုရှိပြီးအထက်လူကြီးတွေ ဖိနှိပ်မှုကိုခံရသော မြန်မာတွေလို့ ဆိုပါတယ်။ (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1237)
- ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ရမယ်။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓ RAK-1649)
- တိုင်းရင်းသားပေါင်း ၁၃၅ မျိုးနေထိုင်ကြသောလူမျိုး ၁ မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (ရှမ်း၊ဗုဒ္ဓSagaing 0084)
- မြန်မာဆိုသည်မှာဗမာနိုင်ငံသားတစ်ဦးဖြစ်သည်။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-0324)

^{၂၂} ဤအကြောင်းကိုအခန်း(၆)တွင်အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပါမည်။

^{၂၃} ဤအကြောင်းကိုအခန်း(၆)တွင်အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပါမည်။

၅.၂။ မြန်မာနိုင်ငံသားဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်မှုဆိုသည်ကို သင်မည်သို့ရှင်းပြမည်နည်း။

ဖြေဆိုသူအများစုသည် နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်/မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားကို ရည်ညွှန်းသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ အချို့ကမူ နိုင်ငံသားဥပဒေကို ဖော်ပြကြပါသည်။(၃၅%)။ အချို့သောအဖြေများတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း စသည့် ပုံစံဖြင့် ရှင်းပြကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထူးထူးခြားခြား ဖြေဆိုထားမှုများတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဖြေဆိုထားသူများက မိဘများထက်စာလျှင် အဖိုးအဖွားများကို ရည်ညွှန်းထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ဖော်ပြကြသော်လည်း မြန်မာ့ “သွေး” သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လူမျိုး (၁၃၅)မျိုး၏ အစိတ်အပိုင်းစသည်ဖြင့် ဖော်ပြမှုနည်းပါးလှသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ရပိုင်ခွင့်အကြောင်း ဆွေးနွေးရာတွင် တစ်ခုတည်းသောဖော်ပြချက်မှာ တိုင်းပြည်တွင် နေထိုင်ခွင့်ဆိုသည်ရပိုင်ခွင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကိစ္စကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြကြလေ့ရှိပြီး၊ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင်မူအဖြေများမှနေ၍ ကောက်ချက်ဆွဲရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဘာသာစကားကို ထိန်းသိမ်းရန်တာဝန်နှင့်တာဝန်ယူရမှုအကြောင်း အနည်းငယ်သော အဖြေများတွင် ဖြေကြားသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ အချို့ကဥပဒေကိုလိုက်နာရန်ပင် ဖြေကြားမှုများရှိပါသည်။ အချို့သောအဖြေများတွင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံသားနှင့် ဗမာလူမျိုးနိုင်ငံသားအကြားခြားနားမှုကို ဖော်ပြကြပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင်လွတ်လပ်စွာသွားလာနေထိုင်ခွင့်ရခြင်း။နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်ရခြင်း (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ MON-0778)
- မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံသားတစ်ဦး ဖြစ်ခြင်းဆိုသည် နိုင်ငံအတွင်နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုမှ ပေါက်ဖွားနိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်အမှတ်ကိုင်ဆောင်သူဖြစ်ရမည်။
မြန်မာနိုင်ငံသားများသည်လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်မရှိပါ။ (ကချင်၊ ခရစ်ယာန် KC-1199)
- မြန်မာနိုင်ငံသားသည်ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်။ (မွန်၊ဗုဒ္ဓ MON-0651)
- ၁၉၈၂ဥပဒေကိုနိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းဆိုသည့်အချက်မှာရှင်းလင်းမြင်သာမှုမရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ကို သေချာမရှင်းနိုင်ပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်နေထိုင်လာပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် နိုင်ငံသားမဖြစ်သေးအတွက် မရှင်းပြနိုင်ပါဘူး။ ၁၉၈၂ဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သင့်ပါတယ်။ နိုင်ငံသားနဲ့ ပတ်သတ်တဲ့ ဥပဒေကိုသေချာစွာပြုလုပ်စေချင်ပါသည်။ဒီနိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေကတခြားနိုင်ငံနဲ့ ယှဉ်ရင် အားနည်းနေပါတယ်။ (အခြား၊ မွတ်စလင် RAK-1811)

၅.၃။ လက်ရှိအခြေအနေနှင့်အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည်များကြားခြားနားချက်များ

ဤမေးခွန်းသည် မြေပြင်တွင်ဖြစ်ပျက်နေသော အမှန်တရားနှင့် ပြီးခဲ့သည့်မေးခွန်းတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို ဖော်ပြကြသည်များအကြားခြားနားချက်ကို သိရှိစေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ အများစုက ဤမေးခွန်းကို မသိပါဟု ဖြေကြားကြပါသည်။ သို့သော်အားလုံးကိုခြုံကြည့်ပါက အများစုဗမာလူမျိုးနှင့် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကြား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိသည်ဟု ယူဆရပါသည်။ လူတိုင်းသည်တူညီသောရပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် တူညီသောအနေအထားမျိုး မရဟု နားလည်နေကြသည့် သဘောကို တွေ့ရပါသည်။ အချို့အဖြေများက "ဘာဖြစ်သင့်သည်" ဆိုသည်ကို အဓိကထား ဖြေဆိုကြပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမပြုရေးကို အဓိကထား၍ရပိုင်ခွင့်များကို ညီတူညီမျှပေးသင့်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရပိုင်ခွင့်များဆုံးရှုံးနေသည်ဟုဆိုကြခြင်းမှာအမြဲတမ်း

ပြောဆိုကြသည့် အကြောင်းအရာဖြစ်သော်လည်း၊စနစ်တွင်ပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်လာနေသည်ကိုလည်း သိရှိနေကြသည် ဟုဆိုပါသည်။

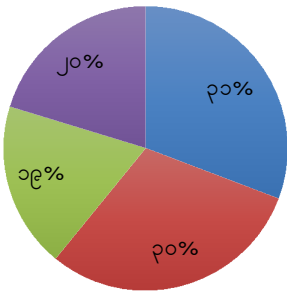
- လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်မရှိခြင်းသည် ကွဲပြားမှုဖြစ်၊ လက်ရှိနိုင်ငံသားပုံစံသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၊ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်ရှိခြင်း ရှမ်း၊ ဗုဒ္ဓ KYH-0540)

ဤမေးခွန်းအတွက် အဖြေများကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် လျစ်လျူရှုခံရခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော အရေအတွက်ပြ မေးခွန်းမျိုးကို ကြည့်ရှုရန် များစွာအထောက်အကူပြုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်အစိုးရမှ နှစ်ပေါင်းများစွာ အုပ်ချုပ်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်းများ လုံးဝမရှိပေ။ ဤသုတေသနသည် လူတစ်ဦးချင်းစီအနေဖြင့် မိမိတို့အား တိုင်းပြည်က လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု ခံစားနေရခြင်း ရှိ/မရှိဖော်ပြထားပါသည်။

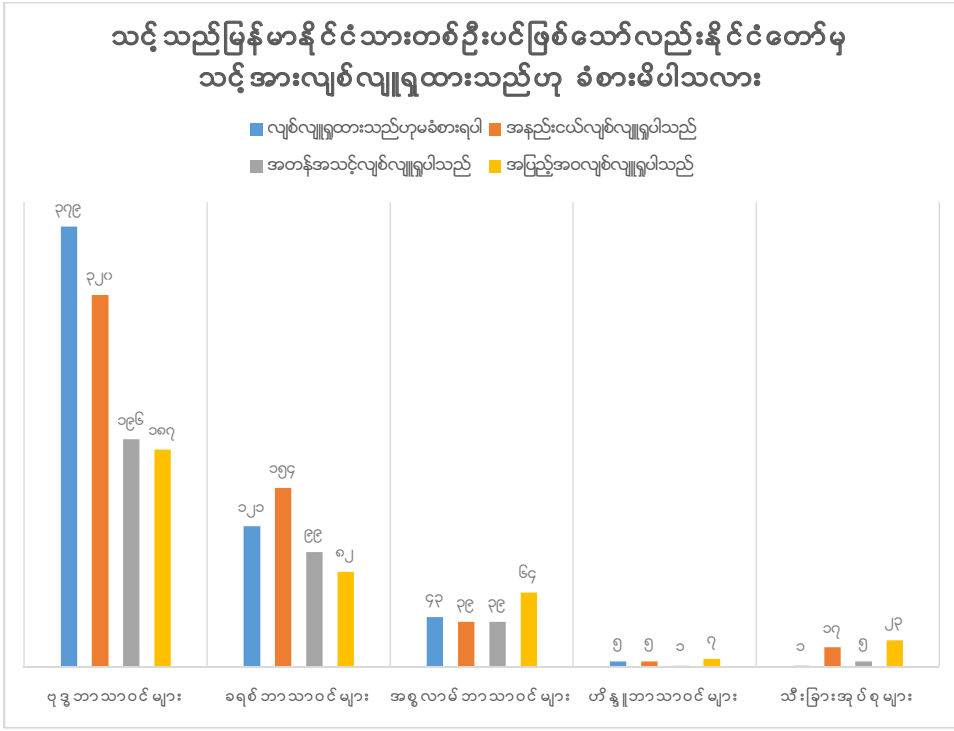
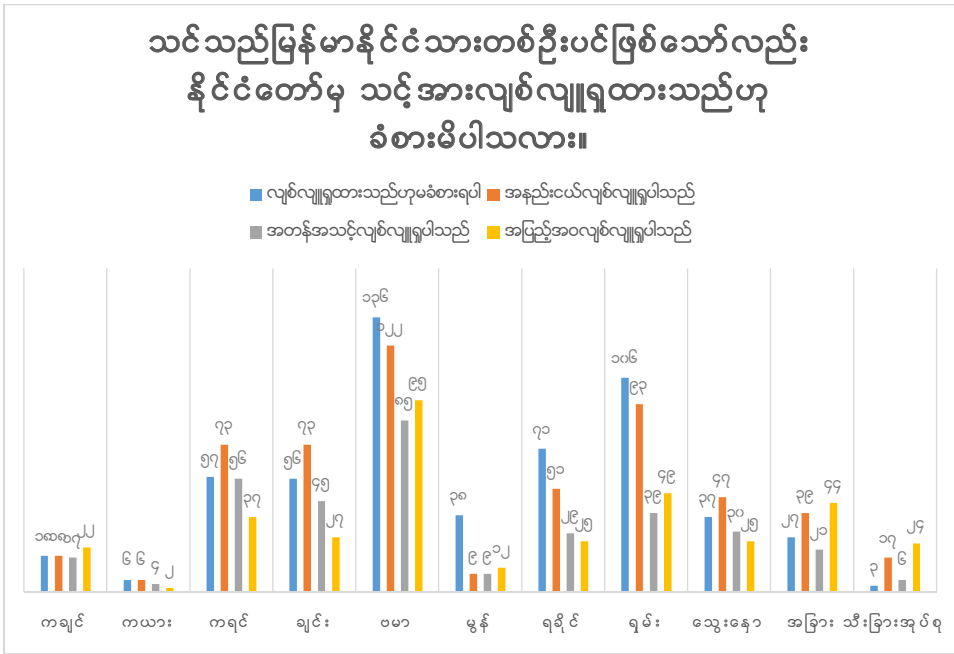
- လုံးဝကွဲပြားနေပါသည်။ ရပိုင်ခွင့်ကွဲပြားနေသည်။ ဘာသာမတူလူမျိုးမတူ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ခံယူချက်၊ အတွေးအခေါ်မတူသဖြင့် လုံးဝစေ့စပ်မရအောင် ကွဲပြားနေပါသည်။ နီးစပ်မှု ဘယ်တော့အချိန်မှ မဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာရှမ်းသည် ဘယ်တော့မှ ဗမာမဖြစ်နိုင်ပါ။ (ကချင်၊ ခရစ်ယာန် KC-0784)
- ယနေ့ခေတ်ကြိုနေရသော နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများ တန်တူညီမျှမရှိသေးပါ။ နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန် စသောမြို့ကြီးများ၏ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပြည်နယ်ဒေသများ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကွဲလွဲနေပါသည်။ ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်လို ဒေသတွေမှာ တိုးတက်မှုများစွာ နောက်ကျ ကျန်ရစ်နေပါသည်။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓKYN-0827)

မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦးပင်ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတော်မှသင့်ကို လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု ခံစားမိပါသလား။

■ လျစ်လျူရှုထားသည်ဟုမခံစားရပါ ■ အနည်းငယ်လျစ်လျူရှုပါသည်
■ အတော်အသင့်လျစ်လျူရှုပါသည် ■ အပြည့်အဝလျစ်လျူရှုပါသည်

ဖြေဆိုသူများ၏ ၆၀% က အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ လျစ်လျူရှုခံရသည်ဟု ခံစားရကြောင်းဖြေပါသည်။ ၂၀% ကမူ လုံးလုံးလျားလျား လျစ်လျူရှုခံရကြောင်း ခံစားရသည်ဟုဆိုပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသောဇယားသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးကိုအခြေခံပြီး အသေးစိတ်ပြသထားခြင်းဖြစ်ရာ အုပ်စုအားလုံးတွင် အချို့မှာ လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု ခံစားနေရသူများရှိသကဲ့သို့ အချို့မခံစားရသူလည်းရှိပါသည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသောအချက်မှာ ဗမာလူမျိုးများတွင်လည်း လျစ်လျူရှုထားခြင်းခံရသည်ဟု ခံစားရသည့် ဦးရေ မြင့်မားစွာရှိနေပါသည်။

ဘာသာရေးအုပ်စုလိုက် ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့်ကြည့်လျှင် မွတ်ဆလင်များတွင် လျစ်လျူရှုသည်ဟု ခံစားရသူ အများဆုံး ရှိပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကြားတွင်မူ နှိုင်းယှဉ်ပါက လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု ခံစားရသူ အနည်းဆုံးအချိုးဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှမဟုတ်သော အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များကလည်း အလားတူခံစားရသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

- ထင်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်မှာ ၁၉၈၈ခုနှစ်ကပိုင်း စစ်အစိုးရတက်လာပြီးတဲ့နောက်ကစပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်ရင် အခွင့်အရေးတွေမရှိသလောက် နည်းပါးခဲ့ပါသည်။ အနီးစပ်ဆုံး ဥပမာပေးရရင် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေး ကော်မရှင်းမှတ်ပုံတင်တောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်ရင် မရတော့ပါဘူး။ အဲဒီလိုပဲ ဝန်ထမ်းတွေမှာလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်ရင် အရည်အချင်းဘယ်လောက်ရှိရှိ ရာထူးမတိုးတက်တော့ပါဘူး။ သိသာထင်ရှားစေတဲ့ အရာတစ်ခုက ဗိုလ်လောင်းသင်တန်းတွေခေါ်ရင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်ရင် တက်ရောက်ခွင့်လုံးဝမပေးပါဘူး။ အလားတူ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာနေရာအားလုံးမှာလည်း ထိုနည်းတူပဲပါ။ (ဗမာ၊ မွတ်ဆလင် MDY-1888)
- ထင်ပါသည်။ ဥပမာ 1988 နောက်ပိုင်း ၁၀ တန်းအောင် ဒုရ်အုပ်သင်တန်း ဗိုလ်လောင်းသင်တန်း တက်ခွင့်မရှိပါ။ အားကစားထူးချွန်လည်း အရွေးမခံရပါ။ စာသင်ကျောင်းကအစ နှိမ်ချဆက်ဆံခံနေရပါသည်။ ကျွန်တော် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကြောင့် ကျွန်တော်မရောက်ဖူးသော ပါကစ္စတန်-အိန္ဒိယစပ်ကြားဟု အခေါ်ခံ အသိမှတ်ပြုခံနေရပါသည်။ (ဗမာ၊ မွတ်ဆလင် MDY-1874)
- ထင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် state ကျောင်းတွင်မှတ်ပုံတင်များကို စီမံကိန်းဖြင့် လုပ်ပေး သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကိုသာ ရွေးချယ်လုပ်ပေးသွားပါသည်။ (ဗမာ၊ မွတ်ဆလင် YGN-1939)

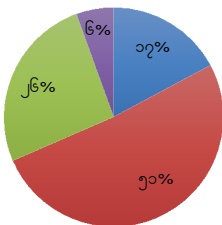
သို့သော်ဖြေဆိုသူများ၏ မူဆလင်အနည်းစုက အောက်ပါတို့ကိုသဘောမတူ-

- ဗမာလူမျိုး၊ အစ္စလာမ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ကောင်းပါတယ်။ (ဗမာ၊ မွတ်ဆလင် MDY-1830)
- ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သဖြင့် အခွင့်အရေးနည်းစွာရရှိသည်ဟုမထင်ပါ။ (ဗမာ၊ မွတ်ဆလင် MDY-1921)

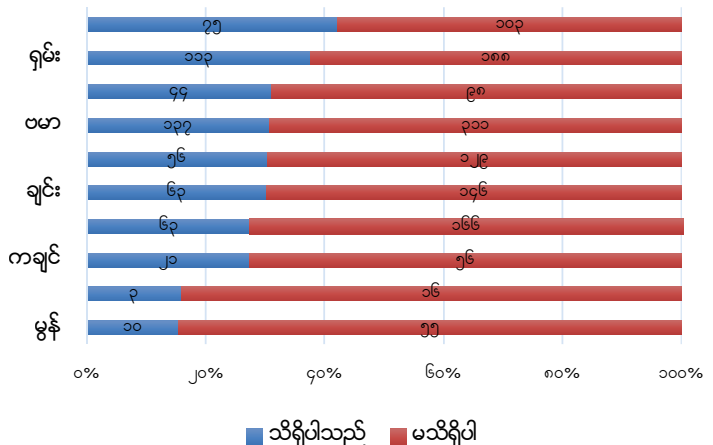
၅.၄။ နိုင်ငံသားများ၏ရပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ

နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်၊
အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍
သင်မည်မျှသိရှိပါသနည်း။

- သိရှိခြင်းမရှိပါ
- အနည်းငယ်သိရှိပါသည်
- အတော်အသင့်သိရှိပါသည်
- အပြည့်အဝသိရှိပါသည်

နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏တာဝန်နှင့် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ
သိရှိမှုအပေါ် တိုင်းရင်းသားအလိုက်ဖြေဆိုမှု

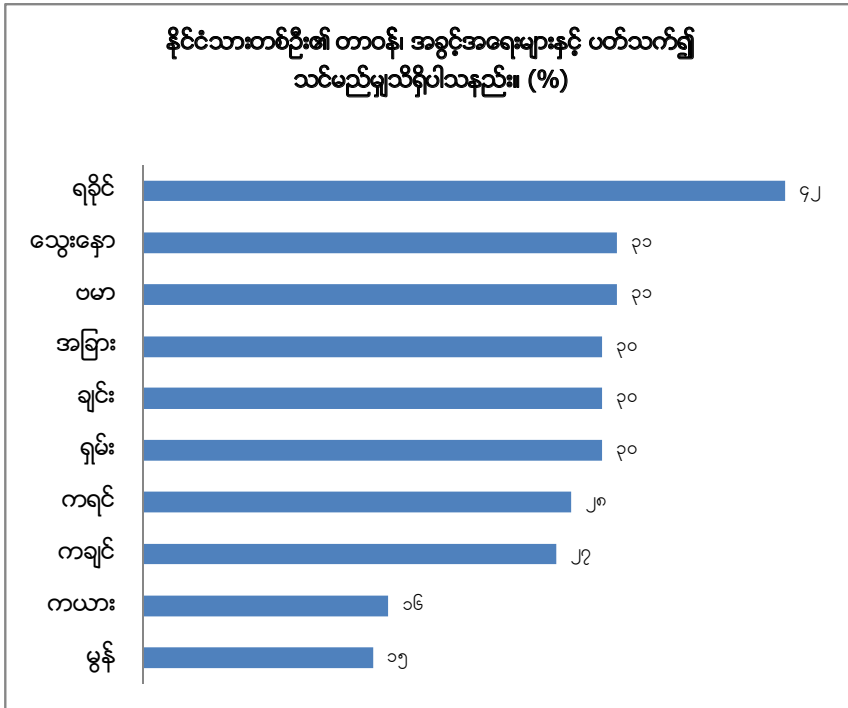
အားလုံးခြုံကြည့်လျှင် ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်များအကြောင်းကို သိရှိနားလည်မှု နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများအကြောင်း မေးမြန်းသည့်အခါတိုင်း မတူညီသောအဖြေများစွာရရှိပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်ခွင့်နှင့် နေထိုင်ပိုင်ခွင့်ဟူသောအဖြေကိုမူ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုတိုင်း၏ ဖြေကြားချက်တွင် ပါဝင်ပါ သည်။^{၂၄} အများစုခံစားရသောအချက်မှာ အားလုံးကိုတူညီသော ရပိုင်ခွင့်နှင့် တူညီသောအခွင့်အလမ်းများ ပေးသင့် ကြောင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ အချို့က စီးပွားရေးနှင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကို ရပိုင်ခွင့်ဟုဆိုပါသည်။ ယခုတစ်ကြိမ် တွင်လည်း အဖြေအများစုသည် အခြေအနေကို ၎င်းတို့မြင်သည့်အတိုင်း ဖော်ပြကြသည်ကို မတွေ့ရဘဲ မည်သို့ဖြစ်သင့်သည်ကိုသာ ဖော်ပြကြပါသည်။ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေသော ယေဘုယျအခြေအနေကို အဓိကထား ၍ ဖြေကြားသူများကမူ ရပိုင်ခွင့်အတော်များများ ပေးမထားဟုထင်မြင်ကြောင်း ဆွေးနွေးကြပါသည်။ မိမိတို့မသိ ကြောင်း ဖြေကြားသူအချို့ရှိပါသည်။

တာဝန်၊ ဝတ္တရားများနှင့် ပတ်သက်၍မူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်ရန်နှင့် ပြည်ထောင်စုကို ကာကွယ်ရန်မှာ နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားဖြစ်ကြောင်း ဖြေဆိုကြပြီး၊ အချို့ကမျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်ရှိရမည်ကို ဖော်ပြကြပါသည်။ အချို့က တာဝန်ကိုယဉ်ကျေးမှုအားကာကွယ်ခြင်းဟု ဖော်ပြပါသည်။အနည်းငယ်မျှကသာ အခွန်ပေးရန်နှင့် နိုင်ငံရေး အရ ပါဝင်ခွင့်ရှိခြင်းကို တာဝန်များအဖြစ် ဆွေးနွေးကြပါသည်။

- လွပ်လပ်စွာ ပြောဆိုရေးသားပိုင်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးဆေးကုသပိုင်ခွင့်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ တည်ငြိမ် အေးချမ်းစွာ နေထိုင်ခွင့် ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-0348)
- မိမိ၏အမျိုး၊ ဘာသာ၊ စာပေကို မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းရမည်။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ KYN-0808)
- တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ တည်ငြိမ်းအေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့အတွက် တာဝန်ရှိသည်။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ KYN-0813)
- နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဆိုသည်မှာ မိမိနိုင်ငံကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးရမည်။ မိမိစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု တို့ကို လေးစားပြီး တန်ဖိုးထားတတ်ရမည်။ မိမိနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အဘက်ဘက်မှ မိမိတတ်နိုင်သလောက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ထင်မိပါသည်။ (သွေးနွေး၊ဗုဒ္ဓ KYN-0807)
- တောင်ပေါ်ဒေသများတွင်နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားများသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ ရပိုင်ခွင့်ကိုမရကြပါဘူး။ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ ရပိုင်ခွင့်ကို တိုင်းရင်းသားဆိုရင် အပြည့်အဝမရပါဘူး။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း ရေးတို့ကိုပါဝင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ တာဝန်ဟု နားလည်ပါသည်။ (ကချင်၊ ခရစ်ယာန် KC-1169)
- ကိုယ့်နေရာဒေသမှာ လုပ်ကိုင်စားခွင့် တာဝန်-ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတာဝန်ပဲရှိပါတယ်။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓ RAK-1780)

^{၂၄} ဤအကြောင်းကိုအခန်း(၆)တွင်အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပါမည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကြားတွင် ရခိုင်ခွင့်များ၊ တာဝန်များနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပညာနည်းပါးလှပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်မူ အခြားဒေသများထက်စာလျှင် သိရှိမှုမြင့်မားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၅.၅။ နိုင်ငံရေးတွင်နိုင်ငံသားများ၏ပါဝင်မှု

ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီကာလက မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူကြိုက်များသော နိုင်ငံရေးခံယူချက် နှစ်ခုရှိပါသည်။ တစ်ခုမှာ "ဘေးထိုင်၊ ဘုပြော၊ ဘာမှမလုပ်"ဟူသော ခံယူချက်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစာပိုဒ်သည် အဆိုးမြင်နိုင်ငံရေး သမားများကို ထင်ဟပ်ပါသည်။ ၎င်းကိုရှင်းလင်းရသော် ၎င်းတို့သည် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော အချက်များ ကိုသာ အာရုံပြုပြီး၊ မည်သူ့ကိုအပြစ်ဆိုရမည်ကိုသာ ကြည့်နေသူများဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ပြောသော ပြဿနာများ အတွက် ဖြစ်နိုင်သောအခြေကိုရှာရန် စိတ်မကူးကြပေ။ ဒုတိယအချက်မှာ "မလုပ်၊မရှုတ်၊မပြုတ်"ဟူသော ခံယူချက်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမှာရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေးတွင် ဝင်ရောက်မပတ်သက်လေနှင့်၊ ဒါမှဒုက္ခမရောက်မှာဟူသော အတွေးဖြစ်ပါသည်။^{၂၅} ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီက၊ လူအများအား၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအသိရေချိန်အကြောင်း မေးမြန်းပါက "ဟုတ်တယ်၊ ဒါကြောင့်နိုင်ငံရေးနဲ့မပတ်သက်ချင်တာ"ဟု ဖြေလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ အငြင်းပွားဖွယ် ရာဖြစ်ပြီး၊ အတုအယောင်ဖြစ်သည်ဟု ဝေဖန်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ယခုအခါထိုသို့ပြောဆိုကြခြင်း အလျဉ်းမရှိတော့ပေ။ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ပြောဆိုခြင်းသည် မပြောကောင်းသောအရာမဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ၎င်းတို့၏ စည်းရုံးရေးများအကြောင်း သိရှိခြင်းသည်ပင် ပေါ်ပြူလာလာဖြစ်လာနေပါသည်။ ၂၀၁၀ခုနှစ်က ဘန်ကောက်တွင် Friedrich

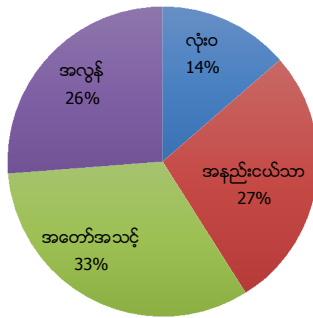
^{၂၅}ဤစာပိုဒ်မှာ ဦးနေဝင်းခေတ်က ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းနှင့်ပတ်သက်သော်လည်း၎င်းကိုဖြေဆိုသူအတော်များများက ရွေးကောက်ပွဲအကြိုနိုင်ငံရေးအရပါဝင်ခွင့်ခံယူချက်ကိုပြဿနာတွင်၎င်းကိုအသုံးပြုကြပါသည်။

Naumann Stiftung ၏ ရွေးကောက်ပွဲအကြို ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအရ၊ စာရင်းကောက်သူများ၏ (၈၇.၄%)က မဲပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းပြောကြပြီး ၁၀.၉% ကသာ မဲမပေးဟုဆိုပါသည်။^{၂၆}

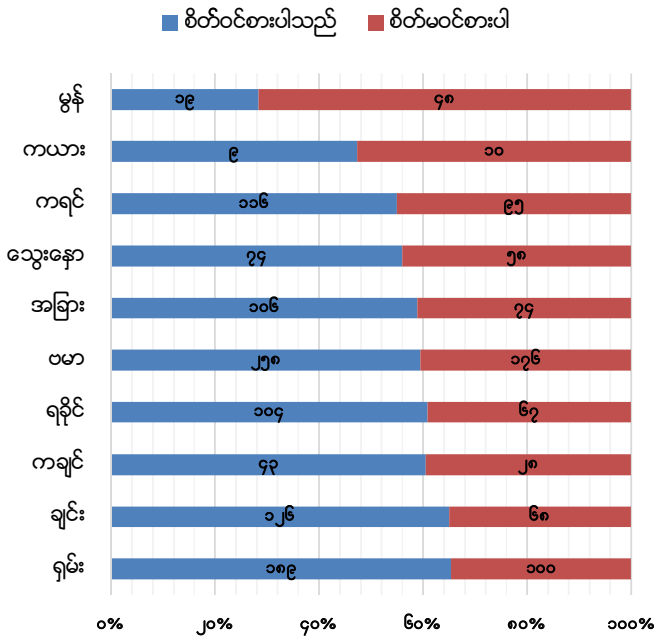
ဤကွင်းဆင်းလေ့လာမှုတွင် နိုင်ငံသားများနိုင်ငံရေးတွင် တက်ကြွမှုရှိခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံသားအများစုတို့ ထင်မြင်ချက်ကို မေးမြန်းရာ၊ နိုင်ငံရေးမှာပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းသည် ကောင်းမွန်ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်တိုးတက်ရေး အတွက် အထောက်အကူဖြစ်ကြောင်း ဖြေကြပါသည်။ သို့သော် ထိုမေးခွန်းကို မဖြေကြသူအတော်များများကိုလည်း တွေ့ရပြီး၊ အနည်းငယ်သော ဖြေကြားသူများက နိုင်ငံရေးအရပါဝင်မှုပြုခြင်းမှာ လုံခြုံမှုမရှိကြောင်း၊ မထိရောက်ကြောင်းနှင့် မကောင်းကြောင်း ဖြေကြပါသည်။

^{၂၆} ၂၅%မှာအသက်၁၈-၂၄ နှစ်ကြားဖြစ်ပြီး၊၄၁%မှာအသက် ၂၅-၃၉ နှစ်ကြားဖြစ်ကာကျန်သူများမှာထိုထက် ကြီးသူများဖြစ်ပါသည်။
၄၁%မှာရန်ကုန်မှဖြစ်ပြီး ၃၈% မှကျေးလက်မှဖြစ်ကာ ၁၁% မှာအခြားမြို့ကြီးများနှင့် ၁၀% မှာ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားမှုအတိုင်းအတာ

နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားမှု

မျှော်လင့်မထားသော အပြုသဘောဆောင်သည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ ၅၉% သည် နိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စားမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကြားတွင် နိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စားမှုအဆင့် တူကြသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ ချင်းချက်အားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

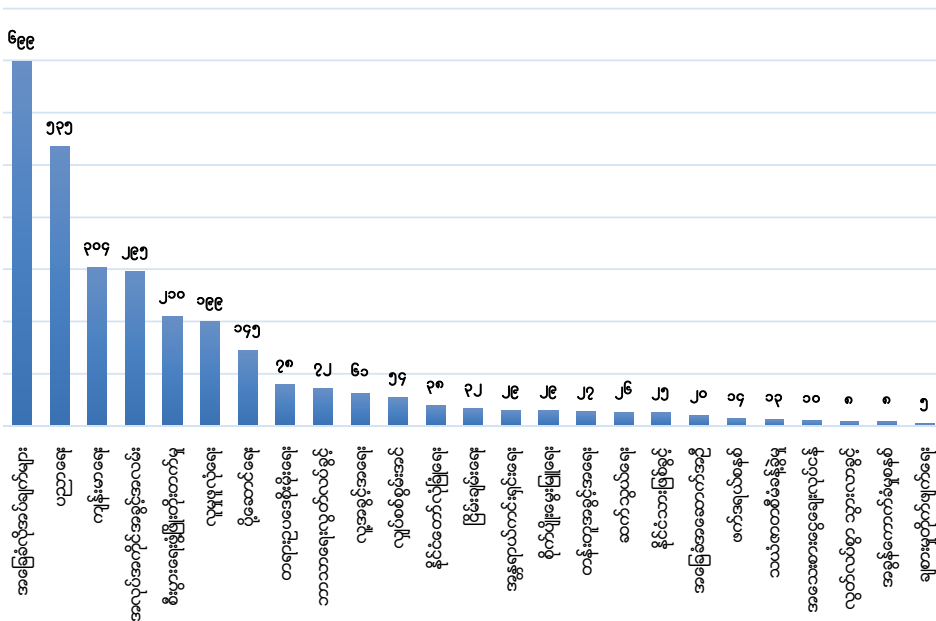
- နိုင်ငံသားအားလုံး နိုင်ငံရေးကို နားလည်သင့်တယ်။ အဲဒီလိုသာဆိုရင် နိုင်ငံဟာ ပြောင်းလဲသွားလိမ့်မယ်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0358)
- နိုင်ငံရေးကို ပြုလုပ်သောခေါင်းဆောင်များ ကျစ်လစ်ခိုင်မာမှုမရှိသည့်အချိန် အားနည်းသည့်အချိန်တွင်

နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကောင်းပါသည်။ (ကရင်၊ခရစ်ယာန် BG-1239)

- နိုင်ငံရေးတွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အလွန်အလွန်ကောင်းပါသည်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကို ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှ မကာကွယ်၊မစောင့်ရှောက်ခဲ့သော် ဘယ်သူတွေကမှ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လာရောက်လုပ်ဆောင်ပေးမယ့်သူ ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဘယ်သူကမှ ခေါင်းဆောင် ကောင်း အရည်အချင်းနဲ့ ပြည်စုံတွဲသူ တစ်ယောက်မှရှိမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အနည်းနဲ့အများဆိုသလို အားနည်း ချက်တွေရှိမှာပါ။ ထိုအားနည်းချက်တွေကို တစ်စုံတစ်ယောက်က ထောက်ပြမှသာ သိရှိနိုင်၊ ပြုပြင်နိုင် မှာပါ။ နိုင်ငံသားများသည် ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုးတို့၏ လိုအပ်ချက်တွေကို ထောက်ပြမှသာ သိရှိနိုင်၊ ပြုပြင် နိုင်မှာပါ။ နိုင်ငံသားများသည် ကိုယ့်တိုင်းပြည်၊ ကိုယ့်လူမျိုးတို့၏ လိုအပ်ချက်တွေကို ထောက်ပြပေးဖို့ အတွက် နိုင်ငံသားများသည် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်မှသာ ဖြစ်မှာပါ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသားများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်သင့်ပါသည်။ (ချင်း၊ဗုဒ္ဓ CIN-1388)
- နိုင်ငံရေးတွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် နိုင်ငံတော် တိုးတက်မှုကို အကူအညီဖြစ်စေ။ (ရှမ်း၊ဗုဒ္ဓ SHAN-1474)
- ဒီကိစ္စတွေကိုစိတ်မဝင်စားပါ။သိပ်လည်းမသိပါ။မိသားစုစားဝတ်နေရေးပဲ စိတ်ဝင်စားပါတယ်။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1776)

၅.၆။ နိုင်ငံတော်က ဘာတွေဖြည့်ဆည်းပေးသင့်သနည်း။

နိုင်ငံတော်မှသင့်အားမည်သည့်အရာများပံ့ပိုးပေးမည်ဟု ထင်ပါသနည်း။

ဖြေဆိုသူများအများဆုံးဖော်ပြသည့်ကိစ္စရပ်မှာ စားဝတ်နေရေးအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယအများဆုံး ဖော်ပြသည့်ကိစ္စမှာ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးတို့ဖြစ်ကြသည်။ စီးပွားရေးအပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းနှင့် အာမခံချက်ရှိသော လစာများအပြင် ကောင်းမွန်သော လူနေမှုအဆင့်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဖော်ပြကြပါသည်။

ဖြေဆိုသူအချို့သည် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများကို ပိုမိုပံ့ပိုးပေးသင့်သည်ဟု ပြောဆိုကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဖြေမျိုးကို ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ဖြေဆိုသူများထံမှ အများဆုံးတွေ့ရှိရပါသည်။

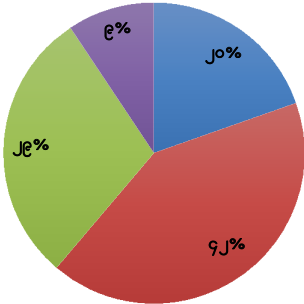
- နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ စားဝတ်နေရေးအဆင်မပြေမှုများဖြင့် ပံ့ပိုးပေးမည်ဟုထင်ပါသည်။ တချို့ဆင်းရဲလို့ နေထိုင်ရေးအဆင်မပြေသဖြင့် ငွေ(သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းများပံ့ပိုးပေးပါမည်ဟုထင်ပါသည်။ တချို့ကျောင်းသားများ ကျောင်းမတတ်နိုင်သဖြင့် ကျောင်းစရိတ်များပံ့ပိုးပေးပါမည်ဟုထင်ပါသည်။ (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1262)
- နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လုပ်ဆောင်ပြီး ပြည်သူတို့၏ အခက်အခဲနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးများနှင့်တကွ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တန်းတူအခွင့်အရေး ပေးရန်ပံ့ပိုးလိုပါသည်။ (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1278)
- ဆက်သွယ်ရေးစနစ်ကောင်းမွန်ရေး၊ ကားလမ်းကောင်းမွန်စေရန်၊ Internet Connection ကောင်းမွန်သွက်လက်စေရန်၊ Phone လိုင်းများမိစေရန်၊ SIM Card ဈေးလျော့ချပေးရန်၊ အစိုးရလစာတိုးမြှင့် ပေးရန် (ရာထူးအဆင့်နဲ့ ကိုက်ညီတဲ့လစာဖြစ်စေရန်) (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1294)
- နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ကို အဓိကပံ့ပိုးပေးရမည့် အရာကတော့ပညာရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ နှစ်နှစ်ဆယ်ကျော်နီးပါး ဖြတ်သန်းသွားတဲ့ ပညာရေးဟာ အရမ်းကို shot cut ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဖြတ်လမ်းဟာ ကျွန်တော်တို့ကို ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဘဝကို အညွှန်းတုံးစေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခေတ်မှီနိုင်ငံတော်ကြီးဖြစ်ဖို့ရန် အဓိကကတော့ ပညာရေးပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပညာရေးသာ ပံ့ပိုးပေးမယ်ဆိုရင် တိုင်းပြည်ကြီးလည်း တိုးတက်စေပါတယ်။(ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1357)

ဖြေဆိုသူအနည်းငယ်ထံမှတိုးတက်မှုမမျှော်လင့်ကြောင်းဖြေဆိုသူများလည်းရှိပါသည်။

၅.၇။ တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်များ

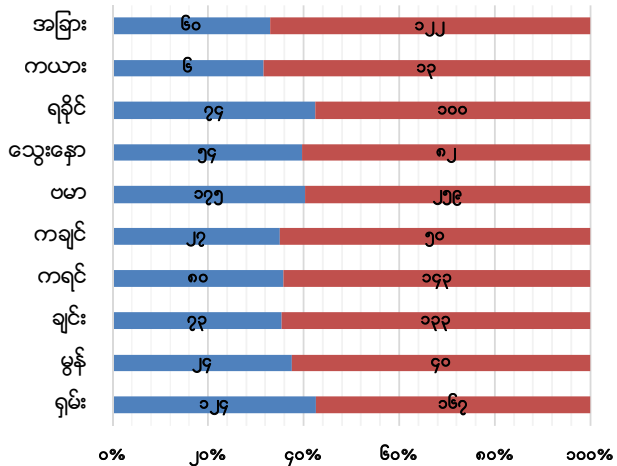
တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများကို ရရှိပါသလား။

■ လုံးဝမရရှိပါ ■ အနည်းငယ်သာ
■ အတော်အသင့် ■ အပြည့်အဝ

တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများရရှိမှု အပေါ် ဖြေကြားချက်များ

■ ရရှိပါသည် ■ မရရှိပါ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကို မေးမြန်းရာ၌ တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်များရရှိသည်ဟု ခံစားရသူမှာ ၅၀% အောက် လျော့နည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဗမာလူမျိုးများကြားတွင်လည်း တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်များ ပေးမထားဟု ခံစားရသူ ၆၀% ခန့် ရှိပါသည်။

တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်များအပေါ် မေးမြန်းထားသည့် သုတေသနမေးခွန်းကို ဖြေကြားရာတွင်လည်း မြေပြင်အခြေအနေထက် မည်သို့ဖြစ်သင့်သည်ကို အဓိကထား၍ ဖြေကြားကြပါသည်။ အများစုက သာတူညီမျှရေး၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် တွေးတောခွင့်ကို ပြောကြပါသည်။ အချို့ကလည်း တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် စာပေကို ထိန်းသိမ်းရန် ခွင့်ပြုစေလိုမှုကို အဓိကထားပြုကြပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်တို့မှာ နောက်ထပ်အပြောများသော အကြောင်းအရာများဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုအားလုံး အတွက် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မည်သည့်အရာများ ပံ့ပိုးပေးသင့်သနည်းဟူသော မေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ဖြေကြားကြသောနောက်ထပ်အဖြေများမှာ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင်များကို ပံ့ပိုးပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

- အစိုးရကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ပုဂ္ဂလိကကျောင်း၊ လျှပ်စစ်မီး၊ ကား၊ လမ်းစသည့်တို့သည်လည်း ရသင့်ရထိုက်သော အရာများဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားတိုင်းတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိမှသာလျှင် ရပိုင်ခွင့်ဆိုတာ ရှိလာမှာဖြစ်ပါသည်။ (ချင်း၊ ခရစ်ယာန် CIN-1389)
- တိုင်းရင်းသားလည်း လူ၊ မြို့ကြီးသားလည်းလူ အားလုံးဟာ လူတွေပါ။ အားလုံးတန်းတူအခွင့်အရေး ရသင့်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ (သွေးနွေး၊ ဗုဒ္ဓKYH-0473)
- လွတ်လပ်စွာပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ တွေးခေါ်နိုင်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ KYH-0467)

- လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်နိုင်ခွင့်(မွန်၊ ဗုဒ္ဓ MON-0598)
- ကျွန်တော် ချင်းတိုင်းရင်းသားဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေပြဌာန်းခွင့်၊ ပညာရေးတွင် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဖြင့်(၄)တန်းအထိ သင်ကြားခွင့်ပေးရန်။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အထူးအခွင့်အရေးပေးပြီး အရေး ပေးရန်။ တိုင်းရင်းသားပိုင်နယ်မြေ(ပြည်နယ်ပိုင်နယ်မြေ) သဘာဝအရင်းအမြစ် သယံဇာတတွေကို တိုင်းရင်းသားများ ထုတ်ယူပိုင်ဆိုင်ဖို့ထောက်ခံခွင့်ပေးရန်။ (ချင်း၊ခရစ်ယာန် CIN-1402)
- ကိုယ့်ပြည်ကိုယ့်ရွာမှာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့် ရသင့်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓRAK-1682)

၅.၈။ အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးရေးကို အောင်မြင်ရန်အတွက် မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်နည်း။

စစ်တမ်းအဖြေလွှာများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ကြည့်လျှင် အများစုသည် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရန် ဖြေကြားကြပြီး ယင်းတို့မှာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကိုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားတိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကြား ရိုးရိုးသားသားဆွေးနွေးပါက ဘုံသဘောတူညီချက်တစ်ခုရရှိမည်ဟုလည်း ဖြေဆိုသူ အများစုက ထင်မြင်ကြပါသည်။ ပြောဆိုမှုအတော်များများက ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ သံသယရှိစေမှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊ သဘာဝသယံဇာတ ခွဲဝေမှုတွင်မျှတမှုရှိခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားသုံးစွဲမှု၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကိစ္စများကို ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံးဒေသများ၌ ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားများအကြား ဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုကောင်းမွန် စေနိုင်ကြောင်းယုံကြည်ကြပါသည်။ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ပြမှုလည်း အကြိမ်အတော်များများ တွေ့ရပါသည်။ အချို့ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရန် အစိုးရ၏ တာဝန်ဖြစ်ပြီး၊ ခေါင်းဆောင်များက ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်သည်ဟု ယုံကြည်မှုလည်းရှိပါသည်။ အချို့က စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်မှုတာဝန်ကိုလည်း ဖော်ပြကြပါသည်။

- တိုင်းရင်းသားများစုပေါင်းပြီးတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အမှားအမှန်ဝေဖန်စဉ်းစားပြီး ပြုလုပ်လျှင် မိမိနိုင်ငံတော်ကြီး ကောင်းမွန်မည်ဟု ထင်ပါသည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0297)
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု အောင်မြင်ရန်အတွက် နှစ်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုဖလှယ်ပွဲများကို မြို့နယ်တိုင်းတွင် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ အဖွဲ့အစည်းကို တက္ကသိုလ်ကောလိပ်တိုင်းတွင် ထားရှိသင့်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပြီးသား အဖွဲ့စည်းများကို အစိုးရက အားကောင်းအောင် ကူညီသင့်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ရင်းနှီးမှုရရန် ဘာသာစကားအချင်းချင်း ဖလှယ်၍သင်ကြားသည့်သင်တန်းများရှိသင့်ပါသည်။ (ချင်း၊ ခရစ်ယာန် CIN-0980)
- (၁)အမြင်တူရမည် (၂)ရည်ရွယ်ချက်ခြင်းတူရမည် (၃)တသွေးတသားထဲဖြစ်ရမည် (၄)ရည်ရွယ်ချက်ပေါ်မူတည်ပြီး အတူတကွ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရမည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း မိသားစုစိတ်ရှိရမည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေရဘူးလို့အကြံပြုချင်ပါသည်။ (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် KYN-0843)

- တိုင်းရင်းသားများနှင့်ဖြစ်နေသော စစ်ပွဲတွေကိုချက်ခြင်းရပ်ပြီး တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းပြီးဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျသော တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်များကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။(သွေးနော၊ ဟိန္ဒူ MON-0597)

အဖြေများတွင်အလွန်နည်းပါးသော အရေအတွက်ကမတူကွဲပြားသောလူမျိုးစုများ(သို့မဟုတ်) ဘာသာရေးအုပ်စုများ အတူမနေနိုင်ကြောင်း ဖြေဆိုသည်ကိုတွေ့ရပြီး၊အဓိကအားဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်တွေ့ရှိရပါသည်။

- ရပိုင်ခွင့်-ကုလားနှင့်အတူမနေချင်ပါ။ ကုလားကိုဒီနေရာမှာမထားနိုင်ပါ။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓ RAK-1637)
- ကုလားနဲ့ရခိုင်အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်လို့ မရတဲ့အတွက် သီးသန့်နေရာများ ခွဲပေးထားရင် ကောင်းမယ်ထင်ပါတယ်။ အတူနေထိုင်ရင်း ပြန်ဆူပူလာမှာစိုးရိမ်ပါတယ်။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးကို အဓိကပံ့ပိုးပေးသင့်ပါတယ်။ နယ်ကျောင်းများတွင် ကျောင်းဆောင်အတွင်း ပစ္စည်းမလုံလောက်၊ ဆရာ/ဆရာမ တည်းဖို့နေရာ မရှိဘူး။ ဆရာ/ဆရာမတွေအတွက် အဆောင်တွေထားသင့်ပါတယ်။ မောင်းတောက ဆရာ/ဆရာမတွေနဲ့ ကျောင်းသားတွေအတွက် လုံခြုံရေးလည်း အထူးလိုအပ်ပါတယ်။ အသက်အန္တရာယ်လေးရှိပြီး မိဘများ ကလည်းအထူးစိုးရိမ်ကြပါတယ်။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1753)
- ဘင်္ဂါလီတွေနဲ့ အတူမနေချင်ဘူး။ (အင်ဘာလာလို ဘင်္ဂါလီကျေးရွာမျိုးကို စစ်တွေလိုမြို့လယ်ခေါင်မှာ မရှိစေချင်ဘူး။ တချိန်မှာပြဿနာဖြစ်လာနိုင်တယ်လို့ ထင်တယ်) (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓ RAK-1758)
- ၁။တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်ဆိုရင် ရိုဟင်ဂျာ၊ မွတ်စလင်ကို မထားသင့်ပါဘူး။ ၂။ရိုဟင်ဂျာဆိုတဲ့လူကို ဗုဒ္ဓဘာသာတွေနဲ့ အတူတူမထားသင့်။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1782)

(အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေးဝါဒကို လာမည့်အခန်းတွင်ဆွေးနွေးပါမည်)

အားလုံးခြုံ၍ကြည့်ရလျှင် ဖြေကြားသူများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်းအရာ ပြောင်းနေသည်ကို ထင်ဟပ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ဝင်စားမှုတိုးလာခြင်း၊ ပိုမိုများပြားသော ရပိုင်ခွင့်များနှင့် အားလုံးသာတူညီမှုကို တောင်းဆိုလာခြင်းများ ရှိလာပါသည်။ ရှေ့လာမည့်အခန်းတွင် မေးခွန်းများမှနေ၍ ထင်ဟပ်သော အကြောင်းအရာများကိုဆွေးနွေးပါမည်။

6. Themes – what was said about...

This section describes prominent themes that emerged from the questionnaires and that cut across questions. It includes the direct quotes of a large number of the respondents, reflecting their views and their concerns.

6.1 Equal rights for all

Equal rights for all was a theme that transcended all questionnaires. There were however regional differences as detailed below:

The version of equal rights of the *Christian Kayin from Bago Region* is to get freedom of religion, freedom of speech and access to land. The *Christian Kayin* people from other regions mentioned equal rights in politics, economic opportunities, social welfare and administration.

The version for *Christian Chins from Chin State* is to not be discriminated against by the state.

The *Buddhist Shan people from Shan state* want the right to have ethnics' rights for the benefit of their state and their own benefit.

The version of *Bamar Buddhists* is to get gender rights, equal rights for all ethnics, equal rights in business, equal social rights for all citizens and equal rights with regard to resources. The version of *Buddhist mixed* people is to get equal rights to all resources.

In *Rakhine*, they want education, health, economic development and social rights.

The *Bamar Muslims from Mandalay Region* want job opportunities without discrimination, freedom of religion, equal chances for education, health, business and identity cards.

Equal rights for *Bamar Muslims from Yangon Region* is to get access to social welfare, health facilities, economic opportunities, identity cards, and equal rights as citizens.

Bamar Christian mentioned equal rights and participation in social, economic, politic and religious affairs.

- 'Ethnic races have the right to use the resources of our State 2.freedom of religion 3.right to preserve our traditional 4.the right to teaching and learning of our language 5.right to preserve our Buddhism.'(Rakhine, Buddhist,RAK 1657)

- 'All ethnic want equal rights. But everybody knows Bamar get more chances. We lost health, education, development rights.' (Rakhine, Buddhist, RAK 1796)
- 'To get the equality of right, to enact ethnic's literature, custom as a curriculum, to get the equality of right Christian & Buddhist.' (Chin, Christian, CIN 1408)
- '(1) religious freedom (2) freedom of learning of language & religious literature (3) peacefully living (4) freedom of health, economics, social & politics.' (Kayin, Christian, MDY 1924)
- 'We need equity in Hluttaw and ethnic group should get autonomy. In Parliament meeting, there must be equality between state, region and self-determination area.' (Chin, Christian, CIN 1025)
- 'According to constitution, to get equal rights, don't discriminate with regard to religion, culture, gender, living standard, state help and protect Christian, Islam, Hindu, Buddhist and other religions. A citizen can live everywhere in the country. Right to access public servants. Right to do media, to have equal chances, freedom of religious, freedom of marriage and getting baby, education, right to get protection of law.' (Mon, Islam, YGN 1971)

Overall most ethnic minority respondent want resource sharing, preservation of their cultural heritage including teaching their ethnic literature and language, religious freedom, equal chances, business opportunities, transportation, human and citizens' right, not to be discriminated against, and the right to become public servants. People from some Rakhine areas want freedom of religion, getting an identity card and freedom to travel.

In demanding equal rights, ethnic minority respondents want the same rights as Bamar and self-determination. However there are Bamar respondents who felt that ethnic minorities received more rights than them, especially with regard to business. Some Bamar also mentioned that there are many influences of the

Chinese and 'Kalar' (people of Indian origin, also used for South Asian Muslims in Myanmar) as there are many mosques and both Chinese and Indians are very prominently represented in the business world.

With regard to ethnic rights, some Buddhists and Muslims from Yangon Region as well as some Muslims from Rakhine State and Mandalay Region think they are not ethnics. This is explored below.

6.2 Are Bamar an ethnic group?

The issue of if Bamar are a separate ethnic group had not specifically been raised by the questionnaire, but a few answers did point to the fact that some Buddhist Bamars did see themselves as different from the ethnic minorities. Given that this pertains more to identity rather than citizenship, the theme was not explored any further. It is however interesting that it came up.

- I cannot say because I am Buddhist. (Bamar, Buddhist, YGN 0443)
- I'm Bamar. (Bamar, Buddhist, YGN 1106 and YGN 1114)
- I'm not an ethnic person. (Bamar, Buddhist, YGN 1107 and YGN 1110)

6.3 Patriotism/ nationalism

One of the most prominent cross-cutting themes was that of patriotism, nationalism, often linked to culture, religion and sometimes to language. The issue of braveness, strength, protecting culture and /or traditions, came up throughout the qualitative answers and were reflected across questions.

- 'Myanmar is so brave and has a desire to develop more.' (Bamar, Buddhist, YGN 0299)
- 'Myanmar is Buddhist and patriotic.' (Bamar, Buddhist, YGN 0352)
- 'Brave and smart.' (Kayin & Bamar, Buddhist, YGN 0318)
- 'The generation who are quick, brave and strong.' (Bamar, Buddhist, YGN 0341)
- 'I will explain to the foreigner - Myanmar means to maintain culture and traditions from foreign culture.' (Bamar, Buddhist, YGN 0357)
- 'All of the Myanmar citizens need to be patriotic spirit. Myanmar citizens

must love our culture, country, nation.’ (Bamar, Buddhist, Mon 0703)

- ‘Real Myanmar citizens were very simple, honour and brave that would be their mindset according to the condition.’ (Kayin, Christian, BG 1304)
- ‘Myanmar means a person who is strong in patriotism and loves his own tradition.’ (Kayin, Christian, BG 1351)
- ‘Myan mean “easy to be successful in difficult situations”. Mar means “to get patriotism from everything”. Myanmar people are patriotic and polite with courage and patriotic, brave, honest, empathy, innocent and patriotic. (PaO, Buddhist, Shan 1486)

The quotes above represent more than simply love for the country and seem to reflect almost a martial tradition, a pride of history, and it was not surprising to find the names of ancient kings mentioned almost as role-models.

- ‘Myanmar country means King Anawyahtar, Kyansisthar, Bayinnoung, Alawngpayar, Banduula have managed our kingdom. We try to keep our traditions and culture all over the world. ... (Chin, Christian, Shan 1461)

In some cases some anti-foreign views were also expressed

- Some foreigners moved and resided in some regions of Myanmar. Then, they condensed their population and tried to hold national registration card. If that matter disturb the food, clothing and shelter of our citizens, we must take action against them. (Bamar, Buddhist, KYN-0800 question 3)

As well as glowing national pride, politeness was also often emphasized.

- ‘Polite and smart.’ (Kachin, Buddhist, YGN-0318)
- ‘Myanmar people are patriotic and polite with courage and patriotism, brave, honest, empathy, innocence and patriotic. All of the Myanmar people follow Buddha’s role and are doing well....’ (Rakhine, Buddhist, Rak 1690)

The interesting thing was that these answers were not limited to Bamar respondents, but also had a number of ethnic representatives who were Buddhist. These kind of statements were remarkably absent from the Kaya, Chin and Kachin samples.

6.4 The role of Buddhism

Difficult to separate from the patriotic quotes above, the role of Buddhism was another prominent theme. The questionnaires had deliberately not asked about religion, so as not prompt respondents. However a very large number of respondents within the Buddhist ethnic groups – i.e. not only Bamar respondents, equate citizenship with religion, or seem to think that in order to be Myanmar one has to also be Buddhist.

- ‘Myanmar is Buddhist’ (Bamar, Buddhist, YGN 0347)
- ‘Myanmar are Buddhist and have unity.’ (Bamar, Buddhist, YGN 0398)
- ‘I think Myanmar is better than every countries because there is Buddhism and peace.’ (Bamar, religion not given, YGN 0422)
- ‘Believing in Buddhist religion, take care of nationality, helping other and having good will.’ (Bamar, Buddhist, Mon 0603)
- ‘Myanmar – believing in Buddhist religion and devout in religion.’ (Mix, Islam, Mon 0606)
- ‘I am Buddhist, so I am Myanmar’ (Bamar, Buddhist, Mon 0675)
- ‘Myanmar peoples respect the Buddha and the dharma.’ (Mon, Buddhist, Mon 0690)
- ‘Myanmar people are very religious and live under Buddha’s admonish’ (Mon, Buddhist, KYN 0888)
- ‘Myanmar citizen means a person who is a religious Buddhist.’ (Bamar, Buddhist, KYN 0918)
- ‘Myanmar is living with Buddha’s philosophy.’ (Race-Missing, religion not given, Sagain 0035)

Below was one of the very few quotes that spoke about other religions still being able to be apart of national unity. The freedom of religion mentioned in the President’s speech quoted earlier, does not seem to be part of the national consciousness of these respondents.

- ‘Almost all of Myanmar people’s religious are Buddhist and must believe in Buddha’s dharma. Myanmar people are polite, kind and hospitality with courage and patriotism, honest, empathy, innocent. Different religions amongst many of the nation races compound as a oneness between each other.’ (Chin, Buddhist, CIN 1429)

The responses in Rakhine state were generally even fiercer than those from other Buddhist communities, reflecting the recent riots and communal tensions between Muslims and Buddhists.

- [Myanmar is] ‘The person who is Buddhist.’ (Rohinga, Muslim, RAK 1591)
- ‘Myanmar and Rakhine are not same. Rakhine always keep their promise but Myanmar are not faithful. Some Myanmar married Muslims but Rakhine don’t.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1637)
- ‘Rakhine people who is Buddhist are Myanmar.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1780)
- ‘The people who is Buddhist, having own culture, not killing another one and polite, are Myanmar.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1783)

Both the quotes about patriotism and the role of Buddhism stand in sharp contrast to the earlier depicted demand for equal rights across all ethnic groups. It points to the fact that there is a rise of religious nationalism that could find its way into politics through the debates about citizenship. The next subsection looks in more detail at the quotes which emphasised the ‘right to live in Myanmar’.

6.5 The right to live in the country

Whilst the last three sections are related, this one was by far the most interesting cross cutting theme. Given the decades where Myanmar citizens had no ‘rights’ in the western sense of the word, it is notable that the right to reside in the country seems to be a reoccurring theme across the citizenship debate. Whilst this issue may be more prominent now due to the issues surrounding the Specific groups demands to be given this right, it clearly predates the riots and has been reflected not only in the citizenship legislation but also in the anti-Indian and anti-Chinese movements(1967) in the past. The Ne Win speech quoted in the background section of this report is reflective of how precious the right to live in Myanmar is perceived. Colonial history is partly to blame, but today there is a consciousness across the country that Myanmar is sandwiched between very overpopulated neighbours, India, Bangladesh and China. So linked to patriotism, religion and pride of the country, we now have to add bloodlines as a part of the debates on citizenship.

- ‘A man resides in Myanmar but we can’t say that man is a Myanmar.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1660)

This issue was mentioned across different questions, yet came up mostly in question 4 when asked what the respondents understood about citizens’ rights and responsibilities. It is an issue which transcended ethnicity and was represented across all groups and in all states.

- ‘The *right to belong to my country* and the duty is to have patriotism and responsible for the duty given by the country.’²⁷ (Bamar, Buddhist, YGN 0296)
- ‘Right should be given only if they are dutiful citizens for the country.’ (Bamar, Buddhist, YGN 0442)
- ‘The citizens must be free to reside, freedom of religious and serve the function for the union occasionally.’ (Mixed, Muslim, MON 0616)
- ‘Right: want to live peacefully and freedom to reside. Duty: must attack aggressors.’ (Mon Buddhist, MON 0637)
- ‘Citizens have the right to go and reside in Myanmar freely.’ (Bamar, Buddhist, MON 0778)
- ‘A Citizen has the right to reside in Myanmar and to do own job. A citizen must obey the law of Myanmar.’ (Kayin, Buddhist, KYN 0842)
- ‘Right: we have the right to go and reside in any place in Myanmar. Duty: we must obey the order of the government.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1779)
- Right: Right of living in our region. Duty: I have the duty of Buddha, Dharma, Sangha.’ (Rakhine, Buddhist, RAK 1780)

²⁷ Italics added

၆။ အဓိကအကြောင်းအရာများ-ဘာတွေပြောကြသနည်း။

ဤအခန်းသည် မေးမြန်းထားသော မေးခွန်းများမှရရှိလာသော ထင်ရှားသည့်အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မေးခွန်းဖြေသူအများ အပြား၏ ဖြေဆိုမှုများကို တိုက်ရိုက်ကိုးကား၍ ၎င်းတို့၏အမြင်များနှင့် ယူဆချက် များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

၆.၁။ အားလုံးအတွက် တူညီသောရပိုင်ခွင့်များ

နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်သည် ပုံမှန်ပြောဆို နေသော အကြောင်းအရာများထက် ပို၍ ဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်ဒေသကိုလိုက်၍ မတူညီ သော အမြင်များရှိပြီး အောက်တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးမှ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ကရင်များဆိုလိုသည့် အားလုံးအတွက် တူညီသောရပိုင်ခွင့်များမှာ ဘာသာရေးအရ လွတ်လပ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကိုဆိုလိုပါသည်။ အခြားဒေသများမှ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် ကရင်များကမူ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ၊ လူမှုအကူအညီများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး များတွင် တန်းတူရပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ပြကြပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်မှခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ချင်းများက ပြည်နယ်ကိုလိုက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုရန်ဆိုကြပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရှမ်းများက ၎င်းတို့ပြည်နယ် ၎င်းတို့အကျိုးအတွက် ရပိုင်ခွင့်များရခွင့်ရှိရန်ဆိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဗမာများက ကျား၊မရပိုင်ခွင့်၊ တိုင်းရင်းသားအားလုံး တန်းတူရပိုင်ခွင့်၊ စီးပွားရေးတွင် တန်းတူရပိုင်ခွင့်၊ နိုင်ငံသားများအတွက် တူညီသော လူမှုရေးရပိုင်ခွင့်များနှင့် သယံဇာတများပေါ်တွင် တန်းတူရပိုင်ခွင့်များကို ဆိုကြပါ သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သွေးနုနုသောသူများက သယံဇာတအားလုံးအတွက် ညီတူညီမျှရပိုင်ခွင့်ရရန်ပြောကြပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်မူ ၎င်းတို့က ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လူမှုရေးရပိုင်ခွင့်များကို ရလိုကြ ပါသည်။

မွန်လေးတိုင်းဒေသကြီးမှ ဗမာ၊မွတ်ဆလင်များက ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း၊ ဘာသာရေး ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားတို့အတွက် တန်းတူအခွင့်အရေး ရလို ကြောင်းဆိုပါသည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးမှ ဗမာ၊မွတ်ဆလင်များ၏ တန်းတူရပိုင်ခွင့်များမှာ လူမှုဖူလုံရေး အစီအစဉ်များရရှိခွင့်၊ ကျန်းမာရေး ပံ့ပိုးမှုများ၊ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ၊ မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားနှင့် နိုင်ငံသားတစ်ဦးအနေဖြင့် တန်းတူညီသော ရပိုင်ခွင့် များကို ဆိုလိုပါသည်။

ဗမာ၊ခရစ်ယာန်များကမူ တန်းတူညီသော ရပိုင်ခွင့်၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးကိစ္စများတွင် ပါဝင် ခွင့်ကို ဆိုလိုပါသည်။

- ကျွန်ုပ်တို့သည် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတစ်ခုမှ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်မှန် သမျှကို အပြည့်အဝ ရရှိရမည်။ ၁။ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် ၂။မိမိတို့ဒေသပိုင် သဘာဝသယံဇာတများကို ၇၅% ခံစားရမည်။ ၃။မိမိတို့ဒေသ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ၄။မိမိတို့စာပေကို

မိမိသင်အပိုင်းခွင့်ရှိရမည် ၅။သမိုင်းဝင်ဘုရား၊ ပုထိုးအမှတ်အသား၊ ရုပ်ထုများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓRAK-1657)

- တိုင်းရင်းသားဆိုတာ အားလုံးတန်းတူ အခွင့်အရေးလိုချင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်ဗမာကို အထူးအခွင့်အရေး ပေးနေတာကို လူတိုင်းသိမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအပိုင်းတွေမှ ကျွန်မတို့ အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးနေတယ်လို့ ခံစားရပါတယ်။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓRAK-1796)
- ကျောသားရင်သား မခွဲခြားဘဲ တန်းတူအခွင့်အရေး ရရှိရေး၊ မိမိမျိုးနွယ်စု စာပေအားဖြင့် ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားနိုင်ရေး၊ မိမိမျိုးနွယ်စု၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ထွန်းကား ရေး၊ ခရစ်ယာန်တစ်ယောက်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကဲ့သို့ အခွင့်အရေးတန်းတူရရှိရေး(ချင်း၊ ခရစ် ယာန် CIN-1408)
- (၁) ဘာသာတရားလွတ်လပ်ခွင့် (၂) ဘာသာစကား၊ဘာသာတရားလွတ်လပ်စွာသင်ကြားခွင့် (၃) ငြိမ်းချမ်း စွာနေထိုင်ခွင့် (၄) ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးများကို လွတ်လပ်စွာ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ဘာသာ တရားတိုင်း တူညီသော အခွင့်အရေးရရှိရန် (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် MDY-1924)
- တိုင်းရင်းသားများသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရသင့်ကြောင်း လွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသားများနှင့် အမျိုး သားများကို တန်းတူရပိုင်ခွင့်ရှိရန်လိုသည် (ချင်း၊ ခရစ်ယာန် CIN-1025)
- တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးရခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ရခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာအိမ်ထောင်ပြုခြင်းနှင့် သားသမီးယူခွင့်ရခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာပညာသင်ကြားခွင့်ရခြင်း၊ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအခန်း(၈)၊အပိုဒ်(၃၅၂) အရ နိုင်ငံတော်သည် အလုပ်အကိုင်ခန့်ထားရာတွင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံဝန်ထမ်းရွေးချယ်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့် နိုင်ငံသားကိုမှ လူမျိုး၊ ဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာသာသနာ၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရာထူးခန့်ထားခြင်းကို ခွဲခြားခြင်းမပြုရ ဆိုသောရပိုင်ခွင့်၊ ဥပဒေ၏ အကာအကွယ်ကိုလည်း တန်းတူညီမျှ ရပိုင်ခွင့်။ (မွန်၊ အစွလာမ် YGN-1971)

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ဖြေဆိုသူအများစုကို ခြုံ၍ကြည့်ပါက ၎င်းတို့သည် သယံဇာတမျှဝေခြင်း၊ ၎င်းတို့ဘာသာ စကား နှင့် စာပေကို သင်ကြားခြင်းအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်၊ တူညီသောအခွင့်အလမ်း၊ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ၊ သယံဇာတပိုင်ဆိုင်ရေး၊ လူသားနှင့်နိုင်ငံသား ရပိုင်ခွင့်များ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမပြုခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်ပိုင်ခွင့်များကို အလိုရှိကြပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အချို့ဒေသများမှ လူများက ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်၊ အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ကဒ် ရရှိရေးနှင့် လွတ်လပ်စွာ ခရီးသွားလာခွင့်များ ရလို ပါသည်။

တူညီသောရပိုင်ခွင့်များကို တောင်းဆိုရာတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ဖြေဆိုသူများသည် ဗမာများကဲ့သို့ပင် တူညီသော ရပိုင်ခွင့်များ ရလိုပါသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားများသည် စီးပွားရေးကဲ့သို့သော ရပိုင်ခွင့်များတွင် ၎င်းတို့ထက် ပိုရ သည်ဟုခံစားနေရသောဗမာလူမျိုးဖြေဆိုသူများကိုတွေ့ရပါသည်။ အချို့ဗမာများကတရုတ်နှင့်ကုလား (အိန္ဒိယဇာတိ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်အာရှ မွတ်ဆလင်များ)များ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကိုလည်း ဖော်ပြကြရာ ဗလီအများအပြားရှိခြင်းနှင့် တရုတ်၊ အိန္ဒိယနွယ်စွမ်းများသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် လွှမ်းမိုးကြောင်း ဆိုကြပါသည်။

တိုင်းရင်းသားရပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးမှ အချို့ဗုဒ္ဓဘာသာများနှင့် မွတ်ဆလင်များ၊ ရခိုင်ပြည် နယ်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးမှ အချို့မွတ်ဆလင်များက ၎င်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားမဟုတ်ဟု ထင်မြင်ကြပါသည်။ ၎င်းအကြောင်းအရာကို အောက်တွင်ထပ်မံသုံးသပ်တင်ပြပါမည်။

၆.၂။ ဗမာသည် တိုင်းရင်းသားအုပ်စု တစ်ခုလား

ဗမာဆိုသည် သီးခြားတိုင်းရင်းသားအုပ်စုလား ဟူသည့်ကိစ္စရပ်ကို မေးခွန်းများတွင် သီးခြားဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ သို့သော် အချို့အခြေများတွင် အချို့ဗုဒ္ဓဘာသာဗမာများသည် တိုင်းရင်းသားများနှင့် မတူသော အတန်းအစားအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်ဟု ဖြေဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါဖြေဆိုမှုသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုထက်စာလျှင် သရုပ် လက္ခဏာ(identity)နှင့် ပို၍သက်ဆိုင်နေသဖြင့် ထပ်မံဆွေးနွေးမှု မပြုလုပ်တော့ပါ။ သို့သော် ထိုသို့ဖြေဆိုလာမှုမှာမူ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းပါသည်။

- ကျွန်ုပ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည့်အတွက် မပြောတတ်ပါ။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-0443)
- ကျွန်တော်သည် ဗမာဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုဟု မယူဆပါ။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-1106 နှင့် YGN-1114)
- တိုင်းရင်းသားမဟုတ်ပါ။ (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-1107 နှင့် YGN-1110)

၆.၃။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒ

ဖြေဆိုမှုများတွင် အပေါ်လွင်ဆုံး၊ အလွယ်ဆုံး သိရှိနိုင်သည့် အကြောင်းအရာမှာ မျိုးချစ်စိတ်၊ အမျိုးသားဝါဒဖြစ်ပြီး၊ တစ်ခါတစ်ရံ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေးနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ ဘာသာစကားနှင့် ချိတ်ဆက်ဖြေဆိုကြပါသည်။ ရဲရင့်ခြင်း၊ အင်အား၊ ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၊ ရိုးရာအစဉ်အလာ စသည်တို့သည် သုတေသနမေးခွန်းများကို ပြန်လည်ဖြေဆိုထားသော အခြေများတွင် ထင်ဟပ်လျက်ရှိပါသည်။

- မြန်မာဆိုတာ ရဲစွမ်းသတ္တိအပြည့်ရှိတယ်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုး ကောင်းစားစေလိုခြင်း (ဗမာ၊ဗုဒ္ဓ YGN-0299)
- မြန်မာဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော လူမျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဘောထားဖြူစင်ပြီး ဘာသာတရားကို အထူးပဲ လေးစားယုံကြည်ပြီး မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိပါသည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0352)
- ယဉ်ကျေးမှုတည်ကြည်မှုရှိတယ်။(ကရင်-ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0318)
- လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သန်မာသည့် မျိုးရိုးဟု ရှင်းပြပါမည်။(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0341)
- မြန်မာဆိုသည်မှာ ကိုယ့်တိုင်းပြည်၊ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုအား အခြားတိုင်းရင်းသားများ ဝင်ရောက် နှောက်ယှက်မှုမရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည်ဟု နိုင်ငံခြားသားတစ်ယောက်အား ရှင်းပြပါသည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0357)
- မြန်မာဆိုသည်မှာ မျိုးချစ်စိတ်ရှိရမည်။ ကိုယ့်ဘာသာ၊ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကို ချစ်မြတ်နိုးရမည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ Mon-0703)
- မြန်မာဆိုတာ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ပြီး ဖြူစင်တဲ့ စိတ်ထားရှိခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။(ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1304)
- မြန်မာဆိုသည်မှာ မျိုးချစ်စိတ် ထက်သန်သူ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းသူဟု ဆိုပါသည်။ (ကရင်၊ ခရစ်ယာန် BG-1351)

- မြန်မာဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်မှာကို နိုင်ငံခြားသားတစ်ယောက်က ကျွန်ုပ်အားမေးလာခဲ့လျှင် မြန်- မြန်ဆန်သွက်လက်သည်။ မာ- စိတ်ဓာတ်ခိုင်မာ၊ ခန္ဓာကိုယ်ကျန်းမာသန်စွမ်းသည်။ မြန်မာသည် ဗမာဆိုသည့် စကားလုံးမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိလိုက်ရပါသည်။ (ပဒုဒ္ဒါပုဒ္ဒ Shan-1486)

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဖြေဆိုမှုများသည် တိုင်းပြည်ကို ရိုးရိုးသားသား ချစ်မြတ်နိုးသည့်ပုံစံထက် ကျော်လွန်၍ စစ်တိုက်လေ့ရှိသော ဓလေ့ရိုးရာ၊ သမိုင်းကိုဂုဏ်ယူခြင်းတို့ကို ထင်ဟပ်ပါသည်။ ရှေးဘုရင်များ၏ အမည်များကို ဖော်ထုတ်၍ စံထားရသောပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ် ဖော်ပြကြခြင်းမှာလည်း အံ့သြဖွယ်တော့မဟုတ်ပေ။

- မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းစုံတို့သည် ရေမြေသာဘာဝအလိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ထိုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများစု ဝေးနေထိုင်ရာမှ နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ထိုနိုင်ငံကို မြန်မာမင်းဖြစ်သည့် အနော်ရထာက စတင်တည်ထောင်သောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေသော လူမျိုးအားလုံးကို မြန်မာဟု ခေါ်သည်။(ချင်း၊ခရစ်ယာန် Shan-1461)

အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံခြားဆန့်ကျင်သော အမြင်များကို ဖော်ပြမှုများရှိပါသည်။

- အချို့နေရာများတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ တရားမဝင် ပြောင်းရွှေ့လာပြီး လူများစုဖြစ်လာသောအခါ နိုင်ငံသားအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်းများလည်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် မိမိနိုင်ငံသားများ၏ နေထိုင်စားသောက်မှုကို အန္တရာယ်ပေးလာလျှင် ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူရန်လိုအပ်လှပါသည်။(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓKYN-0800)

ထိုနည်းတူပင် တောက်ပသော အမျိုးသားရေး၊ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားမှု၊ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှုတို့ကိုလည်း အလေးအနက်ထား ပြောသည်များလည်း တွေ့ရပါသည်။

- ယဉ်ကျေးမှုတည်ကြည်မှုရှိတယ်။(ကချင်၊ ဗုဒ္ဓYGN-0318)
- မြန်မာဆိုတာ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိတယ်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိတယ်။ နီးကြားမှုရှိတယ်။ တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက်လည်း ရိုင်းပင်းကူညီမှုရှိတယ်။ တခြားတိုင်းပြည်ကိုသွားလည်း မြန်မာအချင်းချင်းသွေးနီကြတယ်။ ဘာသာတော့မတူပါ။ အများအားဖြင့်ဗုဒ္ဓဘာသာပါ။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1690)

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသောကိစ္စမှာ အဆိုပါအဖြေများကို ဗမာလူမျိုးဖြေဆိုသူများသာမကဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ဖြေဆိုသူအချို့ကလည်း ဤသို့ဖြေဆိုကြသည်ကို တွေ့ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြေဆိုခြင်းမျိုးကို ကယား၊ ချင်းနှင့်ကချင်တို့မှ ဖြေဆိုကြခြင်းမရှိသည်ကို မှတ်မှတ်ထင်ထင်တွေ့ရပါသည်။

၆.၄။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍ

အထက်ကမျိုးချစ်စိတ်နှင့်ပတ်သက်သော အဖြေအတွက် ပြောဆိုချက်များတွင် ခွဲထုတ်ရန်ခက်ခဲသည့် နောက်ထပ်ထင်ရှားသော အကြောင်းအရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ မေးခွန်းများတွင်မူ ဘာသာရေးကိစ္စကို ဦးတည်၍ မေးမြန်းခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အဖြေများက ချက်ခြင်းဖြေကြားမှုမျိုးတော့ မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကြားတွင် များစွာသောဖြေဆိုသူများက နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို ဘာသာရေးနှင့် တူညီသည်ဟု ယူဆကြပြီး၊ သို့မဟုတ်ပါကလည်း မြန်မာဖြစ်ရန် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု စဉ်းစားကြပုံရပါ

သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများဆိုရာတွင် ဗမာဖြေဆိုသူများကို ချဉ်းဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပေ။

- မြန်မာဆိုတာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0347)
- ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်ပြီးလူမျိုးချင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိခြင်းကိုမြန်မာဟုရှင်းပြသည်။(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0398)
- မြန်မာဆိုသည်မှာတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးချစ်ခင်ခင်နေရမည်။နိုင်ငံသားများအားလုံးချစ်ခင်စွာနေရမည်။(ဗမာ၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာမဖြေထား YGN-0422)
- ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်၊ အမျိုးသာသနာစောင့်ရှောက်၊ သူတပါးကိုကူညီပေး၊ စိတ်ထားကောင်း (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ MON-0603)
- မြန်မာ-ဗုဒ္ဓဘာသာကိုကိုးကွယ်၊ ဘာသာတရားကိုင်းရှိုင်း။(သွေးနှော၊ အစ္စလာမ် MON-0606)
- ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်လို့မြန်မာလို့ခေါ်။(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓMON-0675)
- ဘုရားတရားကြည်ညို။(မွန်၊ ဗုဒ္ဓMON-0690)
- မြန်မာဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံဖြစ်သည်နှင့်အညီ ယဉ်ကျေးမှုကို စောင့်ထိန်းသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။(မွန်၊ ဗုဒ္ဓKYN-0888)
- ဗုဒ္ဓ၏ ဆိုဆုံးမခြင်းမှ ခံယူကျင့်သုံးနေထိုင်ခြင်းကြောင့် မြန်မာဟု သတ်မှတ်ပါသည်။(ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓKYN-0918)
- ဗုဒ္ဓတရားတော်နှင့်အညီ နေထိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ (လူမျိုး၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ-ဖြေဆိုထားခြင်း မရှိ Sagaing-0035)

အောက်တွင် ကိုးကားထားသော ဖြေဆိုမှုအနည်းငယ်တွင်မူ အခြားကိုးကွယ်ရာဘာသာများသည်လည်း အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဖြေဆိုထားပါသည်။ အစောပိုင်းက သမ္မတ၏ မိန့်ခွန်းတွင် လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ကို ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သော်လည်း ထိုဖြေဆိုသူတို့က အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်တစ်ခုအဖြစ် လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ကို ထည့်သွင်းရမည်တို့သိရှိပုံမပေါ်ပေ။

- မြန်မာဆိုသည်တိုင်းရင်းသားများစွာနှင့်ခွဲစည်းတဲ့ပြည်တစ်ခုဖြစ်သည်။ရိုးသားပွင့်လင်းဘာသာတရားကိုကိုင်းရှိုင်းကြပြီးယဉ်ကျေးမှုကိုမြတ်နိုးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားသည် ကိုယ့်မျိုးပြည်ကိုချစ်မြတ်နိုးသည်။ အိုးမကွဲ၊ အိမ်မကွဲ စည်းလုံးကြသည်။(ချင်း၊ ဗုဒ္ဓCIN-1429)

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ဖြေဆိုမှုများတွင် အခြားနေရာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များထက်စာလျှင် ယေဘုယျအားဖြင့် ပိုမိုပြင်းထန်သော သဘောကို တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းမှာမကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားသောမွတ်ဆလင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကြား အဓိကရုဏ်းနှင့် တင်းမာမှုများကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။

- မြန်မာဆိုတာ- ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သူ(ရိုဟင်ဂျာ၊ အစ္စလာမ် RAK-1591)
- မြန်မာနဲ့ရခိုင်မတူပါ။ ရခိုင်က စကားတခွန်းဆိုတခွန်းပဲပြော။ မြန်မာဆိုတာသစ္စာမရှိပါ။ ကုလားကိုယူတယ်။ ရခိုင်ကမယူပါ။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1637)
- ဗုဒ္ဓဘာသာ ရခိုင်သားဟာ မြန်မာပါ(ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1780)
- မြန်မာဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာလူမျိုး၊ မြန်မာဆိုတာ ဘာသာရေးအဆုံးအမနှင့်နေထိုင်၊ တစ်ဘာသာနှင့် တစ်ဘာသာ လေးစားသည်။ (ရခိုင်၊ဗုဒ္ဓ RAK-1783)

အစောပိုင်းက တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ အားလုံးကြားတွင် တူညီသောရခိုင်ခွင့်များ တောင်းဆိုရာတွင် ကိုးကားပြဆိုချက်များအရ မျိုးချစ်စိတ်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အပြိုင်ထွက်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းမှာ

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအကြောင်း ငြင်းခုံခြင်းမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံရေးအတွင်းသို့ ဘာသာရေး အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်အသွင်ဖြင့် နီးကပ်ခြင်းကို ညွှန်ပြနေပါသည်။ ရှေ့လာမည့် အခန်းခွဲသည် 'မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေထိုင်ခွင့်' နှင့်ပတ်သက်၍ အလေး အနက်ထားပြောကြားမှုကို ကိုးကားချက်များအပေါ် အသေးစိတ်ကြည့်ရှုမည်ဖြစ်ပါသည်။

၆.၅။ တိုင်းပြည်အတွင်းနေထိုင်ခွင့်

နောက်ဆုံးအခန်းသုံးခုမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်စပ်နေပြီး၊ ယခုဆွေးနွေးမည့်ကိစ္စမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ထွက်ပေါ်လာ သည့် အကြောင်းအရာဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာ 'ရပိုင်ခွင့်' ဆိုသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်တိုင်းသဘာဝနှင့်ယှဉ် စဉ်းစားပါက မည်သည့်ရပိုင်ခွင့်မျှ မရှိခဲ့ရာ၊ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်အကြောင်း ငြင်းခုံတိုင်း တိုင်းပြည်အတွင်း နေထိုင်ခွင့်ဆိုသည်မှာ အကြိမ်ကြိမ် ပေါ်ထွက်လာသည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယခုအခါ သီးခြားအုပ်စုများက အဆိုပါရပိုင်ခွင့်ကို တောင်းဆိုလာရာ ထိုကိစ္စသည် ပိုမိုထင်ရှားစွာ ပေါ်ထွက်လာပါ သည်။ ထိုကိစ္စမှာ အဓိကရုဏ်းမတိုင်မီကတည်းက ရှိနေပြီး နိုင်ငံသားဥပဒေကို ထင်ဟပ်ရုံမျှမက၊ အတိတ်က အိန္ဒိယ လူမျိုးဆန့်ကျင်ရေးနှင့် တရုတ်လူမျိုးဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှု (၁၉၆၇)တို့ကိုပါ ထင်ဟပ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ နောက်ခံအကြောင်းအခန်းတွင် ကိုးကားဖော်ပြထားသော ဦးနေဝင်း၏ မိန့်ခွန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခွင့်ရခြင်း ဆိုသည်မှာ တန်ဖိုးထားစရာတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ကိုလိုနီသမိုင်းကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အပြစ်တင်ရ မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယနေ့တိုင်းပြည်တစ်ဝှမ်းတွင် နားလည်ထားကြသော ကိစ္စမှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် လူဦးရေ အလွန်များပြားလှသော အိန္ဒိယ၊ တရုတ်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တို့ကြားတွင် ညပ်နေသည်ဟူသော ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မျိုးချစ်စိတ်၊ ဘာသာရေးနှင့် တိုင်းပြည်၏ဂုဏ်တို့နှင့် ချိတ်ဆက်၍၊ ယခုအခါ သွေးနှောခြင်းများကို နိုင်ငံသား ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှုများတွင် ထည့်သွင်းရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံမှာလာနေတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံသားမဟုတ်ပါဘူး။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1660)

တိုင်းပြည်အတွင်း နေထိုင်ခွင့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မတူညီသောမေးခွန်းများတွင် ဖြေဆိုကြပြီး၊ ဤကိစ္စကို အများဆုံး ထည့်သွင်းဖြေဆိုသည့် မေးခွန်းမှာ မေးခွန်းနံပါတ် (၄)ဖြစ်သည့် နိုင်ငံသားတို့၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို မည်သို့နားလည်သနည်းဆိုသည့် မေးခွန်းတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုကိစ္စမှာ တိုင်းရင်းသားရေးရာကိစ္စများထက် ပို၍ ဆွေးနွေးသော ကိစ္စရပ်ဖြစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အားလုံးတွင် လည်းဖြေဆိုမှုများပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဦးသည် မိမိရပိုင်ခွင့်ကို ဆိုသည်မှာ မိမိနိုင်ငံကိုသာ မိမိပိုင်ဆိုင်ပြီး တာဝန်ဆိုသည်မှာ မိမိနိုင်ငံအပေါ် သစ္စာရှိပြီး အမှားအမှန်ဝေဖန်ပြီး ဆောင်ရွက်မှသာလျှင် ရသင့်ရထိုက်သော ပေးသမျှ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0296)
- ရပိုင်ခွင့်ဆိုသည်မှာ အလုပ်ကြိုးစား၍ နိုင်ငံတော်မှ ပေးအပ်သောတာဝန်ကို ကျေပွန်စွမ်းဆောင်ပြီး ရိုးသား ကြိုးစားပြီး ပေးအပ်သောတာဝန်ကို ကျေပွန်မှသာရပိုင်ခွင့်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး တာဝန်ဆိုသည်မှာ ပေးအပ်သော အလုပ်ကို မနီကပ်ဘဲ ကျရာကဏ္ဍမှ ထမ်းဆောင်နိုင်သော ဝန်ထမ်းကောင်းတာဝန်ယူရသော သူကိုဆိုလိုပါ သည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ YGN-0442)
- လွတ်လပ်စွာနေထိုင်ခွင့်၊ ဘာသာတရားကိုးကွယ်ခွင့်၊ လိုအပ်လာလျှင် တိုင်းပြည်အတွက် လုပ်ဆောင် ပေးရမည်။ (သွေးနှော၊ အစ္စလာမ် MON-0616)
- အခွင့်အရေး-မြန်မာနိုင်ငံအေးချမ်းတော့ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာ။ တာဝန်-နိုင်ငံကို ထိပါးကျူးကျော်ရင် ပိုင်းဝန်း တိုက်ခိုက်ရမယ်။ (မွန်၊ ဗုဒ္ဓ MON-0637)
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်စွာ သွားလာနေထိုင်ခွင့်ရသည်။ (ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ MON-0778)
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ပိုင်ခွင့်ရှိ၊ ကိုယ်ပိုင်အလုပ်ကို လွတ်လပ်စွာလုပ်ခွင့်ရှိခြင်း၊ နိုင်ငံတော်မှချမှတ်ထား

သော စည်းကမ်းများကို လိုက်နာရမယ့်။ (ကရင်၊ ဗုဒ္ဓ KYN-0842)

- ရပိုင်ခွင့်နေထိုင်ပိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးကိုသွားလာပိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ တာဝန်-အစိုးရက လာဆိုလာ၊ မလာနဲ့ဆို မလာနဲ့ပေါ့ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1779)
- ကိုယ့်နေရာဒေသများ လုပ်ကိုင်စားခွင့်တာဝန်-ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတာဝန်ပဲရှိပါတယ်။ (ရခိုင်၊ ဗုဒ္ဓ RAK-1780)

7. Research Findings and Recommendations

7.1. Main findings

A government trying to transform a nation is faced with two steep challenges: first to make the people believe in a future that is positive and possible and second to follow that up with coherent action to fulfil that possibility. Countries that have had years of stagnant/little development develop a ‘learned helplessness’ and it is both amazing and encouraging to find that the Myanmar people believe in the transformation of their country and spoke about the concept of fairness, shared consistent beliefs and believed in a common national future. More specifically the strong underlying encouraging themes were:

- *A sense of oneness:* In responding to how they would describe their country to a foreigner, apart from the legal aspect of being a Myanmar national (i.e. holders of ID cards), the most common answer was that Myanmar was the combination of various national races. Understandably this view was stronger amongst ethnic races than amongst Bamar.
- *Commonly held beliefs on citizenship:* There was a greater similarity than disparity in responses: surveys across more than 2000 participants and the 8 main ethnicities revealed a stark similarity in responses whether negative or positive, where the results could be said to be statistically similar rather than different. There were three striking examples. The first was on ‘how alienated / ignored do you feel by the state?’ where Kachin, Kayin, mixed race, Shan, Bamar, Kayah, and Rakhine responded similarly. Secondly whilst responding to ‘interest in politics’ again, the same set of ethnicities had largely similar responses ranging from 55% to 65%, with the exception of Mon state at 28%. The third was whether ‘ethnicities were given sufficient rights’ and the responses from most nationalities were again within a narrow range. The two anomalies were a) respondents from Mon state that held differing views and b) that Bamar held the same views as that of the minority ethnicities and felt equally connected or alienated as other ethnicities.
- *Growing sense of patriotism/nationalism:* One of the most prominent cross-cutting themes was that of patriotism, nationalism, often linked to culture, religion and sometimes to language. The issue of braveness,

strength, protecting culture and/or traditions, came up throughout the qualitative answers and were reflected across questions. This was more than simply love for the country and seems to reflect almost a martial tradition, a pride of history, and it was not surprising to find the names of ancient kings mentioned almost as role-models.

- *Concept of fairness:* Equal rights for all were a theme that transcended all questionnaires. There were however regional differences on whether the fairness was based on access to resources (Bamars) or a federated concept of ethnic rights and national rights (other ethnic nationalities). A lot of these rights focussed on freedom of culture, religion, speech, access to land, and most importantly access to opportunities.
- *The right to live in the country.* Given the decades where Myanmar citizens had no 'rights' in the western sense of the word, it is notable that the right to reside in the country seems to be a reoccurring theme across the citizenship debate. Whilst this issue may be more prominent now due to the issues surrounding the Specific group demands to be given this right, it clearly predates the riots and has been reflected not only in the citizenship legislation but also in the anti-Indian and anti-Chinese movements in the past.
- *Projection into the future:* Although the questions in the nationwide survey were intended to capture the situation today, the majority of the answers focused on 'what should be' – i.e. commonly held belief of a harmonious future state of the nation. Rather than be stuck in the helplessness of the past, citizens whilst acknowledging the lack of rights also acknowledged the momentum and direction of change and projected their views in the future.

In summary, these insights are extremely useful as they show a greater coherence of beliefs in harmony, concepts of equitable possibilities and the future state of the nation. However the last points on the concepts of fairness and nationalism (and as a result of national transformation) also show the subtle differences that exist and the expectation in each ethnicity that could hamper national progress.

In the subtleties of strongly held beliefs there were two further insightful findings that need to be addressed carefully: a) a growing sense of differing views on what rights are (and what is expected) and b) a growing sense of Buddhism as part of

the national identity that serves to discriminate or divide rather than unite.

- *Differing expectation on rights by ethnicity:* Equal rights for all were a theme that transcended all questionnaires. There were however regional differences on whether the fairness was based on access to resources (Bamars) or a federated concept of ethnic rights and national rights (other ethnic groups).
- *A growing sense of Buddhism as part of the national identity* that serves to discriminate/divide rather than unite. Difficult to separate from the patriotic quotes above, the role of Buddhism was another prominent theme. However a very large number of respondents within the Buddhist ethnic groups – i.e. not only Bamar respondents, equate citizenship with religion, or seem to think that in order to be Myanmar one has to also be Buddhist. This religious nationalism if not dealt with carefully could serve to alienate other groups with a different religious identity.

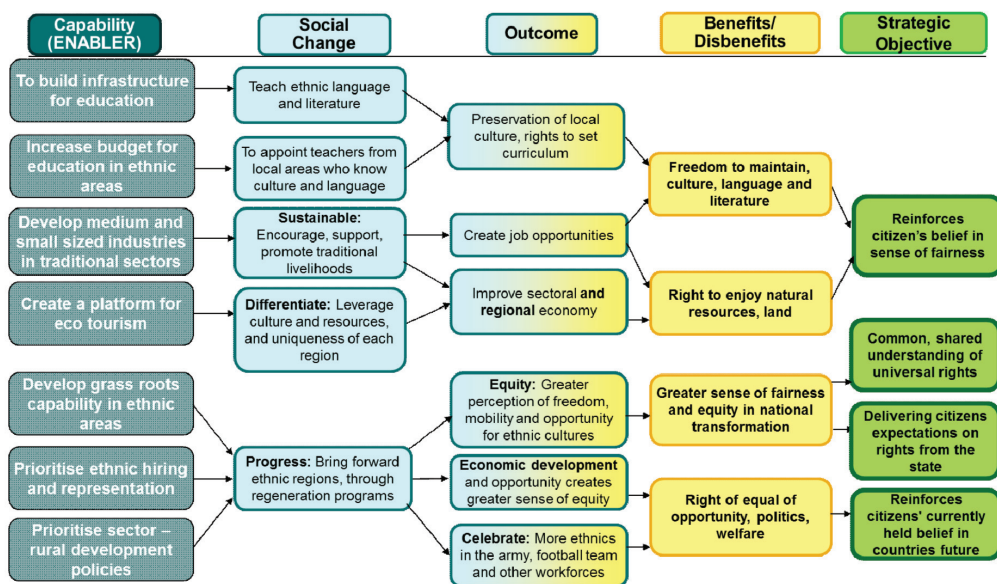
7.2 Recommendations for reform

The Myanmar government is faced with two steep challenges: first to make the people believe in a future that is positive and possible and second to follow that up with coherent action to fulfil that possibility.

How to meet the citizen's expectations on rights, equality and fairness

The following benefit map shows how the government can leverage certain initiatives such as economic development, prioritising sectoral development, and ethnic culture based economies.

Figure: Benefit maps from recommendations aimed to achieve citizens' expectations on rights, equality, and fairness

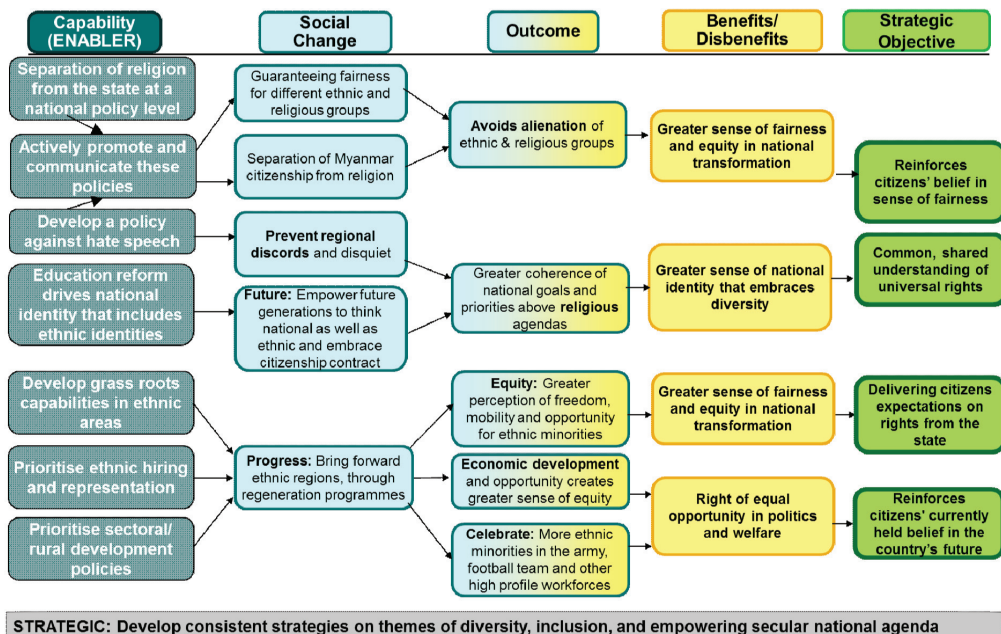
STRATEGIC: Develop consistent strategies on themes of differentiation, economic progress and sustainable futures

The outcomes that result are preservation of local culture, creation of job opportunities that leverage natural and local resources and a greater sense of equity and fairness. They reinforce the citizens' benefit in fairness, develop a shared and consistent understanding of universal rights and reinforce what was already a positive signal for the national transformation, the prevailing sense and future expectation of a fair and equal society.

How to combat religious nationalism that could divide the nation

The following benefit map shows how the government can leverage certain initiatives such as diversity, inclusion, and empowering a secular national agenda *in addition to* economic development, prioritising sectoral development, and ethnic culture based economies. Given that the two areas are related the benefit maps overlap on the issues of bringing forward the ethnic regions by developing grass roots capabilities, prioritising local hiring and prioritising the development of the rural sector.

Figure: Benefit maps from recommendations aimed to achieve citizens' expectations on rights and national objectives on citizenship and national goal.

The outcomes that result avoid the alienation of different ethnic and religious groups and achieving greater coherence of national priorities over religious agendas. They reinforce the citizens' belief in fairness, develop a shared and consistent understanding of universal rights and reinforce what was already a positive signal for the national transformation, the prevailing sense and future expectation of a fair and equal society.

The recommendations have been clubbed as

- ***Tactical-*** need to start now
Economic development and recognising ethnic groups and cultures; increase engagement amongst divided society, increase role for CSOs, community dialogues.
- ***On-going incremental development***
Education reform, review official language use in schools in ethnic areas, ethnic areas need to teach their own culture, teaching of democracy and rights and responsibilities, rewriting history textbooks, public debates about national identity; delivering basic needs, making health care and education accessible.
- ***Strategic:*** medium to long term recommendations
Federalism, resource sharing, power sharing and fiscal arrangements.

8 Bibliography

Constitution of the Republic of the Union of Myanmar. 2008.
Naypyitaw:Ministry of Information.

Heater, D.B. 2004. *A Brief History of Citizenship*.
New York: NewYork University Press.

Kyaw Yin Hlaing. 2007. *The Politics of State-Society Relations in Myanmar*, SouthEast Asia Research. London: IP Publishing.

Lall, M., and Hla Hla Win. 2012. "Perceptions of the State and Citizenship in Light of the 2010 Myanmar Elections." In *Myanmar's Transition: Openings, Obstacles, and Opportunities*, ed. Nick Cheesman, Monique Skidmore, and Trevor Wilson. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Lall, M., and Hla Hla Win. 2013. "Myanmar, the 2010 elections and political participation." *Journal of Burma Studies* Vol 17, number 1, pp 181-220.

Mitra, S., ed. 2911. *Citizenship and the Flow of Ideas between Europe and Asia*.
Sanskriti: New Delhi.

South, Ashley. 2005 [orig. publ. 2003]. *Mon Nationalism and Civil War in Burma: The Golden Sheldrake*. London: Routledge.

South, A. (2008). *Ethnic Politics in Burma: States of Conflict*
(London, Routledge; re-print edition 2010).

Thawngghmung, M.A. 2012. *The 'Other' Karen in Myanmar: Ethnic Minorities and the Struggle without Arms*. New York: LexingtonBooks.

Tun Aung Chain. 2000. "Historians and the Search for Myanmar Nationhood." In *16th Conference of the International Association of Historians of Asia*. Kota Kinabalu: International Association of Historians of Asia in Cooperation with Universiti Malaysia Sabah.

Tun Tun Aung (2007) An introduction to Citizenship Card under Myanmar Citizenship Law, number 38, pp. 265-290

Friedrich Naumann Foundation (2010) Myanmar People: Expectations and 2010 Elections (np)

၇။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုတင်ပြချက်များ

၇.၁။ အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ကြိုးပမ်းရာ၌ စိန်ခေါ်မှုနှစ်ရပ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ပြည်သူများသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အပြုသဘောရှိခြင်း ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်ဟု ယုံကြည်စေရန်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုသို့သော ယုံကြည်မှုဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ပြည့်ဝစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရေးမှာ ဒုတိယစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမရှိသလောက် ဖြစ်နေသော တိုင်းပြည်များရှိ ပြည်သူများသည် စိတ်ပျက်အားလျော့မှုဖြစ်လေ့ရှိသော်လည်း ယခု သုတေသနတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော မြန်မာပြည်သူများက ၎င်းတို့ တိုင်းပြည်၏ အသွင်ပြောင်းမှုအပေါ် ယုံကြည်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရခြင်း သည် အံ့အားသင့်စရာ၊ အားတက်စရာ ကောင်းပေသည်။

သုတေသနတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် ၎င်းတို့နားလည်လက်ခံထားသော တန်းတူညီမျှမှု အယူအဆ၊ တိုင်းရင်းသား များ၏ ခိုင်မာသော ယုံကြည်မှုများနှင့် ၎င်းတို့ယုံကြည်ထားသော တိုင်းရင်းသားအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နိုင်ငံ၏ အနာဂတ် အကြောင်းတို့ကို ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ ခိုင်မာအားကောင်းသော အကြောင်းအရာများကို ပို၍ အသေးစိတ် တင်ပြရလျှင် -

- **တစ်သွေးတည်းတစ်သားတည်း အယူအဆ။** မြန်မာနိုင်ငံသား(ဥပမာ-နိုင်ငံသားကဒ်ကိုင်ဆောင်သူများ) ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပဒေကြောင်းရှုထောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ၎င်းတို့တိုင်းပြည် အကြောင်းနိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးအား မည်သို့ ရှင်းပြမလဲဟူသော မေးခွန်းကိုဖြေဆိုရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုစည်းထားသော တိုင်းပြည်ဟု အများဆုံးဖြေဆိုကြသည်။ ဗမာများထက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အကြားတွင် ၎င်းအမြင် ပိုမိုအားကောင်းခြင်းကိုမူ နားလည်ရန်မခက်ပါ။
- **နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းအပေါ် အများစုဆုပ်ကိုင်ထားကြသော ယုံကြည်ချက်များ။** မြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်ခြင်းမှာ အဘယ်နည်း ဆိုသည့် မေးခွန်းကိုဖြေဆိုရာတွင် တိုင်းရင်းသား(၈)မျိုးနှင့် သွေးနှောတိုင်းရင်းသားအများစု၏ ဖြေကြားမှုများမှာ များစွာတူညီကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အဓိက တိုင်းရင်းသား(၈)မျိုးမှ လူပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော် ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့သည့် ဤစစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ မေးခွန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည်ဟု ဖြေကြားမှုများတွင် အဖြေအများစုမှာ များစွာကွဲပြားခြင်းမရှိဘဲ အများစုတူညီကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကိန်းဂဏန်းများအရပင်လျှင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု တစ်ခုခြားစီ၏ ဖြေဆိုကြပုံမှာ အများအားဖြင့် တူညီသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သိသာထင်ရှားသော ဥပမာသုံးခုရှိပါသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ သင့်အား နိုင်ငံတော်မှ လျစ်လျူရှုထားသည်ဟု ခံစားရပါသလားဟု မေးမြန်းခြင်းအပေါ် ကချင်၊ ကရင်၊ လူမျိုးနှော၊ ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ကယား၊ ရခိုင် စသည့်လူမျိုးများသည် အများအားဖြင့် တူညီကြပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါ ဝင်စားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေဆိုရာတွင်လည်း မွန်ပြည်နယ်၏ ဖြေဆိုသူ ၂၈ ရာခိုင်နှုန်းသာ စိတ်ဝင်စားမှု ရှိသည်မှလွဲ၍ ကျန်ဖြေဆိုသူများ အားလုံး၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းကြား အများစုသည် စိတ်ဝင်စားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တတိယတစ်ခုအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးရရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မေးမြန်းမှုအပေါ်တွင်လည်း အများစု၏ဖြေကြားမှုမှာ ကွာဟမှုအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ထူးခြားချက်နှစ်ခုမှာ (က) မွန်ပြည်နယ်မှ ဖြေဆိုသူများက မတူညီသော အမြင်များရှိခြင်းနှင့် (ခ) ဗမာများက အခြားတိုင်းရင်းသား များကဲ့သို့ တူညီသော အမြင်များရှိကြပြီး၊ နိုင်ငံတော်မှ လျစ်လျူထားသည်ဟု ခံစားရပါသလား မေးခွန်းအပေါ်တွင်လည်း အခြားတိုင်းရင်းသားများကဲ့သို့ပင် ထပ်တူထပ်မျှ ခံစားမှုရှိကြခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

- **ကြီးထွားလာသည့်မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်/အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်။** မေးခွန်းအပေါ်တွင်လည်း အကြောင်းအရာများထဲမှတစ်ခုမှာ မျိုးချစ်ဝါဒ၊ အမျိုးသားရေးဝါဒဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဘာသာစကားတို့နှင့် များသောအားဖြင့်ဆက်နွှယ်နေသည်။ ရဲရင့်ခြင်း၊ အင်အားကြီးခြင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံတို့ကို ကာကွယ်ခြင်း စသည့် ဖြေဆိုမှုများသည် ဖြေဆိုသူများ၏ သဘောထားခံယူချက်များကို ရောင်ပြန်ဟပ်နေပါသည်။ ဖြေဆိုမှုများသည် တိုင်းပြည်ကိုသာမန် ချစ်ယုံမှုသာမကဘဲ ယခင်ကဂုဏ်ယူစရာ သမိုင်းကြောင်းများ စစ်ခင်းမှု ဓလေ့များအပေါ် မြတ်နိုးတန်းဖိုးထားသည့်ဟန်ပေါ်နေသည့် ရှေးခေတ်ဘုရင်များ၏ အမည်များကို အတုယူစရာအဖြစ် မှတ်ယူထားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။
- **တရားမျှတရေးအယူအဆ။** နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်သည် ပုံမှန်ပြောဆိုနေသော အကြောင်းအရာများထက် ပိုမိုဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တရားမျှတမှု တန်းတူညီမျှမှု ဆိုသည်မှာ သယံဇာတအပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (ဗမာများ) သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်အယူအဆပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) စသည့် ဒေသအလိုက် ကွဲပြားသည့် ဆွေးနွေးမှုများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးအများစုသည် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ဘာသာစကား၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အရေးကြီးဆုံး အနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းများ ရပိုင်ခွင့်တို့အပေါ် အခြေပြုသည်။
- **တိုင်းပြည်တွင်နေထိုင်ခွင့်။** အနောက်နိုင်ငံသတ်မှတ်ယူဆပုံများအရ မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ လူ့အခွင့်အရေးမရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်တွင်းနေထိုင်ခွင့်သည် နိုင်ငံသားကိစ္စ ငြင်းခုံမှုတွင် ပြန်ပေါ်လာသော အကြောင်းအရာဖြစ်လာခြင်းသည် သတိပြုစရာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ၎င်းအခွင့်အရေးရရန် တောင်းဆိုသည့်သီးခြားအုပ်စု (ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းရှိ မိမိကိုယ်ကိုရှိဟင်္ဂါများဟုပြောသော အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်)များနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာများကြောင့် ယင်းကိစ္စပိုမိုသိသာထင်ရှားလာပုံရသော်လည်း၊ ယခင်ကပင် အဓိကရုဏ်းများ ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ဥပဒေတွင်သာမကဘဲ၊ အတိတ်ကာလ ကုလားဆန့်ကျင်ရေး၊ တရုတ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင်လည်း ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။
- **အနာဂတ်ကိုမှန်းဆကြည့်ခြင်း။** နိုင်ငံတဝှမ်း စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် မေးခွန်းများသည် ယနေ့ခေတ်အခြေအနေကို ဖမ်းဆုပ်ရန်ရည်ရွယ်သော်ငြားလည်း အခြေအများစုသည် ဘာဖြစ်သင့်သလဲဟူသော အချက်ကိုသာ ဦးတည်နေပြီး၊ နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် သာတူညီမျှမှုရှိသော အနာဂတ်အားလုံးက ထားရှိသော ယုံကြည်မှုဟု ဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံသားများသည် အတိတ်ကာလက စိတ်ပျက်အားလျော့မှုကို တွယ်ဖက် မနေကြဘဲ၊ လောလောဆယ် အခွင့်အရေးကင်းမဲ့မှုကို သိရှိနားလည်နေသည့်တိုင်အောင် အပြောင်းအလဲ၏ အရှိန်လားရာကို သိရှိနေကြပြီး ၎င်းတို့၏အမြင်များဖြင့် အနာဂတ်ကို ပုံဖော်မှန်းဆလျက်ရှိ သည်။

အနှစ်ချုပ်သော်ပြည်သူတို့သည် သာတူညီမျှမှုရှိမည်ဟူသော ယုံကြည်ချက်များ၊ မျှမျှတတဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အယူအဆများနှင့် နိုင်ငံ၏အနာဂတ်တို့ကို ကြီးကြီးမားမားစွဲမြဲလက်ခံထားကြောင်း ပြသခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ၎င်းထင်မြင်ယူဆချက်များမှာ အတိုင်းထက်အလွန်အသုံးဝင်သည်။ သို့ရာတွင် (အမျိုးသားအဆင့်အသွင်ကူးပြောင်းမှု ရလဒ်အဖြစ်) မျှတမျှတရေးနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒဆိုင်ရာ အယူအဆများနှင့်ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးမှုအချက်အလက်များသည် ဖြစ်ပေါ်နေသော မသိမသာကွဲလွဲမှုများနှင့် တစ်မျိုးသားလုံး ပြောင်းလဲတိုးတက်ရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတစ်စုချင်းစီ၏ မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း ပြသနေသည်။

စွဲစွဲမြဲမြဲဆုပ်ကိုင်ထားကြသော ယုံကြည်မှုများထဲမှသိမ်မွေ့စွာ ဂရုတစိုက်ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည့် နောက်ထပ် ထင်ရှားသော တွေ့ရှိချက်နှစ်ခုရှိသည်။ (က) ဘယ်လိုအခွင့်အရေးတွေလဲ၊ (ဘာကို မျှော်လင့်သလဲ) ဆိုသည့်အပေါ် အမြင်

ကွဲလွဲမှု များကြီးထွားလာခြင်းနှင့် (ခ) စည်းလုံးမှုထက် သွေးကွဲမှုဖြစ်စေမည့် (သို့) ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဖြစ်စေမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အမျိုးသားလက္ခဏာတစ်ခုဟူသောအယူအဆ ကြီးထွားလာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

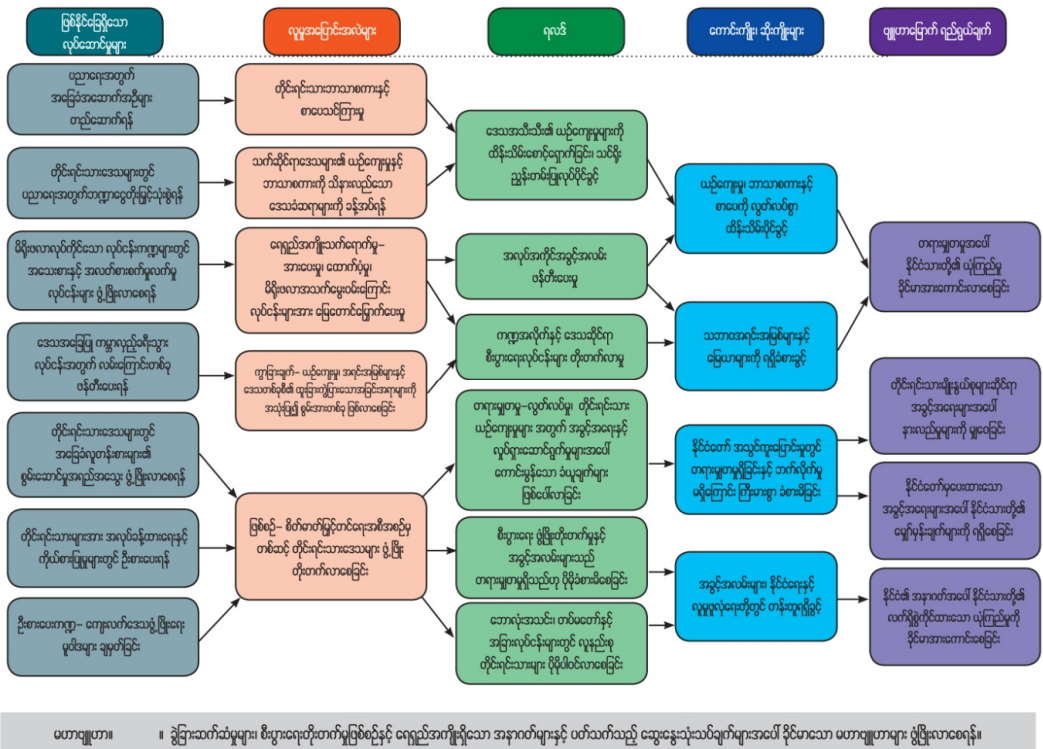
- တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုကြောင့်ရရှိသော ရပိုင်ခွင့်များအပေါ် ကွဲပြားသောမျှော်လင့်ချက်များ။ နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုရှိသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်သည် ပုံမှန်ပြောဆိုနေသော အကြောင်းအရာများထက် ပိုမိုဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တရားမျှတမှု တန်းတူညီမျှမှု ဆိုသည်မှာ သယံဇာတအပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (ပမာများ) သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်အယူအဆပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးခြင်း (အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) စသည့် ဒေသအလိုက် ကွဲပြားသည့်ဆွေးနွေးမှုများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးအများစုသည် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ဘာသာစကား၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အရေးကြီးဆုံးအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းများ ရပိုင်ခွင့်တို့အပေါ်အခြေပြုသည်။
- ဗုဒ္ဓဘာသာသည်အမျိုးသားရေးလက္ခဏာဟုယူဆမှုကြီးထွားလာခြင်း။ ၎င်းယူဆမှုသည် စည်းလုံးမှုထက် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊သွေးကွဲမှုကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အထက်က မျိုးချစ်စိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကိုးကားချက်များနှင့် ခွဲထုတ်ပစ်ရန်ခက်ခဲပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် နောက်ထပ်သိသာစွာ ထွက်ပေါ်နေသည့် အကြောင်းအရာဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ပမာများသာမကဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားများထဲမှ ဖြေဆိုသူများ၏ အလွန်များပြားသော အရေအတွက်က နိုင်ငံသားကိစ္စနှင့် ကိုးကွယ်မှုဘာသာကို တန်းတူထားစဉ်းစားခြင်းကို တွေ့ရပြီး မြန်မာတစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လည်း ဖြစ်ရမည်ဟု စဉ်းစားကြသည့် လက္ခဏာရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့ဘာသာရေးနွယ်သော အမျိုးသားရေးဝါဒကို ဂရုတစိုက်သေချာ ကိုင်တွယ်ခြင်း မရှိပါက၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာမတူသော အခြားတိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ပစ်ပယ်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

၇.၂။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ

အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ကြိုးပမ်းရာ၌ စိန်ခေါ်မှုနှစ်ရပ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ပြည်သူများသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အပြုသဘောရှုမြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်ဟု ယုံကြည်စေရန်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုသို့သော ယုံကြည်မှုဖြင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ပြည့်ဝစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရေးမှာ ဒုတိယစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။

ရပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ တမှုတို့နှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်း
မည်ကဲ့သို့ဖြည့်ဆည်းမည်နည်း။

ရပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ မျှတမှုတို့နှင့်ပတ်သက်သောနိုင်ငံသားတို့၏မျှော်မှန်းချက်များကိုပြည့်စီစေရန်ရည်ရွယ်၍ အကြံပြုချက်များပြု
ခြင်း

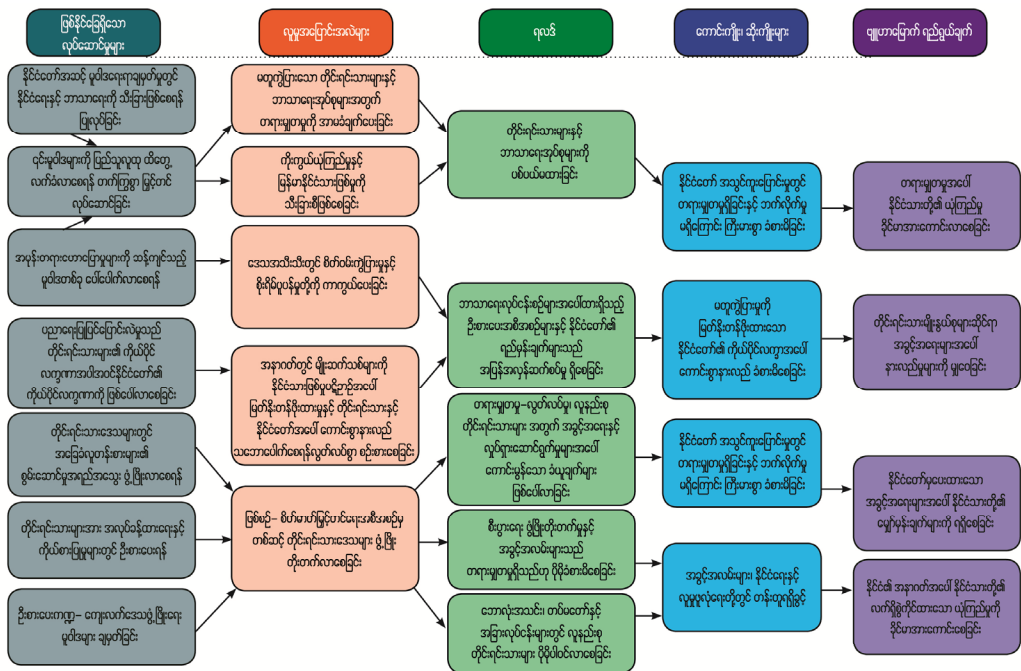
အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အကျိုးအမြတ်မြေပုံသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဦးစားပေးကဏ္ဍအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုများကို အခြေခံသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စသည်တို့တွင် အစိုးရ အနေဖြင့် မည်သို့အစပြု လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ထွက်ပေါ်လာမည့် ရလဒ်များမှာပြည်တွင်းယဉ်ကျေးမှုကို ထိမ်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သဘာဝနှင့်ပြည်တွင်း သယံဇာတများ သုံးစွဲခွင့်ရှိလာစေမည့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများဖန်တီးခြင်းနှင့် အသွင်ပြောင်းဖြစ်စဉ်တွင် တန်းတူမှု၊ မျှတမှုရှိလာပြီဟူသော အသိတို့ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည်နိုင်ငံသားတို့၏ တန်းတူမျှတရေး ယုံကြည်ချက်ကို အားဖြည့်ပေးခြင်း၊ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို အတူတကွထပ်တူထပ်မျှနားလည်သဘောပေါက် လာစေခြင်း၊ တစ်မျိုးသားလုံး အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်အတွက် ရှိပြီးသားအပေါင်းလက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သော ယုံကြည်မှုကို အားဖြည့်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားများအားတန်းတူမျှတသော လူ့အဖွဲ့အစည်းထွန်းကားရေးမျှော် မှန်းချက်များ ထားရှိလာစေခြင်း စသည်တို့ကို လည်းဖြစ်ပေါ်စေသည်။

နိုင်ငံကို သွေးခွဲနိုင်သည့် ဘာသာရေးနွယ်သောအမျိုးသားရေးဝါဒကို မည်ကဲ့သို့တိုက်ဖျက်မည်နည်း။

အောက်ဖော်ပြပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုမြေပုံက စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ဦးစားပေးကဏ္ဍအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုအခြေပြစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပြင် နိုင်ငံ၏ကွဲပြားစုံလင်မှု၊ အားလုံးပါဝင် သက်ဆိုင်မှု၊ ဘာသာရေး စွက် ဖက်မှုကင်းသော အမျိုးသားရေးနှင့်ပတ်သက်သည့်ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးမှုအစရှိသော အထူး ဆောင်ရွက် ချက်များကို အစိုးရက မည်သို့တွန်းအားပေးနိုင်မလဲ ဆိုသည်ကို ပြသထားသည်။ နယ်ပယ်နှစ်ခုသည် ဆက်စပ် နေခြင်းကြောင့် အကျိုးအမြတ်မြေပုံများသည် အခြေခံလူတန်းစားများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းကိစ္စ၊ ဒေသအလုပ်အကိုင်ဦးစားပေးရေးနှင့် ကျေးလက်ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး ဦးစားပေးရေးတို့တွင် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်နေနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် နိုင်ငံတော်၏ မျှော်မှန်းချက်များအပေါ်ထားရှိသည့် အမျိုးသားရေးဦးတည်ချက်များနှင့် အခွင့်အရေးများ အပေါ် ထားရှိသည့် နိုင်ငံသားတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များရရှိရန် ရည်ရွယ်၍ အကြံပြုချက်များပြ မြေပုံ

မဟာဗျူဟာ။ ။ မတူကွဲပြားခြင်း၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးကို သီးခြားဖြစ်စေရန် နိုင်ငံတော်၏ ပုဂ္ဂိုလ် နိုင်ငံအားကောင်းအောင်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးသုံးသပ်ချက်များအပေါ် နိုင်ငံသား မဟာဗျူဟာများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်။

ထွက်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်များသည် လူမျိုးကွဲ၊ ဘာသာကွဲအုပ်စုများကို ပစ်ပယ်ထားမှုအား ရှောင်လွှဲနိုင်စေပြီး ဘာသာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အမျိုးသားရေးအဆင့် ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များ ပိုမိုခွဲခြားနိုင်မှုကိုရရှိစေသည်။ ၎င်းရလဒ်များကြောင့် နိုင်ငံသားတို့၏ တန်းတူမျှတရေး ယုံကြည်ချက်ကို အားပြည့်စေခြင်း၊ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို အတူတကွ ထပ်တူထပ်မျှ နားလည်သဘောပေါက် လာစေခြင်း၊ အမျိုးသားအဆင့် အသွင်ကူးပြောင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ရှိခဲ့သော အပြုသဘော လက္ခဏာ တစ်ခုဖြစ်သော ယုံကြည်မှုကို အားဖြည့်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားများအား ညီတူညီမျှ လူ့အဖွဲ့အစည်းထွန်းကားရေး မျှော် မှန်းချက်များထားရှိလာစေခြင်းအစရှိသဖြင့်ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။

အကြံပြုမှုများကို ပေါင်းစပ်၍ဆိုရလျှင်

- **နည်းဗျူဟာ -** ယခုပင်စရန် လိုအပ်

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မတူကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ပြည်သူလူထုအတွင်း အပြန်အလှန် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း။

- **ကြားကာလအစီအမံများ**

ပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ ကျောင်းများ၌ အသုံးပြုနေသော တရားဝင် ဘာသာစကားကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုများကို သင်ကြားရန်လိုအပ်မှု ဒီမိုကရေစီ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်ဝတ္တရားများအကြောင်း သင်ကြားခြင်း၊ သမိုင်းပြဌာန်းစာအုပ်များ ပြန်လည်ရေးသားခြင်း၊ အမျိုးသားသရုပ်လက္ခဏာ အတွက် လူထုအခြေအတင် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပညာသင်ကြားခွင့်များ ဖော်ဆောင်ပေးခြင်း၊

- **မဟာဗျူဟာ -** အကြံပြုချက်များ

ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ သယံဇာတမျှဝေခြင်း၊ အာဏာခွဲဝေခြင်း နှင့် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ၊

၈။ ကျမ်းကိုးစာရင်း

Constitution of the Republic of the Union of Myanmar. 2008.
Naypyitaw:Ministry of Information.

Heater, D.B. 2004. *A Brief History of Citizenship*.
New York: NewYork University Press.

Kyaw Yin Hlaing. 2007. *The Politics of State-Society Relations in Myanmar*, SouthEast Asia Research. London: IP Publishing.

Lall, M., and Hla Hla Win. 2012. "Perceptions of the State andCitizenship in Light of the 2010 Myanmar Elections." In *Myanmar's Transition: Openings, Obstacles, and Opportunities*,ed. Nick Cheesman, Monique Skidmore, and Trevor Wilson.Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Lall, M., and Hla Hla Win. 2013. "Myanmar, the 2010 elections and political participation." *Journal of Burma Studies* Vol 17, number 1, pp 181-220.

Mitra, S., ed. 2911. *Citizenship and the Flow of Ideas between Europe and Asia*.
Sanskriti: New Delhi.

South, Ashley. 2005 [orig. publ. 2003]. *Mon Nationalism and Civil War in Burma: The Golden Sheldrake*. London: Routledge.

South, A. (2008). *Ethnic Politics in Burma: States of Conflict* (London, Routledge; re-print edition 2010).

Thawngmung, M.A. 2012. *The 'Other' Karen in Myanmar: EthnicMinorities and the Struggle without Arms*. New York: LexingtonBooks.

Tun Aung Chain. 2000. "Historians and the Search for MyanmarNationhood." In *16th Conference of the International Associationof Historians of Asia*. Kota Kinabalu: International Associationof Historians of Asia in Cooperation with Universiti MalaysiaSabah.

Tun Tun Aung (2007) An introduction to Citizenship Card under Myanmar Citizenship Law, number 38, pp. 265-290

Friedrich Naumann Foundation (2010) Myanmar People: Expectations and 2010 Elections (np)

